

การศึกษาเกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ
สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ

นายอนันต์ ประภาโส

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปศึกษา

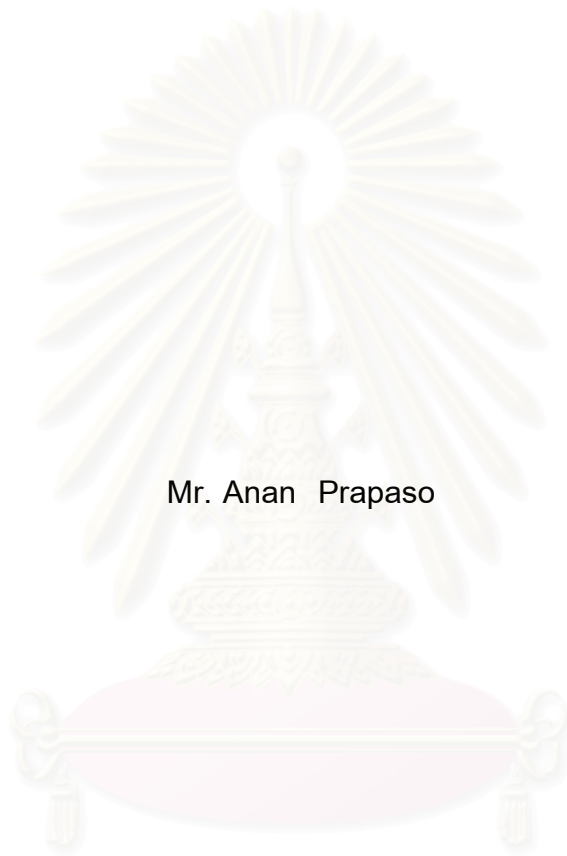
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2543

ISBN 974-13-0559-1

ลิขสิทธิ์ของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY OF CRITERIA FOR CONSTRUCTION OF TEXT BOOK
FOR MATERIALS AND TECHNIQUES COURSE IN ART PROGRAMME
OF BACHELOR DEGREE RAJABHAT INSTITUTE

Mr. Anan Prapaso

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Art Education

Department of Art Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2000

ISBN 974-13-0559-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาเกณฑ์การสร้างตำราเรียนนิชาว์สดุและเทคนิคศิลปะ
สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ

โดย

นายอนันต์ ประภาโส

สาขาวิชา

ศิลปศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

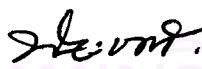
รองศาสตราจารย์ ปิยะชาติ แสงอรุณ

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.อำไพ ตีรณสาร)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ปิยะชาติ แสงอรุณ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปณณรัตน์ พิษณุไพบูลย์)

อนันต์ ประภาโส : การศึกษาเกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิค
ศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ (A STUDY OF
CRITERIA FOR CONSTRUCTION OF TEXT BOOK FOR MATERIALS AND
TECHNIQUES COURSE IN ART PROGRAMME OF BACHELOR DEGREE
RAJABHAT INSTITUTE) อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ปิยะชาติ แสงอรุณ
132 หน้า ISBN 974-13-0559-1

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ ศึกษาเกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ สำหรับ
โปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ ประชากรที่ใช้เป็นกลุ่มประชากรแบบเจาะจงโดยได้
กำหนดคุณสมบัติไว้ดังนี้คือ 1.ผู้ที่มีผลงานทางวิชาการ หนังสือ ตำราหรืองานวิจัยที่เกี่ยวกับศิลปะที่เผยแพร่ในวง
วิชาการ 2.เป็นผู้สอนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะในสถาบันราชภัฏ 3.เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีตำแหน่งบริหาร รวมทั้ง
สิ้น 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยเครื่องมือ 2 ส่วน คือ 1.เกณฑ์การสร้างตำราเรียนสำหรับรายวิชา
วัสดุและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น 2.แบบ
สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของเกณฑ์การสร้างตำราเรียนสำหรับรายวิชาวัสดุและเทคนิค
ศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ จำนวน 4 ด้านคือ 1.ด้านคุณลักษณะ
ตำราเรียนที่ดี 2.ด้านความตรงตามหลักสูตรของตำรา 3.ด้านความตรงตามวัตถุประสงค์รายวิชาและ 4.ด้านความ
เหมาะสมของเนื้อหาตำรา วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบน
มาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อ ความเหมาะสมของเกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชา
วัสดุและเทคนิคศิลปะสำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรีสถาบันราชภัฏ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ว่ามี
ความเหมาะสมในระดับมาก ทั้งในด้านคุณลักษณะตำราเรียนที่ดี ($X = 4.48$) ด้านความตรงตามหลักสูตรของ
ตำรา ($X = 4.22$) ด้านความตรงตามวัตถุประสงค์รายวิชา ($X = 4.23$) และด้านความเหมาะสมของเนื้อหาตำรา
($X = 4.32$)

ภาควิชา ศิลปศึกษา
สาขาวิชา ศิลปศึกษา
ปีการศึกษา 2543

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

4083823027 : MAJOR ART EDUCATION

KEY WORD : **CRITERIA / TEXT BOOK / MATERIALS AND TECHNIQUES**

ANAN PRAPASO : A STUDY OF CRITERIA FOR CONSTRUCTION OF
TEXT BOOK FOR MATERIALS AND TECHNIQUES COURSE IN ART
PROGRAMME OF BACHELOR DEGREE RAJABHAT INSTITUTE
THESIS ADVISOR : ASSO.PROF. PIYACHARTI SANGAROON B.Arch,
M.Ed.132 pp. ISBN 974-13-0559-1

The objective of this research was studying the criteria for the construction of a text book for a materials and techniques course in art at the Bachelor's Degree level at Rajabhat Institute.

The population of this research was divided into group types 1) those who have produced research materials, i.e. books, curricula or research concerning art 2) those who teach materials and techniques courses in art programs at Rajabhat Institutes 3) those with the qualifications of administrators, 12 people in all. The survey instruments used in this research consist of two types: 1. criteria for construction of a text book for a materials and techniques course in art at the Bachelor's Degree level at Rajabhat Institute which the researcher has developed 2. a questionnaire for use in the construction of a text book for materials and techniques course in art program at the Bachelor's Degree level at Rajabhat Institute.

4 areas of research investigation include: 1) characteristics of a good text book 2) the exactness with which the textbook follows the designed curriculum 3) the exactness with which the text follows the objective of the set course 4) the suitability of the subject matter in the textbook. The obtained data were analyze by frequency, percentile, mean and standard deviation.

The finding were found that the suitability was high in the positive characteristics of the text book ($x=4.48$) in the area of consistency with the set curriculum ($x = 4.22$) in the area of consistency with the set course objective ($x = 4.23$) and in the area of suitability of the subject matter of the text book ($x = 4.32$).

Department.....Art Education.....Student's signature.....

Field of study.....Art Education.....Advisor's signature.....

Academic year.....2000

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ปิยะชาติ แสงอรุณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือ และให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ ข้อคิดต่าง ๆ ของการวิจัย และแก้ไขสิ่งที่บกพร่องด้วยความเอาใจ ใส่เป็นอย่างดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

และขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.อำไพ ตีรณสาร ประธานการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ปณณรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ตรวจสอบ และให้คำแนะนำที่มีคุณค่าในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์จนเสร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการตรวจสอบ เครื่องมือวิจัยและข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ ผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน ที่ได้ให้ความร่วมมือ ในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี รวมทั้งอาจารย์ทองเจือ เขียดทอง และอาจารย์ยศนันท์ แย้มเมือง ผู้ให้ความช่วยเหลือและกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด

ผู้วิจัยใคร่ขออภิวาดีพระคุณบิดา (ผู้ล่วงลับไปแล้ว) และมารดา ผู้ช่วยเหลือในการดำเนินชีวิต และเป็นกำลังใจในการทำวิจัยตลอดมา ขอขอบคุณเพื่อน ๆ มหาวิทยาลัยตรังที่ 13 ทุกคนที่เป็นกำลังใจและแสดงความห่วงใยด้วยดีเสมอมา

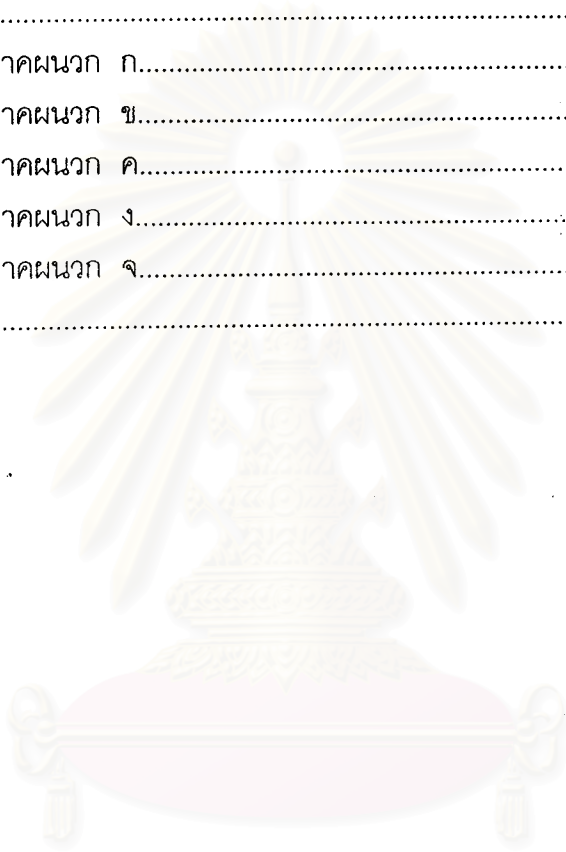
อนันต์ ประภาโส

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	6
1.4 ข้อตกลงเบื้องต้น.....	7
1.5 ข้อจำกัดของการวิจัย.....	7
1.6 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	7
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
2.1 ความหมายของตำราเรียน.....	8
2.2 ความสำคัญและประโยชน์ของตำราเรียน.....	10
2.3 ลักษณะตำราเรียนที่ดี.....	13
2.4 เนื้อหาของตำราเรียน.....	21
2.5 การพัฒนาเนื้อหาวิชาในตำราเรียน.....	22
2.6 ตำราทางด้านศิลปะ.....	28
2.7 ลักษณะของหนังสือศิลปศึกษาในประเทศไทย.....	30
2.8 การเรียนการสอนวิชาชีพ.....	31
2.9 แนวความคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพ.....	32
2.10 การเรียนการสอนวิชาชีพทางด้านศิลปกรรม.....	33
2.11 หลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาวิชาศิลปศาสตร์ สายศิลปกรรม และศิลปะประยุกต์ โปรแกรมวิชาศิลปกรรม สถาบันราชภัฏ.....	34
2.12 รายวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ.....	36
2.13 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	38
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	49
3.1 การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น.....	49
3.2 กลุ่มประชากร.....	49
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	50

บทที่	หน้า
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	51
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
3.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	52
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	64
รายการอ้างอิง.....	74
ภาคผนวก.....	73
ภาคผนวก ก.....	81
ภาคผนวก ข.....	83
ภาคผนวก ค.....	94
ภาคผนวก ง.....	116
ภาคผนวก จ.....	125
ประวัติผู้เขียน.....	132

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. จำนวนและค่าร้อยละของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	55
2. ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความคิดเห็น ของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ เกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุ และเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ ด้านคุณลักษณะตำราเรียนที่ดี.....	57
3. ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความคิดเห็น ของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ เกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุ และเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ ด้านความตรงตามหลักสูตรของตำรา.....	58
4. ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความคิดเห็น ของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ เกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุ และเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ ด้านความตรงตามวัตถุประสงค์รายวิชา.....	59
5. ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความคิดเห็น ของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ เกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุ และเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ ด้านความเหมาะสมของเนื้อหาตำรา.....	60
6. ความถี่ของความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ เกณฑ์การสร้าง ตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ.....	62

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 9 กล่าวถึงเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในมาตรา 64 ว่า รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิต และพัฒนาแบบเรียน ตำรา หนังสือทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์อื่น วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่น โดยเร่งรัดพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต จัดให้มีเงินสนับสนุนการผลิตและมีการให้แรงจูงใจแก่ผู้ผลิต และพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทั้งนี้ โดยเปิดให้มีการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม มาตรา 65 ให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิต และผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ

ตำราเรียนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนสู่จุดมุ่งหมายและเกิดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ตำราเรียนมีบทบาทที่สำคัญในกระบวนการเรียนการสอนทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผนการสอน การเตรียมการสอน การจัดทำสาระในการสอนหรือความรู้ประกอบการสอน การทดลองปฏิบัติ การประเมินผล การศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม การขยายขอบข่ายความรู้ การศึกษาความสัมพันธ์ขององค์ความรู้ ซึ่งจะก่อให้เกิดการเรียนรู้แท้จริงได้ด้วยตนเอง สามารถพัฒนาตนเองได้ทั้งในระบบและนอกระบบ ตำราเรียนเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จในการเรียนการสอน การศึกษาทุกสาขาวิชาถือว่าตำราเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งสำหรับสื่อความคิดเห็นและข้อเท็จจริงต่างๆ ให้แพร่กระจายออกไปอย่างกว้างขวาง เพราะตำรามีคุณสมบัติไม่ขึ้นอยู่กับเวลา ผู้อ่านสามารถหยิบอ่านได้ทุกโอกาสที่ต้องการ สามารถรวบรวมข้อเท็จจริง รายละเอียด การอ้างอิง แนวความคิด สามารถเก็บรักษาได้ง่ายใช้สะดวกและนำมาใช้ได้อีกเมื่อมีความจำเป็นในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อเป็นการยืนยันหรือพิสูจน์ นอกจากนี้ยังมีราคาถูกเมื่อเทียบกับสื่อการศึกษาชนิดอื่น ดังนั้นในกระบวนการศึกษาเล่าเรียนตำราจึงเป็นสิ่งสำคัญมาก โดยเฉพาะการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา (มสธ. 2529) สำหรับการศึกษาในสาขาวิชาศิลปะตำราจัดเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ของการศึกษามากยิ่งขึ้น เพราะวิชาศิลปะเป็นรายวิชาที่ต้องการศึกษาทั้งเนื้อหาและการแสดงออกทางด้านฝีมือควบคู่กันไปการแสดงออกเหล่านั้นนอกจากจะมีประสบการณ์มาจากแหล่งความรู้อื่นๆ แล้วการได้ศึกษาแนวทางจากทฤษฎีหรือหลักการรวมทั้งภาพประกอบที่ตีพิมพ์ไว้ในตำราก็จะเป็นพื้นฐานเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ(สงวน รอดบุญ 2536) ในประเทศไทยตำราศิลปะภาษาไทยที่ใช้กันอยู่ขณะนี้ สำนักพิมพ์และสถาบันต่างๆ ได้พยายามผลิตเพิ่มจำนวนออกมาเรื่อยๆ ในสถาบันอุดมศึกษาเองหลายแห่งก็มีการส่งเสริมการผลิตตำราในสาขาวิชาต่างๆอย่างกว้างขวาง ม.ล.จ้อย นันทวิชรินทร์(อ้างถึงใน นงลักษณ์ ชายหาด, 2524)

ได้ให้ความเห็นว่า "ปัจจุบันแม้จะมีการผลิตตำรามากขึ้นก็ตาม แต่สาขาวิชาต่างๆ ยังประสบกับการขาดแคลนตำราที่มีคุณภาพ " โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างตำราเรียนเฉพาะรายวิชา ตรีศ ตรีศ (2532) แสดงความคิดเห็นว่าตำราศิลปะมีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนในปัจจุบัน และมีแนวโน้มของความสำคัญสูงขึ้นเรื่อยๆ อันเนื่องมาจากมีนักวิชาการด้านนี้เพิ่มมากขึ้น ผู้เรียนก็เพิ่มมากขึ้น อีกทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็ให้การสนับสนุนในการผลิตตำรา ดังนั้น ผู้เกี่ยวข้องในการผลิตตำราจึงควรให้ความสนใจในเรื่องคุณภาพของตำราเป็นอย่างยิ่ง

วิรุณ ตั้งเจริญ (2543 สัมภาษณ์) กล่าวว่า ตำราศิลปะในประเทศไทย ที่ผ่านมามีลักษณะสับสนส่วนใหญ่ไม่น้อยกว่า 80 % ไม่สร้างตัวความรู้ใหม่เพียงแต่สลับข้อมูลไปมา เพราะการเรียนรู้อัตราศิลปะในประเทศไทยไม่ได้มีการพัฒนาการค้นคว้าวิจัยเพื่อให้ได้ความรู้ใหม่และนำไปพัฒนาเป็นตำรา ครูอาจารย์ในสถาบันการศึกษาควรเริ่มด้วยการค้นคว้าวิจัยกระตือรือร้นให้ เกิดประสบการณ์ตรงอย่างลึกซึ้ง แล้วนำองค์ความรู้ที่ค้นพบมาพัฒนาเป็นตำราในพันธกิจของ มหาวิทยาลัยสอน การสอน ค้นคว้าวิจัย บริการสังคมและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัย ควรจะเปลี่ยนเป็นค้นคว้าวิจัยก่อนแล้วจึงมาสอน จากนั้นจึงบริการวิชาการแก่สังคม แล้วจึงทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

ในอดีตที่ผ่านมา การผลิตครูมีจำนวนมากเกินความต้องการของสังคม ทำให้สถาบันการฝึกหัดครู โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิทยาลัยครูจำเป็นต้องชะลอปริมาณการผลิตลงมาแล้วหันมาเน้นการพัฒนาคุณภาพและมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างไปสู่การให้การศึกษาอบรม สาขาวิชาต่าง ๆ ได้ถึงระดับปริญญาตรี โดยได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 ขึ้นใน พ.ศ. 2527 (สายหยุด จำปาทอง 2529) และในปี พ.ศ. 2528 สภาการฝึกหัดครู กรมการฝึกหัดครู ได้อนุมัติหลักสูตรใหม่ที่นอกเหนือจากการผลิตครูออกมาใช้ และพัฒนาเรื่อยมาจน พ.ศ. 2535 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนาม "สถาบันราชภัฏ" แทนวิทยาลัยครูเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2535 เป็นสถาบันอุดมศึกษาทำหน้าที่ผลิตบัณฑิตทั่วไป ในสาขาวิชาการศึกษา และสาขาวิชาอื่น ทั้งในระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี

ประกาศคณะกรรมการสภาสถาบันราชภัฏเรื่อง นโยบายและแนวทางดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ พ.ศ.2539 ตามมาตรา 20(1), (7), (14) และ (15) แห่งพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ พ.ศ.2538 คณะกรรมการสภาสถาบันราชภัฏเห็นสมควรวางนโยบายเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ เพื่อแสดงเจตจำนงร่วมกันที่จะดำเนินการพัฒนาคุณภาพของผลิตผลการบริการการบริหารและการจัดการให้สอดคล้องกับสังคมและการเปลี่ยนแปลงของสังคมโดยมีสาระสำคัญดังนี้ นโยบายข้อ 1 เร่งรัดให้มีการพัฒนาระบบ การประกันคุณภาพการศึกษาประกอบด้วยมาตรฐานการส่งเสริม การควบคุม การตรวจสอบและการประเมินผลคุณภาพการจัดการศึกษากำกับบริหารและการจัดการ นโยบายข้อ 2 เร่งรัดให้มีการกลไกในการดำเนินการประกันคุณภาพ การศึกษาในทุกๆระดับ นโยบายข้อ 3 เร่งดำเนินการ

ประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบัน โดยระยะเริ่มแรกให้มุ่งเน้นคุณภาพบัณฑิต การบริหาร และการจัดการ นโยบายข้อ 4 เร่งรัดให้มีการพัฒนาความร่วมมือระหว่างสถาบันกับบุคคล องค์กร และหน่วยงานภายนอกสถาบันในกิจกรรมประกันคุณภาพการศึกษา นโยบายข้อ 5 ส่งเสริมให้มีการนำข้อมูลข่าวสารและผล จากกิจกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันมาเผยแพร่ ต่อสังคมภายนอก โดยการประกันคุณภาพการศึกษาดังกล่าว ทำให้การจัดการเรียนการสอนใน สถาบันราชภัฏจำเป็นต้องมีการปรับปรุงพัฒนาให้สอดคล้องกับนโยบายที่วางไว้ เพื่อให้สถาบัน ราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ตามวัตถุประสงค์ดังนี้ 1. ให้การศึกษาวិชา การและวิชาชีพชั้นสูง 2. ทำการวิจัย 3. ทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม 4. ผลิตครูและส่งเสริม วิทยฐานะครู 5. ปรับปรุง ถ่ายทอด และพัฒนาเทคโนโลยี 6. ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม

ตามนัยแห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว และนโยบายแนวทางดำเนินการประกัน คุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ การจัดการศึกษาทางด้านศิลปะในสถาบันราชภัฏจึงได้ ขยายฐานการศึกษาออกไปสู่การเรียนการสอนในวิชาชีพชั้นสูง ซึ่งจัดอยู่ในหลักสูตรสาย ศิลปศาสตร์ สาขาวิชาศิลปกรรมและศิลปะประยุกต์ โดยมีจุดประสงค์เฉพาะดังนี้

เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้และประสบการณ์สามารถประกอบอาชีพด้าน ศิลปกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีคุณสมบัติดังนี้

1. มีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานด้านศิลปกรรมเป็นอย่างดี
2. มีเจตคติที่ดีต่องานด้านศิลปกรรมและสามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนา สังคมและท้องถิ่นเป็นอย่างดี
3. มีความซื่อสัตย์ และความรับผิดชอบต่อสังคมและวิชาชีพศิลปกรรม
4. มีความสามารถในการจัดระบบงานบริหารและสร้างสรรค์งานด้านศิลปกรรม อย่างมีประสิทธิภาพ
5. มีสำนึกในการสร้างงานศิลปกรรมที่มีบทบาทต่อการส่งเสริมและทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมของชาติ (กรมการฝึกหัดครู, 2529)

การจัดการเรียนการสอนในโปรแกรมศิลปกรรม สถาบันราชภัฏพบว่ามีปัญหาคือ เอกสาร ตำรา สำหรับการค้นคว้ามีน้อยมาก ดังที่สุมงกช เย็นยอดวิชัย (2530) ได้ศึกษาวิจัยทาง ด้านหลักสูตรของวิทยาลัยครู เรื่องการวิเคราะห์หลักสูตรวิชาชีพของวิทยาลัยครูในกรุงเทพ มหานคร ผลการวิจัยพบว่า (1) ด้านเนื้อหาวิชาและจำนวนชั่วโมงสอนมีปัญหาคือ ไม่มีคู่มือ ประกอบการเรียนหรือแนวการสอนทำให้การแยกเนื้อหาวิชาเป็นภาคทฤษฎีและปฏิบัติแตกต่างกัน เนื้อหาบางวิชาไม่สอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาบางวิชาซ้ำซ้อนกับที่เคย เรียนมาแล้ว เนื้อหาบางวิชาสนองความต้องการของผู้เรียนในระดับน้อย (2) ด้านกิจกรรม การเรียนการสอนมีปัญหาคือ ปัญหาภาคปฏิบัติ เพราะพื้นฐานความรู้เดิมของผู้สอนไม่สอดคล้องกับ วิทยาการสมัยใหม่นักศึกษามีพื้นฐานความรู้แตกต่างกันมากทำให้มีปัญหาในการจัดกิจกรรม

เอกสาร ตำรา สำหรับการค้นคว้ามีน้อยมาก รวมทั้งสื่อการเรียนการสอนอื่นๆ ด้วย ผู้สอนเข้าใจความมุ่งหมายของหลักสูตรแตกต่างกัน ทำให้ตีความคำอธิบายรายวิชาไม่ตรงกันทำให้เห็นต่างกัน จึงควรมีคู่มือหรือแนวการสอนประกอบทุกวิชา

สภาพปัญหาดังกล่าว มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยงยุทธ เกษสาคร (2530) ที่ได้สรุปไว้ว่า (1) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรฝึกหัดครู ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ความมุ่งหมายของหลักสูตรไม่ชัดเจน เนื้อหาไม่ตรงกับจุดมุ่งหมายที่วางไว้ มีเนื้อหามากเกินไป ส่วนใหญ่ซ้ำซ้อนและล้าสมัย ไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลง ประมวลการสอนไม่ชัดเจน วิธีสอนใช้แบบบรรยายเป็นหลัก ขาดเครื่องมือเครื่องใช้ ขาดอุปกรณ์การสอน ขาดกำลังคน งบประมาณไม่เพียงพอ ครูควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร การสร้างหลักสูตรควรสร้างขึ้นจากความต้องการของท้องถิ่น (2) งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า วิชาบางวิชาากเกินไป ส่วนบางวิชาที่ง่ายเกินไป บางวิชาเลือกเปิดสอนไม่ได้ เพราะขาดผู้สอนที่ถนัดในวิชานั้น ๆ เนื้อหามากเกินไป ไม่สอดคล้องกับเวลาเรียน กิจกรรมการเรียนการสอนที่ควรจัดคือ การอภิปราย การสัมมนาในชั้นเรียน การประชุมปฏิบัติการและการศึกษานอกสถานที่ (3) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการใช้หลักสูตร ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ขาดแนวการสอนในบางวิชา ควรมีการวางแผนการสอน จัดทำคู่มือและบทปฏิบัติให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ควรส่งเสริมบุคลากรให้ได้รับการอบรมระยะสั้น ขาดตำรา และวัสดุครุภัณฑ์ พื้นความรู้ของผู้เรียนก่อให้เกิดปัญหาในการจัดการเรียนการสอน

วิชาวัสดุและเทคโนโลยีศิลปะเป็นรายวิชาหนึ่งในหลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาวิชาศิลปศาสตร์ สายศิลปกรรมและศิลปะประยุกต์ โปรแกรมวิชาศิลปกรรม ที่ได้รับความสำคัญและจัดไว้ในหมวดวิชาเฉพาะด้านกลุ่มวิชาบังคับเรียน ที่ผู้เรียนทุกคนต้องผ่านการประเมินผล มีค่าหน่วยกิตการเรียน 2 หน่วยกิตและมีคำอธิบายรายวิชาที่มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียน “ศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับชนิดและคุณสมบัติของวัสดุที่นำมาใช้ในงานศิลปะ โดยเน้นการค้นคว้าทดลองเทคนิคใหม่ เพื่อการเลือกนำไปใช้ในการสร้างสรรค์งานศิลปะอย่างมีคุณค่า” (กรมการฝึกหัดครู 2529)

ยงยุทธ คำศรี (2541 สัมภาษณ์) ได้ให้ความเห็นว่าการเรียนการสอนในรายวิชาวัสดุและเทคโนโลยีศิลปะที่ผ่านมา ยังไม่มีตำราเรียนเพื่อการศึกษาโดยเฉพาะ มีการกล่าวถึงวัสดุและเทคโนโลยีทางศิลปะอยู่ในหนังสือต่างๆ แต่ไม่มีการรวบรวมไว้ในแหล่งเดียวกัน อีกทั้งในแต่ละที่ก็มีคำอธิบายแตกต่างกันด้วย ผู้สอนส่วนใหญ่ต้องการหนังสือประกอบการสอนวิชานี้เป็นเฉพาะการเรียนการสอนเป็นไปโดยทักษะและความสามารถของผู้สอนเอง ความรู้ความเข้าใจและผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของผู้เรียนจึงแตกต่างกัน อีกทั้งผู้สอนเองก็อาจตีความคำอธิบายรายวิชาแตกต่างกันตามประสบการณ์การรับรู้ของแต่ละคน ซึ่งสอดคล้องกับทองเจือ เขียดทอง (2542 สัมภาษณ์) ให้ความเห็นว่าปัจจุบันสถาบันราชภัฏวชิรเวศน์มีโครงการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนั้นในโปรแกรม

วิชาศิลปกรรม การเรียนการสอนจึงจำเป็นต้องใช้หนังสือเรียนเพิ่มมากขึ้น และในวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะซึ่งเป็นวิชาพื้นฐานสำคัญที่ผู้เรียนในโปรแกรมดังกล่าวทุกคนต้องเรียนเป็นวิชาที่หาตำราประกอบการเรียนการสอนได้ยากยิ่งไม่มีตำราเรียนที่ตรงกับรายวิชาดังกล่าว จึงน่าจะมีการสร้างตำราเรียนภาษาไทยสำหรับรายวิชาขึ้นเป็นเฉพาะ และวิรุณ ตั้งเจริญ (2543 สัมภาษณ์) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า ตำราวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ เป็นวิชาที่มีประโยชน์มากในต่างประเทศ เป็นวิชาที่สอนในระดับปริญญาโท ตำราวิชาดังกล่าวน่าจะเป็นทั้งตัวความรู้ความคิดและฝึกปฏิบัติและการสร้างจรรยาบรรณในการเรียนทัศนศิลป์ เพราะเหตุว่าประเทศไทยสอนศิลปะโดยไม่ได้สร้างจรรยาบรรณให้กับผู้เรียนในการใช้วัสดุอุปกรณ์ ไม่เคยมีการสอนว่าภาพเขียนที่จะมีอายุนับร้อยปี ผู้วาดควรจะมีจรรยาบรรณหรือมารยาทในการเลือกใช้วัสดุให้เหมาะสม ทั้งๆ ที่ในต่างประเทศมีการพัฒนาสิ่งเหล่านี้มานานแล้ว

จากสภาพปัญหาต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมานับว่าเป็นส่วนหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของตำราเรียนรายวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาข้อมูลประกอบการพิจารณา และประเมินหาความต้องการจำเป็นเบื้องต้น เกี่ยวกับเกณฑ์การสร้างตำราเรียนและความเหมาะสมของเนื้อหาในรายวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ศึกษาคือ ผู้ที่มีผลงานทางวิชาการ หนังสือ ตำราหรืองานวิจัยที่เกี่ยวกับศิลปะที่เผยแพร่ในวงวิชาการ อย่างน้อย 1 ชิ้น จำนวน 4 ท่าน ผู้สอนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะในสถาบันราชภัฏ มีประสบการณ์การสอนไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 4 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีตำแหน่งหัวหน้าโปรแกรมศิลปกรรม สถาบันราชภัฏ หรือสูงกว่า จำนวน 4 ท่าน เพราะการศึกษาความต้องการจำเป็นเบื้องต้น (Need Assessment) นั้นเป็นกระบวนการในการวิเคราะห์ เพื่อให้ทราบแน่ชัดลงไปว่า ปัญหาและความต้องการอันไหนเป็นปัญหาและความต้องการอันแท้จริง ปัญหาและความต้องการอันไหนมีความสำคัญกว่ากัน (สงัด อุทรานันท์ 2528) ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารต่าง ๆ และการสัมภาษณ์เบื้องต้น โดยศึกษาเกณฑ์การสร้างตำราเรียน หลักสูตร และลักษณะรายวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ และได้พัฒนาเกณฑ์การสร้างตำราเรียนรายวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ ขึ้น และได้สร้างแบบสอบถามเพื่อประเมินและวิเคราะห์เกณฑ์ดังกล่าว โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 ประกอบด้วยข้อกระทงคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 อันดับ (Rating Scale) เป็นคำถามเกี่ยวกับด้านต่าง ๆ รวม 4 ด้านคือ ด้านคุณลักษณะตำราเรียนที่ดี ด้านความตรงตามหลักสูตรของตำรา ด้านความตรงตามวัตถุประสงค์รายวิชา และด้านความเหมาะสมของเนื้อหาตำรา รวมทั้งหมด 40 ข้อ ส่วนในตอนที่ 2 เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open End) เพื่อให้ผู้ตอบได้เสนอแนะความคิดเห็นที่ต้องการในด้านอื่น ๆ อีกจำนวน 4 ข้อ ตามความเห็นชอบของ รศ. ปิยะชาติ แสงอรุณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วนำไปใช้กับกลุ่มประชากรดังกล่าว ซึ่งจากผลการวิจัยทำให้ทราบว่า เกณฑ์การสร้างตำราเรียนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมในการนำไปเป็นเกณฑ์ในการสร้างตำราเรียนรายวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ ทุกด้าน

จากความสำคัญและความเป็นมาในปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นในการมีตำราเรียนรายวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ ชื่น ทั้งนี้เพราะในอดีตที่ผ่านมา การจัดการศึกษาด้านศิลปะในสถาบันของกรมการฝึกหัดครู เป็นการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา คือมุ่งผลิตบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถทางศิลปะในแนวกว้างเพื่อไปประกอบอาชีพครู แต่เมื่อได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและขยายฐานทางการศึกษาเพื่อผลิตบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถสำหรับประกอบอาชีพเฉพาะด้านทางศิลปะแล้ว ผู้เรียนย่อมต้องการและสมควรที่จะต้องศึกษาเนื้อหาความรู้ที่ละเอียดลึกซึ้ง และตรงตามเป้าหมายทางการศึกษา เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานและสังคมอย่างแท้จริง

ดังนั้น เพื่อให้บรรลุถึงจุดหมายปลายทางของการศึกษาอย่างสมบูรณ์ ตำราเรียนจึงควรจะเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการศึกษาในรายวิชาต่าง ๆ ของสถาบันราชภัฏ โดยการสนับสนุนให้มีการศึกษาแนวทาง หลักเกณฑ์ และสร้างสรรค์ตำราเรียนเพิ่มขึ้นให้ครบถ้วนทุกรายวิชาจากที่เคยขาดแคลน เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและแนวทางดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ และทำให้การบริการทางการศึกษาด้านวิชาชีพของสถาบันราชภัฏมีความเป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาเกณฑ์การสร้างตำราเรียนรายวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ศึกษาเป็นกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ได้กำหนดไว้ดังนี้คือ
  - 1.1. ผู้ที่มีผลงานทางวิชาการ หนังสือ ตำราหรืองานวิจัยที่เกี่ยวกับศิลปะที่เผยแพร่ในวงวิชาการอย่างน้อย 1 ชิ้น จำนวน 4 ท่าน
  - 1.2. เป็นผู้สอนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะในสถาบันราชภัฏ มีประสบการณ์การสอนไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 4 ท่าน
  - 1.3. เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีตำแหน่งหัวหน้าโปรแกรมศิลปกรรม สถาบันราชภัฏ หรือสูงกว่า จำนวน 4 ท่าน

2. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกณฑ์การสร้างตำราเรียนรายวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นในกรอบของ คุณลักษณะตำราเรียนที่ดี ความตรงตามหลักสูตรของตำรา ความตรงตามวัตถุประสงค์รายวิชา และ ความเหมาะสมของเนื้อหาตำรา

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การวิจัยครั้งนี้ถือว่า กลุ่มประชากรและผู้ทดลองใช้เครื่องมือ มีความเข้าใจและเล็งเห็นความสำคัญในการศึกษาเกณฑ์การสร้างตำราเรียนรายวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ ดังนั้นข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามจึงมีความตรงกับความคิดเห็นที่แท้จริง และเชื่อถือได้
2. การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างในเบื้องต้น ถือเป็นส่วนหนึ่งของขั้นตอนในการวิจัย

ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาเกณฑ์การสร้างตำราเรียนสำหรับรายวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ เท่านั้น

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. เกณฑ์ หมายถึง หลักการที่ใช้กำหนดเป็นแนวทางในการสร้างตำราเรียน
1. การศึกษาเกณฑ์การสร้างตำราเรียน หมายถึง การศึกษาหลักการที่ใช้กำหนดในการสร้างตำราเรียนรายวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ ในด้านคุณลักษณะตำราเรียนที่ดี ความตรงตามหลักสูตรของตำรา ความตรงตามวัตถุประสงค์รายวิชา และ ความเหมาะสมของเนื้อหาตำรา
3. รายวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ หมายถึง รายวิชาพื้นฐานในหมวดวิชาเฉพาะ ด้านบังคับเรียน รหัสวิชา 2012106 หลักสูตรโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางในการศึกษาเกณฑ์การสร้างตำราเรียนในรายวิชาอื่น ๆ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ
2. เป็นแนวทางในการผลิตเอกสารตำราสำหรับรายวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ และรายวิชาอื่น ๆ ต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การเรียนการสอนเป็นกระบวนการหนึ่งที่ไม่อาจหยุดนิ่งได้ จำเป็นต้องมีการพัฒนาให้ทันกับเหตุการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ดังนั้นภารกิจของผู้สอนโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สอนในระดับอุดมศึกษาซึ่งมีหน้าที่ที่จะต้องผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพให้แก่สังคมจึงเป็นภารกิจที่จำต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ภารกิจที่สำคัญยิ่งของผู้สอนก็คือ การเผยแพร่ความรู้ที่มีอยู่แก่ผู้เรียน ซึ่งนอกจากการสอนหรือการบรรยายในชั้นเรียนแล้ว ผู้สอนยังสามารถเผยแพร่ความรู้ในรูปแบบของการใช้สื่ออักษรโดยการเขียนตำราที่สามารถสื่อกับผู้เรียนหรือผู้ใ้เรียนได้อย่างกว้างขวางไม่จำกัดขอบเขต ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนเหล่านั้นเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังสะดวก รวดเร็ว ประหยัด เนื่องจากไม่ต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย และเสียเวลาในการไปพบกับผู้รู้ และถึงแม้ว่าปัจจุบันเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีอื่น ๆ ได้เข้ามามีส่วนสำคัญในวงการศึกษาไปแล้วก็ตาม แต่ตำราก็ยังคงครองความนิยมอยู่อย่างไม่เปลี่ยนแปลง (ทีศนา แชมมณี, 2538 ; ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2530)

ในวงการอุดมศึกษาถือว่าตำราเป็นสื่อหลักในการเรียนการสอน เป็นสื่อที่ใช้ถ่ายทอดความรู้และวัฒนธรรม ตำราเป็นเครื่องชี้ความเป็นเลิศทางวิชาการและระดับความรู้ของมนุษย์ในชุมชนนั้น และที่สำคัญที่สุด ตำราเป็นขุมปัญญาของมนุษย์ (พจน์ สะเพียรชัย, 2533) ดังนั้นตำราจึงเป็นความสำคัญของชีวิตโดยเฉพาะในสมัยปัจจุบันเป็นยุคที่เรียกว่า "Information society" เป็นยุคที่มีความรู้อยู่มากมายทุกสาขา และเป็นที่ยอมรับ ความรู้เป็นทรัพย์สินประเสริฐเป็นพลังและอำนาจของประเทศชาติ ผู้ที่มีความรู้มาก มีข้อมูลมาก ก็จะเป็นผู้ที่ได้ประโยชน์สูงสุด ซึ่งความรู้เหล่านี้มาจากการคิดค้นขีดเขียนและบันทึกถ่ายทอดไปยังบุคคลต่าง ๆ ในสังคมจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งในรูปของตำราและสื่อต่าง ๆ ผู้เขียนตำราจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาและพัฒนาเพื่อผลิตตำราที่มีคุณภาพยังผลให้เกิดความเป็นเลิศในเชิงวิชาการให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

ความหมายของตำราเรียน

ความหมายของตำราเรียน ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 ให้ความหมายไว้ว่า ตำรา หมายถึงแบบแผนที่ว่าด้วยหลักวิชาการต่างๆ ซึ่งเป็นความหมายกว้าง มิได้เจาะจงว่าจะต้องนำไปใช้ในการเรียนการสอน แต่ในความหมายที่แคบเข้ามา ตำราคือ งานแต่งหรืองานเรียบเรียง หมายถึงเอกสารที่ใช้ในการเรียนวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะที่ได้เรียบเรียงอย่างมีระบบ โดยจะต้องมีเนื้อหาสาระอย่างละเอียดครอบคลุมวิชาหรือส่วนของวิชาที่ตนเชี่ยวชาญ มีวัตถุประสงค์ใช้เป็นหลักในการเรียนการสอน ตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัย และต้องจัดรูปเล่มอย่างเรียบร้อย

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (2522) อธิบายว่า ตำราคือ หนังสือว่าด้วยความรู้ในสาขาหนึ่งที่เขียนขึ้นโดยมีข้อมูลที่ได้กลั่นกรองแล้วจากสิ่งพิมพ์ปฐมภูมิและอื่น ๆ โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อสอนให้รู้จักวิทยาศาสตร์ในสาขานั้น ๆ ระดับต่าง ๆ แล้วแต่วัตถุประสงค์ของตำรา

Dictionary of Education (Good, 1973) กล่าวถึงตำราเรียนว่าเป็นการเสนอข้อมูลในวิชาการนั้น ๆ ในด้านความคิดรวบยอด กฎเกณฑ์ หลักการต่าง ๆ อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเวลา ขนาด เหตุและผล ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถและวุฒิภาวะของผู้เขียน การนำเสนออาจเป็นไปในรูปแบบแผนภูมิ แผนภาพ และภาพวาด หนังสือตำราเรียนย่อมประกอบไปด้วยแบบฝึกหัด คำถามและการปฏิบัติ ถ้าหนังสือนี้มีคำถามและลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการสอนก็จัดว่าเป็นตำราเรียน

Shore (1960) กล่าวว่า ตำราเรียนเป็นเครื่องมือที่ผู้สอนกับผู้เรียนใช้สื่อความหมายซึ่งกันและกัน เป็นศูนย์กลางให้ผู้เรียนที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคล ได้เรียนเรื่องเดียวกัน เพื่อความเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ ไปในแนวเดียวกัน

Leonard Montaque Harroc (1997) ได้ให้ความหมายตำราไว้ว่า ตำราคือ หนังสือที่เขียนขึ้นเพื่อช่วยการสอน หรือใช้เป็นคู่มือการเรียน

ณพิศร กฤตติกากุล (2527) ได้ให้ความหมายของตำราเรียนไว้ว่า หมายถึง เอกสารทางวิชาการหรือกึ่งวิชาการที่ได้เรียบเรียงอย่างมีระบบเพื่อการเรียนการสอน เนื้อเรื่องเป็นไปตามหลักสูตรมีสารบัญแบ่งหมวดหมู่ของเนื้อหาอย่างชัดเจน ใช้อักษรตัวพิมพ์ เข้าปกเย็บเล่มเรียบร้อย และมีการเผยแพร่

พจน์ สะเพียรชัย (2533) ได้ให้ความหมายของตำราว่าอาจจะเป็นงานเขียน งานเรียบเรียง หรืองานแปล โดยได้ให้ความหมายลักษณะการเขียนตำราไว้ดังนี้

งานเขียน หมายถึงตำราที่ผู้เขียนได้เสนอความคิดเห็นทางวิชาการในการค้นคว้า การตีความหมายมีสมมติฐาน มีทฤษฎีหลักฐานที่เป็นความรู้ใหม่ หรือเป็นการเพิ่มพูนขยายขอบเขตความรู้ความเข้าใจในวิชานั้น ๆ

งานเรียบเรียง หมายถึง ตำราที่ผู้เขียนได้รวบรวมความรู้ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผลงานที่ผู้อื่นได้ทำไว้แล้วนำมาเรียบเรียงเขียนขึ้นใหม่

งานแปล หมายถึง ตำราที่ผู้เขียนได้แปลจากภาษาอื่นมาเป็นภาษาไทยที่ดี และได้รับความหมายถูกต้องตรงตามต้นฉบับเดิม ซึ่งงานแปลแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ แปลถอดความจากหนังสือภาษาอื่นมาเป็นภาษาไทย และถอดความกับเรียบเรียงจากภาษาอื่นมาเป็นภาษาไทย

บุญเหลือ เทพสุวรรณ (2529) ให้ความหมายของตำราไว้ว่าหมายถึงหนังสือที่ให้ความรู้ทางวิชาการ ไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นหนังสือใช้ในระดับใด อาจเป็นหนังสือที่ใช้ด้วยกันได้หลายระดับ ซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. หนังสือที่มุ่งให้ความรู้ ไม่สนใจกับความเพลิดเพลินของผู้อ่าน ผู้อ่านจะต้องใช้ความเพียรอ่าน และถ้าหากวิธีการเขียนบังเอิญให้ความเพลิดเพลิน หรือบังเอิญผู้อ่านสนใจมากจนไม่ต้องพากเพียรอ่านนั้นเป็นผลพลอยได้ในการเขียนตำรา
2. ลำดับขั้นตอนโดยไม่คำนึงถึงศิลปะการประพันธ์ มุ่งให้ความสะดวกแก่การเรียนวิชาที่บรรจุในหนังสือนั้น
3. ใช้ศัพท์และสำนวนที่มีความหมายเชิงวิชาการ ถ้าศัพท์ใดเป็นศัพท์ที่ไม่อยู่ในวงการทั่วไป จะต้องนิยามศัพท์นั้นให้ความหมายของศัพท์ ตามที่กำหนดเพื่อใช้ในการเขียนตำรานั้น และต้องใช้ศัพท์นั้นให้เสมอต้นเสมอปลายตลอดเรื่อง
4. ความรู้ที่บรรจุในหนังสือ นั้น จะต้องเป็นความรู้ที่คนในวงวิชาการเดียวกันรับรองแล้ว ถ้าข้อความใดที่ยังอยู่ระหว่างการโต้แย้ง จะต้องบอกแง่คิดทั้งสองแง่ หรือมากกว่าสองของประเด็นนั้น หากข้อความใดเป็นข้อสังเกตของผู้เขียนเอง หรือเป็นข้อคิดเห็นของผู้ใดก็ตาม ซึ่งยังไม่ประจักษ์ว่าเป็นหลักแท้แน่นอนผู้เขียนต้องบอกไว้
5. ข้อความรูใด ซึ่งยังมีได้เป็นที่ประจักษ์แพร่หลายในวงวิชาการ หนังสือนั้นนำมากล่าวไว้ ผู้เขียนจะต้องบอกแหล่งที่มาของข้อความรู้นั้น เพื่อผู้อ่านจะทดสอบได้และสามารถค้นคว้าหาความรู้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้นต่อไปได้

จากความหมายของตำราเรียนดังกล่าวข้างต้นมีความสอดคล้องกัน ซึ่งพอสรุปได้ว่า ตำรา หมายถึง งานแต่งหรืองานเรียบเรียงเอกสารที่ใช้ในการเรียนวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะที่เขียนขึ้นโดยมีข้อมูลที่ได้กลั่นกรองแล้วจากสิ่งพิมพ์ปฐมภูมิและอื่น ๆ และสอนให้รู้จักวิทยาศาสตร์ในสาขานั้นๆ ในระดับต่างๆ แล้วแต่วัตถุประสงค์ของตำรา มีการเรียบเรียงอย่างมีระบบ โดยจะต้องมีเนื้อหาสาระอย่างละเอียดครอบคลุมวิชาหรือส่วนของวิชาที่ตนเชี่ยวชาญ มีวัตถุประสงค์ให้เป็นหลักในการเรียนการสอน ตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัย

ความสำคัญและประโยชน์ของตำราเรียน

ตำรามีประโยชน์หลายประการ ทั้งนี้สุดแต่วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ของการสร้างตำรานั้น กล่าวคือ สุวรรณธาดา (2530) ได้จำแนกตามกลุ่มของผู้ได้รับประโยชน์ได้แก่ (1) ประโยชน์ต่อผู้อ่าน ผู้อ่านมีหลายกลุ่ม กลุ่มที่เป็นนักเรียนนักศึกษาอาจนำผลงานไปประกอบการศึกษา ค้นคว้า ทำรายงาน ทำงานวิจัย หรือวิทยานิพนธ์ นักวิชาการก็สามารถศึกษาลงานของผู้อื่น เพื่อให้ได้แนวความคิดในการเขียนของตนเอง และผู้อ่านทั่วไปก็จะได้รับความรู้ความเข้าใจในวิชาการด้านต่าง ๆ เป็นการประดับสติปัญญา หรือนำไปเป็นหลักในการประดิษฐ์ผลงานต่าง ๆ ตำราที่ดีจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่ผู้อ่านจะได้รับเป็นสำคัญ ยิ่งกว่าประโยชน์ที่ผู้เขียนได้รับเพียงฝ่ายเดียว

นอกจากนี้ตำราที่เสนอทฤษฎีหรือแนวคิดใหม่ ๆ แตกต่างไปจากที่มีอยู่แต่เดิมยังนำไปสู่การวิพากษ์วิจารณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อวิชาการนั้นๆ และต่อสังคมที่จะได้รับผลของการค้นคว้าใหม่ ๆ อีกด้วย (2) ประโยชน์ต่อผู้เขียน ตำราที่กลั่นกรองอย่างดีแล้วสามารถนำไปประเมินเพื่อปรับตำแหน่งทางวิชาการ หรือเลื่อนระดับ ในกรณีที่เป็นครูอาจารย์ เป็นผู้บริหาร หรือเจ้าหน้าที่หน่วยงาน ผู้เขียนจำนวนมากที่ "จำเป็น" ต้องเขียนเพื่อให้ได้เป็นอาจารย์ 3 เป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ จนถึงศาสตราจารย์ในสายการสอน หรือเป็นผู้อำนวยการในงานบริหาร เป็นต้น ประโยชน์ข้อนี้ จึงเป็นแรงจูงใจอย่างสูงต่อนักวิชาการซึ่งควรจะต้องระมัดระวังมิให้มีความสำคัญเหนือการสอนและงานประจำอันเป็นภารกิจหลัก นอกจากนี้การเขียนตำรายังเป็นโอกาสให้ผู้เขียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มพูนสติปัญญาของตน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และค้นพบตัวเอง หรือหลักการแห่งตนอันเป็นความต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์ (3) ประโยชน์ต่อหน่วยงาน หน่วยงานทางการศึกษาที่จำเป็นต้องใช้ตำรา ได้แก่ โรงเรียนและสถาบันอุดมศึกษา ครูอาจารย์และผู้เรียน จะต้องอาศัยสื่อการเรียนการสอนประเภทนี้เป็นหลักในวิชาส่วนใหญ่ นอกจากนี้หน่วยงานทางการศึกษาบางหน่วยจะมีการเขียนตำราโดยบุคลากรทั้งเดี่ยวและกลุ่ม ซึ่งทำในนามของหน่วยงานนั้น ๆ นำเสนอต่อสาธารณชนอย่างต่อเนื่อง ทำให้ภาพพจน์ของหน่วยงานดีขึ้น เป็นที่เชื่อถือและทันสมัยอยู่เสมอ

โกชัย สาริกบุตร และสมพร สาริกบุตร (2521) ได้กล่าวถึงความสำคัญและประโยชน์ของหนังสือเรียนไว้ว่า (1) หนังสือเรียนเป็นแหล่งข้อมูลที่จะทำให้เนื้อเรื่องและคำตอบในปัญหาต่าง ๆ อย่างมีขอบเขตในวิชานั้น ๆ และเหมาะกับระดับความรู้ของผู้เรียนในชั้นนั้น (2) หนังสือเรียนเป็นแหล่งสำหรับตรวจสอบผลการทดลอง กฎเกณฑ์หรือทฤษฎีต่าง ๆ ว่าตรงกับการทดลองจริง หรือตรงกับแหล่งอื่นหรือไม่ (3) หนังสือเรียนเป็นแหล่งกิจกรรม เป็นคู่มือแนะแนวทางให้เกิดการศึกษาสอบสวนหรือค้นคว้าทดลอง (4) หนังสือเรียนมีความสำคัญในฐานะเป็นเครื่องมือที่กระตือรือร้น ช่วยสรุปช่วยย้าความรู้ความเข้าใจอย่างมีระเบียบ ทั้งยังมีกิจกรรมหรือแบบฝึกหัดเสริมสร้างความเข้าใจให้พัฒนาสูงขึ้นเรื่อย ๆ ตามระดับชั้นเรียน (5) หนังสือเรียนเป็นพื้นฐานสำคัญที่ช่วยสร้างความคิดอันดับแรกอันทำให้นักวิชาการหลายท่านเกิดแรงบันดาลใจสร้างสรรค์หนังสืออย่างอื่นติดตามออกมา เช่นหนังสือคำแนะนำการใช้หนังสือเล่มนั้น หนังสือวิจัยวิจารณ์หนังสือเรียนเล่มนั้น และหนังสืออ่านประกอบหรืออ่านเพิ่มเติมที่ให้เนื้อหาละเอียดขึ้นไปอีก หนังสือเรียนจึงมีความสำคัญในฐานะเป็นพื้นฐานหรือเป็นบันไดทางวิชาการ

บันลือ พฤกษ์วัน (2521) กล่าวถึงประโยชน์ของหนังสือเรียนไว้ดังนี้ (1) อำนวยการประโยชน์แก่ครูผู้สอน เป็นเครื่องมือสำคัญที่ครูใช้ตรวจสอบเนื้อหาที่หลักสูตรกำหนดช่วยให้ครูเข้าใจขอบเขตเนื้อหาสาระที่จำเป็นอันควรจะอำนวยการประโยชน์แก่ผู้เรียน ช่วยให้ครูสามารถวางจุดประสงค์เฉพาะแต่ละบทเรียนนั้น ๆ ได้ดียิ่งขึ้นทั้งยังช่วยให้ครูกำหนดและจัดกิจกรรมประสบการณ์สำหรับผู้เรียนเพื่อให้บรรลุผลตามจุดประสงค์ที่วางไว้ ครูสามารถมอบหมายกิจกรรมเพิ่มเติม เช่น การบ้าน โดยกำหนดหนังสือเรียนให้ค้นคว้าหาคำตอบ ทำแบบฝึกหัดแล้วแต่กรณี

ที่จะฝึกตามความจำเป็น อีกทั้งครูยังสามารถใช้หนังสือเรียนเป็นแนวสำหรับอ้างอิง หรือวางขั้นตอนในการเตรียมการสอนได้ดีขึ้น (2) อำนวยประโยชน์แก่ผู้เรียน นักเรียนสามารถใช้หนังสือเรียนอ่าน ค้นคว้า เพื่อขยายประสบการณ์ รวมทั้งสามารถเตรียมการมาล่วงหน้าก่อนที่ครูจะสอน หรือใช้อ่านตามลำพัง เพราะมีภาพช่วย เพื่อพัฒนาการอ่านด้วยตนเองได้ดี นักเรียนได้ใช้หนังสือเรียนทำแบบฝึกหัดที่ครูกำหนด ทำการบ้าน หรือทบทวนบทเรียน

สมพร จารุณฎ (2538) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของหนังสือเรียนไว้ดังนี้ (1) หนังสือเป็นเครื่องมือที่ครูใช้เพื่อช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้ความเข้าใจและเกิดความคิด หนังสือเรียนมีลักษณะพิเศษที่จะช่วยผู้เรียนให้ศึกษาทำความเข้าใจสิ่งต่างๆ เป็นขั้นตอนที่ละเล็กละน้อยตามลำดับ จนเกิดการเรียนรู้สิ่งที่กว้างขวางขึ้น (2) หนังสือเป็นเครื่องชี้แนะในฐานะผู้ชี้แนะ หนังสือเรียนที่ดีทำหน้าที่ไม่เพียงเสนอข้อเท็จจริงเพื่อให้ผู้เรียนจดจำได้ หรือใช้ตอบคำถามภายในห้องเรียนหรือตอบข้อสอบได้เท่านั้น หนังสือเรียนจะต้องให้แนวทางแก่ผู้อ่านในการศึกษาหาความรู้ พัฒนาความคิด และการนำความรู้ไปใช้ให้ได้ประโยชน์ด้วย (3) หนังสือเรียนเป็นแหล่งประมวลความรู้ หนังสือเรียนจะต้องเขียนขึ้น และจัดทำขึ้นเพื่อจุดมุ่งหมายทางการเรียนการสอน หนังสือเรียนจะต้องผสมผสานความรู้ ทั้งที่เป็นข้อเท็จจริงและความรู้ที่เป็นความคิดเข้าด้วยกันอย่างเหมาะสม (4) หนังสือเรียนเป็นแนวทางนำไปสู่ความหมายของความจริง การศึกษาหาความรู้จากหนังสือเรียนต้องเข้าใจถึงความหมายอันเป็นความคิดที่แฝงมากับตัวหนังสือด้วย การศึกษาจากการอ่านหนังสือจึงต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบหลายอย่าง ตั้งแต่ตัวผู้เขียน ความมุ่งหมายของผู้เขียน ตัวผู้อ่าน ความมุ่งหมายในการอ่านและสภาพแวดล้อมต่างๆ มิฉะนั้นแล้วผู้เรียนอาจจะไม่เกิดการเรียนรู้ตามที่ควรจะเป็นก็ได้ (5) หนังสือเป็นแรงกระตุ้นและความบันเทิง ด้วยการสร้างคุณสมบัติทั้งภายนอกและภายในให้ดึงดูดความสนใจ ตั้งแต่รูปร่างหน้าตาที่มีคุณสมบัติดึงดูดความสนใจ ที่เหมาะสมกับประสบการณ์ความรู้ของนักเรียน ที่เอื้ออำนวยต่อการตีความหมาย การพัฒนาความคิด และการนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์

วันชัย ปัจจุสานนท์ (2522) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของตำราเรียนที่ดีดังนี้ (1) เพื่อช่วยสำหรับสอนตนเองและบุคคล (Individualization of Instruction) ช่วยให้ผู้เรียนได้เร็วไปตามความต้องการ เรียนได้ตามความสนใจ (2) ประหยัด (Economy) ใช้แล้วใช้ใหม่ได้อีก มีรูปภาพ แผนภูมิ แผนที่ กวาร์ตุนประกอบมาก (3) Organization of Instruction เน้นกิจกรรม จัดลำดับชั้นไว้ (Grade) จากง่ายไปหายากมีแนวความคิดและเนื้อหามากมาย (4) Tutorial Contribution (5) ปรับปรุงการสอน (Improvement of Teaching) ปรับปรุงทักษะการสอนของครู เน้นวิธีแก้ปัญหาการสอน

นพคุณ คุณาชีวะ (2530) กล่าวถึงความสำคัญของหนังสือเรียนไว้ดังนี้ (1) เป็นอุปกรณ์ราคาถูกซึ่งนักเรียนส่วนมากพอจะจัดหาไว้ใช้ส่วนตัว ช่วยให้สามารถเรียนรู้เนื้อหาได้ครบถ้วนและสมบูรณ์ (2) เป็นแหล่งความรู้ที่ถูกต้อง เพราะหนังสือเรียนจะต้องได้รับการตรวจคุณภาพก่อนอนุญาตให้ใช้และมีการจัดเนื้อหาวิชาอย่างเป็นระเบียบสัมพันธ์ต่อเนื่อง ช่วยให้ครูวางแผน

การเรียนการสอนได้ง่ายและสอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ (3) เป็นสื่อกลางในการเรียนการสอน ระหว่างครูกับนักเรียน ช่วยให้ครูและนักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ตรงกัน (4) เป็นแหล่งวิชาการที่นักเรียนสามารถเรียนสามารถศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและใช้ทบทวนความรู้ ช่วยให้ให้นักเรียนศึกษาเป็นรายบุคคลได้ดี (5) เป็นแหล่งข้อมูลที่จะให้สาระหรือคำตอบในปัญหาต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับขอบเขตของกระบวนการวิชานั้น ๆ และเหมาะสมกับระดับความรู้ของนักเรียน (6) ช่วยเสนอแนวทางต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน เช่น กิจกรรม แบบฝึกหัด การวัดผล สื่อการสอน เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเตรียมการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (7) ช่วยเพิ่มพูนแหล่งข้อมูลหรือแหล่งวิชาความรู้อื่น ๆ เช่นรายชื่อหนังสืออ่านประกอบ แหล่งที่มาของการจัดหาสื่อการสอน เป็นต้น (8) เป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้เกิดหนังสือต่าง ๆ เช่น หนังสืออ่านประกอบแบบฝึกหัด คู่มือครู

จากข้อคิดเห็นเรื่องความสำคัญและประโยชน์ของตำราเรียนดังที่ได้รวบรวมมานี้ พอสรุปได้ว่า ตำราเรียนมีบทบาทสำคัญในการช่วยให้การศึกษาสัมฤทธิ์ผลสมดังวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ตำราเรียนเป็นสื่อการเรียนการสอนที่ประหยัด มีเนื้อหาถูกต้อง สมบูรณ์ จัดลำดับจากเนื้อหาที่ง่ายไปสู่เนื้อหาที่ยาก มีเครื่องช่วยการเรียนรู้ที่ดึงดูดความสนใจ ส่งเสริมให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ตำราเรียนช่วยผู้สอนในการจัดระเบียบการสอน การจัดกิจกรรม ช่วยผ่อนแรงในการสอน ตำราเรียนช่วยให้ผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองได้ตามความต้องการ แต่ประโยชน์ต่าง ๆ ที่จะได้รับจากตำราเรียนจะมีมากหรือน้อยเพียงใด ก็ขึ้นอยู่กับวิธีการใช้ตำราเรียนของผู้สอนและผู้เรียนอย่างเหมาะสมกับคุณลักษณะของตำราเรียนนั่นเอง

ลักษณะตำราเรียนที่ดี

นภลัย สุวรรณธาดา (2530) ได้กำหนดเกณฑ์การพิจารณาตำราดังนี้ (1) จุดมุ่งหมาย ตำราย่อมมีจุดมุ่งหมายที่เสนอความรู้ที่ได้กลั่นกรองอย่างรอบคอบ เป็นระบบอาจมีการเสนอความคิดเห็นหรือทรรศนะของผู้เขียนลงไปบ้างแต่จะต้องหลอมรวมลงไปในเรื่องอย่างกลมกลืน มิใช่แยกทรรศนะออกมาอย่างชัดเจน เพราะนั่นคือลักษณะของบทความ (2) ความน่าเชื่อถือ ความรู้และความคิดที่ปรากฏในตำราจะต้องน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับในวงวิชาการนั้น หากเป็นความรู้ใหม่ ๆ แม้จะผ่านการวิเคราะห์ วิจัยมาแล้ว เช่น รายงานการวิจัยก็ยังไม่นับเป็นตำรา เพียงแต่นำมาอ้างอิงได้บ้างเท่านั้นความน่าเชื่อถืออาจเกิดจากผลงานที่สร้างชื่อเสียงแก่ผู้เขียนมาก่อน แต่ที่สำคัญจะเกิดจากคุณภาพของตำรานั้นเอง ตำราจึงควรผ่านการกลั่นกรองทุกตัวอักษร ข้อมูลต้องมีการอ้างอิงอย่างถูกต้อง ข้อค้นพบหรือความรู้ที่เสนอจะต้องมีคุณค่า นำไปใช้ประโยชน์ได้ หรืออย่างน้อยก็คุ้มค่างบเวลาที่อ่าน (3) การใช้ภาษา ตำราจะต้องใช้ภาษาที่เป็นทางการ หรือค่อนข้างเป็นทางการ ไม่ใสอารมณ์ ไม่ใช้สรรพนามของผู้เขียนโดยไม่จำเป็น ไม่มีการใช้คำว่า "ผม" หรือ "ดิฉัน" หรือ "ข้าพเจ้า" เพราะตำราเป็นการเสนอความรู้มิใช่เสนอตัวผู้เขียน อนึ่งภาษาที่เป็นทางการดังกล่าวต้องเป็นทางการในปัจจุบัน คือใช้ภาษาที่เป็นแบบแผน ในขณะที่

เขียนมิใช่แบบแผนในยุคสมัยอื่นหรือวงวารอื่น

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2529) กล่าวว่า ตำราที่ดีควรมีลักษณะดังต่อไปนี้ (1) เนื้อหาสาระ (content) จะต้องมีความถูกต้อง มีความใหม่และทันสมัย ดังนั้นผู้เขียนตำราจึงจำเป็นต้องเป็นผู้ที่รู้จักจริงในวิชาที่ตนเขียนอย่างเพียงพอ (2) ความกว้างขวางครอบคลุม ตำราที่ดีควรมีความกว้างขวาง ครอบคลุมสมบูรณ์อย่างเพียงพอ กล่าวคือความครบถ้วนในเรื่องที่เขียนทั้งหมด มีความสมบูรณ์ในเนื้อหาและลึกซึ้งเพียงพอแก่ลักษณะของสิ่งที่เขียน (3) ความกระชับรัดกุม ตำราที่ดีต้องกระชับรัดกุม ถ้อยคำที่ใช้ควรกระชับรัดชัดเจน ความกระชับรัดกุมนี้รวมถึงความเหมาะสมของเนื้อหาในแต่ละเรื่องด้วย ไม่ใช่ว่าเนื้อหาบางเรื่องบางตอนผู้เขียนรู้มากมีข้อมูลมาก ก็เขียนยืดยาวในขณะที่บางเรื่อง บางตอนก็เขียนเพียงสั้น ๆ (4) ความชัดเจน ภาษาที่ใช้ในการเขียนตำรา ควรให้มีความกระชับแจ่มชัดและเข้าใจง่ายไม่คลุมเครือสับสนหรือซับซ้อนทำให้เข้าใจยาก หรือเข้าใจผิดพลาดไปจากสิ่งที่ผู้เขียนต้องการ (5) ความต่อเนื่องประสานสัมพันธ์ ตำราที่ดีควรมีความต่อเนื่องประสานสัมพันธ์กันตลอดทั้งเรื่องและทั้งเล่ม ตำราที่ดีควรมีโครงร่างและวิธีการเขียนที่มีระบบ ไม่สับสนวุ่นวาย เริ่มจากง่ายไปยาก จากสิ่งย่อยไปสู่ภาพรวม เป็นขั้นตอนที่สะดวกแก่การเข้าใจ มีการเชื่อมต่อในแต่ละบท แต่ละตอน และถ้าหากมีการติดตามประเมินผลด้วยบทสรุปแบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบเพิ่มเติมก็จะทำให้ได้ตำราที่สมบูรณ์

พจน์ สะเพียรชัย (2533) กล่าวไว้ว่า ลักษณะของตำราภาษาไทย ที่พึงประสงค์ มีดังนี้ (1) มีเนื้อหาสาระสัมพันธ์กันตั้งแต่บทแรกถึงบทสุดท้าย (2) เป็นเอกสารทางวิชาการที่ใช้เรียนหรือใช้ประกอบการเรียนการสอนในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งในระดับอุดมศึกษา (3) เรียบเรียงอย่างเป็นระบบตามความหมายและองค์ประกอบของตำราและมีการใช้ภาษาไทย หรือถอดความ หรือแปลความ หรือเรียงความอย่างถูกต้องและเน้นภาษาไทยที่ชัดเจน ถูกต้องตามหลักภาษาไทย

เชาว์ โรจนแสง (2530) ได้กล่าวถึงลักษณะของตำราที่ดีคือ (1) ความสามารถในการถ่ายทอดเนื้อหาสาระและประสบการณ์ที่มีลักษณะเป็นนามธรรมได้สูง ซึ่งหมายถึง ความสามารถในการถ่ายทอดแนวคิด เนื้อหาสาระและประสบการณ์ให้ผู้อ่านเข้าใจสามารถนำไปปฏิบัติได้หรือพิสูจน์ได้โดยไม่มีเนื้อหาสาระและข้อมูลที่ขาดหายไปหรืออธิบายไม่ได้ (2) การสร้างความสนใจของผู้อ่าน หมายถึง เรื่องที่เขียนและวิธีการเขียนดึงดูดความสนใจของผู้อ่านและเมื่ออ่านไปแล้วสามารถเร้าผู้อ่านให้อยากรู้ อยากติดตาม (3) มีเค้าโครงเรื่องดี คือมีการลำดับเนื้อหาสาระอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดหัวเรื่องลำดับขั้นตอนให้สามารถอ่านและติดตามได้ง่าย (4) สามารถเข้าใจได้ง่าย ตำราที่ดีจะต้องเขียนแล้วให้อ่านเข้าใจได้ง่าย ซึ่งหมายถึง ความสามารถของผู้เขียนในการเสนอเนื้อหาสาระได้ชัดเจน สามารถแปลนามธรรมให้เป็นรูปธรรมได้ ผู้อ่านอ่านแล้วเข้าใจได้เหมือนกับที่ผู้เขียนต้องการเสนอโดยไม่ต้องตีความอีก การใช้ภาษาเหมาะกับระดับของผู้อ่านและกลุ่มเป้าหมาย (5) ควรเปิดโอกาสให้อ่านได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ตำราที่ดีเป็นผลงานที่ให้ความรู้และประสบการณ์ที่หายากกับผู้อ่านและผู้สนใจได้เรียนรู้ด้วยตนเองจากการอ่านผลงานวิชาการ ซึ่งเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนในการให้ออกาสกับสังคม

เช่น วิชาการด้านอาชีพการเจริญระโนเพชรพลอย ในอดีตมีความรู้แต่เฉพาะในครอบครัว ตำราเกี่ยวกับ การเจริญระโนเพชรพลอยจึงนับว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้อ่านได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองตาม ที่ตนประารถนาที่จะรู้เพื่อประโยชน์ของผู้อ่านในสังคม (6) การเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ต่อ ผู้อ่าน ผู้อ่านแต่ละคนจะมีประสบการณ์หรือพื้นเพเดิมอยู่แล้ว การได้อ่าน ได้เห็น ได้ยิน ได้ฟัง ความรู้ที่น่าสนใจใหม่ๆ จะเสริมความคิดเดิมให้เกิดเป็นความคิดสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี และใน บางครั้งการเสนอเนื้อหาสาระที่เป็นแนวความคิดใหม่ ๆ จะเป็นชนวนจุดให้ผู้อ่านเกิดความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์ในสิ่งแปลกใหม่ (7) การใช้ภาษาที่ดี หมายถึง การใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายถูกต้อง และเป็นภาษาที่เป็นวิชาการ คือมีความเป็นทางการและเป็นที่ยอมรับว่าเป็นภาษาที่ถูกต้อง แต่ ไม่เป็นภาษาที่ผู้อ่านอ่านแล้วต้องเปิดพจนานุกรมเพื่อหาคำแปลไทยเป็นไทย การยอมรับและ ความเข้าใจง่ายจะเน้นที่ผู้อ่านกลุ่มเป้าหมายเป็นสำคัญ ตำราทางการแพทย์ที่ดี แพทย์อ่านแล้ว จะต้องเข้าใจ เพราะภาษาที่ใช้จะเป็นภาษาที่ผู้อ่านในวงการแพทย์ยอมรับและเข้าใจได้ดี ภาษา ที่ใช้กับตำราจะต้องเป็นภาษาที่เป็นปัจจุบันสภาพ คำบางคำอาจเป็นคำที่มาจากภาษาอังกฤษ ควรเป็นคำที่แปลมาแล้วเข้าใจได้ง่าย (8) ความถูกต้องของเนื้อหาสาระที่น่าเสนอ ตำราที่ดีต้องมี เนื้อหาสาระและข้อมูลที่ต้องการ มีเหตุผลสนับสนุนที่เชื่อถือได้เช่น การแสดงตัวเลข และแหล่ง ที่มาของข้อมูลต้องมีความแม่นยำและชัดเจน (9) มีแหล่งอ้างอิงและที่มาอย่างชัดเจน ตำราจะ ต้องเป็นความจริง มีความชัดเจนในข้อมูลไม่ว่าจะเป็นข้อมูลปฐมภูมิหรือทุติยภูมิก็ตาม จะต้องมีการแสดงแหล่งที่มาอย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้อ่านสามารถค้นคว้าเพิ่มเติมได้และที่สำคัญคือเป็นการ หลีกเลี่ยงการละเมิดสิทธิของผู้เขียนรายอื่นที่เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในข้อมูลนั้น ๆ (10) มีรูปแบบการ เขียน และรูปแบบการพิมพ์ที่เหมาะสมกับการเป็นผลงานวิชาการ ผลงานวิชาการที่ดี จะต้องมียูนิ รูปแบบการเขียนที่ชวนอ่าน น่าสนใจ เพราะตำราวิชาการโดยทั่วไปมักจะเป็นเรื่องหนักไม่ชวนอ่าน ผู้เขียนควรวางรูปแบบของการเขียนโดยการจัดหัวข้อที่ต่อเนื่องกันดี มีเทคนิคการเขียนที่ดึงดูด ความสนใจของผู้อ่าน เช่นการยกตัวอย่าง การเปรียบเทียบ การมีรูปภาพตาราง ผังประกอบ สำนวนภาษาและอื่น ๆ ที่น่าสนใจ นอกจากนี้รูปแบบการพิมพ์จะช่วยให้เกิดความน่าสนใจในการ อ่านด้วย ดังนั้นตำราควรจะมีรูปเล่มกระทัดรัด สีหมึกอ่านแล้วสบายตา ขนาดตัวอักษรน่าอ่าน เหมาะกับสายตา การแสดงจุดเน้นและอื่น ๆ ที่สร้างบรรยากาศให้ผู้อ่านมีความต้องการที่จะอ่าน

รัญจวน อินทรกำแหง (2520) ได้ให้เกณฑ์การเลือกหนังสือตำราเรียนโดย พิจารณาถึงสิ่งต่อไปนี้ (1) เนื้อหาวิชาและสาระของหนังสือควรมีสาระเป็นแก่นสารที่แน่นอน มีความสมบูรณ์และสมดุล เหมาะกับผู้อ่านในระดับใด เช่น บุคคลทั่วไป นักศึกษา ครู อาจารย์ หรือผู้เชี่ยวชาญ (2) วิธีเสนอหนังสือชวนให้อ่าน เข้าใจง่าย สำนวนภาษาสละสลวย ความยาก ง่ายเหมาะสมกับผู้อ่านในระดับที่ผู้เขียนตั้งใจเขียนให้อ่าน (3) การวางเค้าโครงลำดับเรื่องไม่ซับซ้อนจนจับเรื่องหรือใจความไม่ได้ เรียงลำดับความยากง่ายที่ชวนให้เกิดความเข้าใจและความคิด ต่อเนื่อง (4) คุณวุฒิและประสบการณ์ของผู้เขียนเชื่อถือได้ (5) ส่วนประกอบต่าง ๆ ของหนังสือ ซึ่งเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านให้เข้าใจสาระของเรื่องได้รวดเร็วค้นคว้าเรื่องที่ต้องการจากหนังสือเล่มนี้ ได้รวดเร็วขึ้น กว้างขวางขึ้น เช่น สารบัญ วรรชนี บรรณานุกรม ฯลฯ เป็นต้น (6) ลักษณะรูปเล่ม

และคุณภาพการพิมพ์ต้องชัดเจนทั้งตัวหนังสือและภาพประกอบ (7) สำหรับหนังสือประเภทนี้ ความถูกต้องแม่นยำของเนื้อหาสาระเป็นสิ่งสำคัญ หากสาระคลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริง หนังสือตำราวิชาการเล่มนั้นก็หมดความหมาย

สมพร จารุณี (2538) ได้กล่าวไว้ว่า หนังสือเรียนที่ดีควรมีลักษณะดังนี้ (1) หนังสือเรียนควรสะท้อนให้เห็นแนวทางการเรียนและแนวทางการสอน จุดประสงค์และเนื้อหาของหนังสือต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหาวิชาตามหลักสูตร มีการเลือกสรรเนื้อหาในแต่ละบทให้สัมพันธ์กับจุดประสงค์ย่อยในบทนั้น ๆ เสนอเนื้อหาที่ส่งเสริมความเข้าใจ มีคำถามท้ายบทและกิจกรรมเสนอแนะ ซึ่งเมื่อนักเรียนทำความเข้าใจครบทุกบททุกตอนแล้วจะสามารถบรรลุจุดประสงค์รวมของหนังสือและจุดประสงค์ของหลักสูตร (2) หนังสือเรียนควรส่งเสริมการศึกษาด้วยตนเองมีการเสนอแนะหนังสือและสื่ออื่น ๆ สำหรับผู้เรียน มีหน้าบรรณานุกรมหรือหนังสือที่ผู้เขียนใช้ศึกษาอ้างอิง มีการประมวลคำศัพท์และความหมาย

ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน์ (2512) ได้แบ่งหัวข้อในการพิจารณาออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านวิธีการเขียน ด้านการจัดเนื้อหา และด้านมาตรฐานในการพิมพ์ดังนี้ (1) พิจารณาด้านเนื้อหาว่าผู้แต่งมีความสามารถในเนื้อหาวิชาหรือสาขาวิชาที่เขียนหรือไม่ ตำรานั้นสามารถทำให้เกิดความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือไม่ เนื้อหาในหนังสือนั้นมีข้อความที่ทำให้เกิดการถกเถียงหรือขัดแย้งกันหรือไม่ เนื้อหาวิชาที่ปรากฏมุ่งส่งเสริมศีลธรรม ความดี และคุณค่าของวรรณคดีหรือไม่ (2) ด้านวิธีการเขียนเนื้อหา การเขียนเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนหรือไม่ คำศัพท์ที่ใช้มีความหมายเหมาะสมหรือไม่ อุปกรณ์หรือเรื่องราวต่าง ๆ ของหนังสือปรับปรุงให้เหมาะสมกับความแตกต่างของบุคคลหรือไม่ (3) ด้านจัดเนื้อหา วรรณคดีและสารบัญของหนังสือสมบูรณ์และง่ายต่อการใช้หรือไม่ มีหน้าคำศัพท์อธิบายศัพท์ยากหรือไม่ มีรูปภาพ แผนที่ กราฟต่าง ๆ ในหนังสือหรือไม่ และถ้ามีเหมาะสมกับเนื้อเรื่องหรือไม่ ผู้แต่งได้กล่าวถึงหรือเพิ่มเติมเรื่องราวที่มีความเกี่ยวข้องกับหนังสือหรือไม่ มีบทสรุปท้ายบท เพื่อเป็นการทบทวนหรือไม่ บรรณานุกรมท้ายเล่มสามารถช่วยในหารค้นคว้าได้ละเอียดเพียงใด (4) ด้านมาตรฐานในการพิมพ์ ตัวอักษรและการพิมพ์เป็นอย่างไรช่องว่างระหว่างบรรทัดห่างกันเพียงพอและอ่านสะดวกหรือไม่ ชนิดของกระดาษดีและมีความทนทานเพียงใด การเข้าปกมีความแข็งแรงทนทานหรือไม่

วันชัย ปัจจุบันนท์ (2522) ได้เสนอเกณฑ์การเลือกตำราไว้ดังนี้ (1) เลือกตำราที่มีเนื้อหาเหมาะสมกับความพร้อมของผู้เรียน (2) การออกแบบรูปเล่มและเนื้อหาที่ทันสมัย (3) เนื้อหาตรงกับปรัชญาของสถานศึกษา (4) ตำรานั้น ๆ ช่วยให้ผู้เรียนรู้ถึงผลที่จะได้ วัตถุประสงค์ตามความมุ่งหมาย (5) ให้ประสบการณ์ที่เป็นจริง เพื่อผู้เรียนจะได้สรุปความข้อเท็จจริง (6) การออกแบบทางกราฟฟิกน่าสนใจ น่าอ่าน ชี้ชวนให้เกิดความเข้าใจง่ายขึ้น (7) มีภาพประกอบเพียงพอ

เอี่ยมพร หมอนลิ (2536) อธิบายว่าหนังสือเรียนที่ดีมีลักษณะดังนี้ (1) มีเนื้อหาสาระตรงตามที่หลักสูตรกำหนด สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรายวิชา เทียบตรงในเรื่องของข้อ

เท็จจริง นำเสนอเนื้อหาเป็นกลาง การเขียน การใช้ภาษา และคำศัพท์ที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน สามารถทำความเข้าใจได้ง่าย เนื้อหาให้ความรู้และสาระทางวิชาการที่ส่งเสริมให้เกิดความคิด สติปัญญา (2) มีส่วนประกอบที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เช่น ภาพ ประกอบชัดเจน สอดคล้องกับเนื้อหาและมีจำนวนภาพเหมาะสมกับเนื้อหา แบบฝึกหัดประเภท คำถามกระตุ้นให้เกิดความคิด มีคำนำ สารบัญ อภิธานศัพท์ เชิงอรรถ ดัชนี และบรรณานุกรม

ไพโรจน์ คุ่มมงคล (2533) อธิบายว่าหนังสือเรียนที่ดีที่มีคุณภาพจะต้องมีลักษณะ ที่ดีทั้งลักษณะภายในและภายนอก คือ (1) เนื้อหาสาระถูกต้องตรงตามหลักสูตรกำหนด (2) การ ลำดับเนื้อหาสอดคล้องกับการรับรู้ของเด็ก (3) จำนวนภาษาเขียนเข้าใจง่าย (4) ภาพประกอบมี ลักษณะที่ดี สอดคล้องกับเนื้อหา (5) มีตัวอย่าง บทสรุป และคำถามที่สอดคล้องกับเนื้อหาใน ปริมาณเหมาะสม

วรัญญา สวัสดิบุตร (2532) อธิบายว่าหนังสือเรียนที่ดีต้องมีคุณลักษณะดังนี้ (1) ด้านเนื้อหาครบถ้วนตรงตามที่หลักสูตรกำหนด สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และคำอธิบายรายวิชา และถูกต้องสามารถนำไปใช้อ้างอิงได้ ทั้งสัมพันธ์กับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน (2) ด้านการนำ เสนอเนื้อหาที่มีความเป็นกลาง ปราศจากอคติ แบ่งเนื้อหาออกเป็นบทชัดเจน จัดวางเนื้อหาตาม ลำดับความยากง่าย เหมาะสมกับประสบการณ์ของผู้เรียน และมีการนำเสนอเนื้อหาที่น่าสนใจ อ่านเข้าใจและชวนให้ติดตาม (3) ด้านการใช้ภาษาเขียนที่เข้าใจง่าย ใช้คำศัพท์เหมาะสมกับ ระดับชั้น มีความถูกต้องในการใช้ตัวสะกด การันต์และการแบ่งวรรคตอน (4) ด้านภาพประกอบ มีความสอดคล้องกับเนื้อหาเรื่องราว มีความชัดเจนสวยงาม จัดวางอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมบน หน้ากระดาษ มีจำนวนเท่าที่จำเป็น ไม่มากจนเกินไป (5) ด้านรูปเล่มและการพิมพ์เข้าเล่มประณีต แข็งแรง และทนทาน ใช้กระดาษที่มีคุณภาพในการพิมพ์ ทั้งกระดาษปก และกระดาษในเนื้อหา ขนาดตัวอักษรมีความเหมาะสมและนำเอาอักษรที่มีลักษณะพิเศษมาใช้เน้นคำหรือข้อความ (6) ด้านอื่นๆ มีปกใน คำนำ สารบัญ เชิงอรรถ บรรณานุกรม และอภิธานศัพท์

ปิฎฐะ บุญนาค (2523) อธิบายถึงหนังสือเรียนที่ดีว่าต้องมีคุณสมบัติในทางวิชา การ ซึ่งมีลักษณะดังนี้ (1) รูปเล่มเป็นแบบมาตรฐานสากล ปกแข็ง มีความหนา เย็บเล่มได้ มาตรฐาน (2) การจัดลำดับเนื้อหาที่มีความง่ายต่อการศึกษาค้นคว้า (3) ใช้ภาษาและคำศัพท์ เทคนิคเหมาะสมกับผู้เรียน คำศัพท์เทคนิคให้เขียนเป็นคำภาษาไทย และเขียนคำภาษาต่าง ประเทศไว้ในวงเล็บ (4) รูปภาพ รูปถ่าย จัดวางไว้ใกล้กับเนื้อหา ภาพแต่ละภาพมีเลขลำดับรูป ภาพมีความชัดเจน สามารถเห็นรายละเอียดสำคัญที่ต้องการเน้น (5) มีเอกสารอ้างอิงประกอบการเขียน (6) เนื้อหาที่มีความน่าเชื่อถือสามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ได้ตามวัตถุประสงค์ ของผู้อ่าน

รัตนา พุ่มไพศาล (2537) ให้เกณฑ์ในการพิจารณาหนังสือเรียนไว้ดังนี้ (1) เนื้อ

หาวิชาและสาระของหนังสือเป็นแก่นสารแน่นอน มีความสมบูรณ์ (2) วิธีการนำเสนอเนื้อหาชวนให้อ่าน เข้าใจง่ายสำนวนภาษาสละสลวยมีความยากง่ายเหมาะสมกับผู้อ่านในระดับที่ผู้เขียนกำหนด (3) การวางเค้าโครงเนื้อหา การลำดับเนื้อหาที่มีความต่อเนื่อง เรียงตามลำดับความยากง่ายไม่ซับซ้อน (4) ประสิทธิภาพและคุณสมบัติของผู้เขียนมีความน่าเชื่อถือ (5) ส่วนประกอบต่างๆ ของหนังสือ เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน คำนำ สารบัญ ดัชนีบรรณานุกรม อภิธานศัพท์ สามารถช่วยให้เข้าใจสาระของเนื้อหาได้อย่างรวดเร็วและค้นคว้าเนื้อหาที่ต้องการจากหนังสือได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวางขึ้น (6) ลักษณะรูปเล่มและคุณภาพ การพิมพ์มีความถูกต้องชัดเจนทั้งตัวอักษรและภาพประกอบ

ประหยัด สายวิเชียร (2525) ได้เสนอเกณฑ์ในการพิจารณาหนังสือเรียนไว้ดังนี้ (1) เกณฑ์ด้านสาระความรู้ เนื้อหาสาระครบถ้วนตามที่หลักสูตรกำหนด เนื้อหาสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายรายวิชา เนื้อหาที่มีความทันสมัยและสัมพันธ์กับลักษณะวิชา และมีวิธีการเขียนน่าสนใจ (2) เกณฑ์ด้านสติปัญญา เนื้อหาสอดคล้องกับหลักจิตวิทยาและการเรียนการสอน เนื้อหาสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายรายวิชา เนื้อหาส่งเสริมพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน เนื้อหาส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ค่านิยมและทัศนคติที่พึงประสงค์ (3) เกณฑ์ด้านลักษณะการจัดทำรูปเล่ม ขนาดรูปเล่มเหมาะสมกับระดับผู้ใช้ กระดาษที่ใช้พิมพ์มีคุณภาพดี มีความปรารถนาในการพิมพ์ การใช้ภาษา สجعด การ์ตูน ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ มีองค์ประกอบอื่นๆ เช่น คำนำ สารบัญ ภาพประกอบ บรรณานุกรม และอภิธานศัพท์ (4) เกณฑ์ด้านกิจกรรมและอุปกรณ์ช่วยการเรียนการสอน ภาพประกอบสอดคล้องกับเนื้อหาเรื่องราว ขนาดของภาพประกอบเหมาะสมกับหน้ากระดาษและพื้นที่ สีของภาพประกอบมีความเป็นธรรมชาติและเหมือนกับต้นฉบับ มีกิจกรรมเสนอแนะ มีคำถามหรือแบบฝึกหัดท้ายบทเรียน แผนที่ แผนผังและแผนภูมิ

Wesley (1950) ได้กล่าวถึงลักษณะของตำราเรียนที่ดีไว้ว่า (1) ควรมีเนื้อหา คำอธิบาย รูปภาพ กิจกรรม แบบฝึกหัดสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (2) ควรมีเนื้อเรื่องครบถ้วนตามหลักสูตร ข้อความกระชับรัด คำอธิบายชัดเจนเข้าใจง่าย (3) สำนวนที่ใช้สละสลวยเหมาะสมกับวุฒิภาวะของผู้เรียน มีการจัดระเบียบวางลำดับบทเรียนก่อนหลังตามหลักวิชาการ เพื่อความสะดวกต่อการเรียนการสอน

Clark and Starr (1976) ได้เสนอเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกหนังสือเรียนไว้ อย่างละเอียดโดยสรุปได้ถึง 18 ข้อดังนี้ (1) ระบุวันเดือนปีที่จัดลิขสิทธิ์หรือไม่และข้อมูลตลอดจน การตีความมีความทันสมัยเป็นปัจจุบันหรือไม่ (2) ระบุชื่อผู้แต่ง ความรู้ความสามารถในสาขาวิชานั้นหรือไม่และแนวการเขียนมีความชัดเจนเพียงใด (3) เนื้อหาของหนังสือเรียนตรงตามจุดประสงค์ของรายวิชานั้น ๆ หรือไม่และเนื้อหามีความครอบคลุมและเน้นข้อความสำคัญในแต่ละข้อได้อย่างเหมาะสมหรือไม่ (4) การจัดลำดับหัวข้อเป็นไปอย่างเหมาะสมหรือไม่ หากการจัดลำดับหัวข้อไม่เหมาะสมสามารถเปลี่ยนแปลงหรือละเว้นบางเรื่อง โดยไม่ทำให้คุณประโยชน์ของ

หนังสือเสียไปหรือไม่ (5) เนื้อหามีความถูกต้องหรือไม่ และการเสนอเนื้อหา มีความชัดเจน ละเอียดถูกต้อง และเป็นกลางหรือไม่ (6) การเสนอมโนทัศน์ชัดเจนหรือไม่ และมีการขยายความ เกี่ยวกับมโนทัศน์นั้นๆ ได้อย่างละเอียดเพียงใด (7) การใช้คำศัพท์และสำนวนภาษาเหมาะสมกับ ระดับของผู้เรียนหรือไม่ (8) เนื้อหาของหนังสือได้ให้ความรู้พื้นฐานและประสบการณ์ใหม่ ๆ แก่ ผู้เรียนหรือไม่ (9) ผู้เขียนกำหนดหัวข้อและสรุปเนื้อหาได้ดีเพียงใด มีการวัดผลหรือไม่และผู้เรียน สามารถนำไปใช้ได้หรือไม่ (10) มีสารบัญ คำนำ ดัชนี ภาคผนวก และอภิธานศัพท์หรือไม่ (11) มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนอื่นๆ หรือไม่ (12) มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในบทเรียนหรือไม่ (13) มีข้อเสนอแนะ ต่าง ๆ ในหนังสือเรียนหลายระดับและหลายรูปแบบหรือไม่ (14) ผู้เขียนได้ระบุแหล่งที่มาของ ข้อมูลในหนังสือเรียนหรือไม่ (15) มีภาพประกอบหรือไม่ถ้ามีภาพประกอบนั้นมีความถูกต้อง ชัดเจน มีจุดประสงค์และมีคำอธิบายหรือไม่ และภาพประกอบนั้นจัดวางไว้ในตำแหน่งที่เหมาะสม หรือไม่ (16) มีแผนที่ แผนภูมิ ตาราง ที่เหมาะสม ชัดเจน และมีรายละเอียดเพียงพอหรือไม่ (17) การเข้าเล่มของหนังสือมีความแข็งแรงทนทานเพียงใด (18) รูปเล่มของหนังสือมีความสวยงาม เพียงใด ตัวอักษรมีความชัดเจนน่าอ่านหรือไม่และการจัดหน้าของหนังสือมีความสวยงามเหมาะสมหรือไม่

Smith and Other (1978) ได้เสนอเกณฑ์ในการคัดเลือกสิ่งพิมพ์ที่นักเรียนใช้ ในการศึกษา โดยแบ่งออกเป็นสามด้านดังนี้ (1) ด้านความรู้โดยพิจารณาว่า สิ่งพิมพ์นั้นมีความ เหมาะสมกับผู้ใช้หรือไม่ มีความเหมาะสมกับระดับการอ่านและวัยของผู้เรียนหรือไม่ มโนทัศน์ที่ เสนอมีความสอดคล้องกับประสบการณ์เดิมของนักเรียนในเรื่องของวัฒนธรรมหรือไม่ การเสนอ ความคิดให้แก่ผู้เรียนมีหลายวิธีหรือไม่ และมีการอธิบายศัพท์ทางวิชาการต่างๆ โดยการให้คำ อธิบายศัพท์และอภิธานศัพท์เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจได้ดีหรือไม่ การเรียงลำดับขั้นตอนในการ เรียนรู้ มีความน่าสนใจและชวนติดตามหรือไม่ จุดประสงค์การเรียนรู้มีความชัดเจนและเหมาะสม กับระดับชั้นของผู้เรียนหรือไม่ และช่วยให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ ช่วยเหลือครู ในการแนะนำนักเรียนให้รู้จักใช้ความคิดในการทำงานอย่างอิสระและสนใจได้หรือไม่ รวมทั้งการ สังเกตและการตรวจสอบการทำงานของนักเรียนได้บ่อยครั้งเพียงใด สิ่งพิมพ์นั้นสามารถนำมาใช้ ประกอบกับงานที่ได้รับมอบหมายในลักษณะต่าง ๆ ได้ดีเพียงใด มีหัวข้อย่อยและการใช้เครื่องหมายต่าง ๆ หรือไม่ ภาพประกอบและอุปกรณ์อื่น ๆ ตรงกับความมุ่งหมายและความต้องการ หรือไม่ ปริมาณของการเสนอข้อคิดและแบบฝึกหัดมีเท่า ๆ กันหรือไม่ และเหมาะสมกับวัยของ ผู้เรียนหรือไม่ (2) ด้านเนื้อหา เนื้อหาและวัตถุประสงค์สอดคล้องกับหลักสูตรหรือไม่ เนื้อหาที่ เสนอมานั้น มีความเป็นเหตุเป็นผลกันหรือไม่ เนื้อหาสามารถกระตุ้นความสนใจในเรื่องวัฒนธรรม ทางสังคมของผู้เรียนและเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนหรือไม่ เนื้อหาที่น่าสนใจและช่วยให้ ผู้เรียนเกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในเรื่องนั้น ๆ หรือไม่ (3) ด้านลักษณะรูปเล่มและประโยชน์ วัตถุประสงค์ของการพิมพ์นั้นน่าสนใจหรือไม่ ตัวพิมพ์มีขนาดชัดเจนและเหมาะสมกับระดับ สายตาของผู้เรียนหรือไม่ ภาพประกอบช่วยเสริมความเข้าใจให้แก่ผู้เรียนหรือไม่ มีการใช้ตัวพิมพ์ ขนาดต่าง ๆ เช่นตัวดำหนา ตัวเอน ในการเน้นเรื่องหรือข้อความสำคัญ รวมทั้งหัวข้อใหญ่และ

หัวข้อย่อยต่าง ๆ หรือไม่ สิ่งพิมพ์นั้นสามารถนำมาใช้ได้อย่างสะดวกหรือไม่ และเหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียนหรือไม่

Brown and Lewis (1976) ได้เสนอเกณฑ์ในการประเมินหนังสือเรียนไว้ดังนี้ (1) เนื้อหา (Content) พิจารณาว่าผู้เขียนมีความชำนาญตรงตามสาขาวิชานั้น ๆ หนังสือเรียนเล่มนั้นต้องมีวัตถุประสงค์สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่สอน เนื้อหาที่มีความโน้มเอียงในประเด็นที่มีการโต้เถียงหรือยังหาข้อสรุปไม่ได้หรือไม่ เนื้อหาที่ปรากฏในหนังสือส่งเสริมคุณค่าทางด้านศีลธรรม (2) ด้านการนำเสนอเนื้อหา (Treatment of Content) มีเนื้อหาเหมาะสมกับระดับอายุของผู้เรียน ใช้คำศัพท์ที่เหมาะสมกับระดับอายุของผู้เรียน เนื้อหาสามารถใช้สอนนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันได้ เนื้อหามีการกล่าวถึงบุคคลทุกกลุ่ม อาทิ เด็ก ผู้หญิง ผู้ชาย คนกลุ่มน้อย คนในเมือง ฯลฯ ไม่ควมนั่นไปที่กลุ่มคนที่มีอำนาจหรือเฉพาะกลุ่มคนส่วนใหญ่เท่านั้น เนื้อหาบรรยายเกี่ยวกับชีวิต สิ่งแวดล้อม ทั้งในเมืองและชนบท (3) ด้านการเรียบเรียงเนื้อหา (Arrangement of Content) มีดัชนี สารบัญที่สมบูรณ์เพื่อสะดวกในการใช้หนังสือ มีอภิธานศัพท์ อธิบายศัพท์ที่ยากหรือศัพท์เฉพาะและคำศัพท์ที่ไม่ค่อยได้ใช้ มีภาพประกอบ แผนที่ ภาพร่าง ตาราง กราฟ ประกอบมีการนำศิลปะมาใช้ในการจัดหน้าช่วยสร้างความน่าสนใจในเนื้อหามากขึ้น มีกิจกรรมเสนอแนะ มีข้อมูลเพิ่มเติมที่ไม่ปรากฏในเนื้อหา เมื่อจบบทหรือตอน มีการเรียบเรียงสรุปอย่างเป็นระบบ มีบรรณานุกรมและมีอุปกรณ์อื่น ๆ เสริมนอกจากหนังสือ เช่น ภาพยนตร์ เทปวิดีโอ เป็นต้น (4) ด้านการตรวจสอบคุณภาพของหนังสือ (Verification) มีหลักฐานจากสำนักพิมพ์แสดงจำนวนครั้งที่พิมพ์แสดงการนำหนังสือไปทดสอบกับเด็กก่อนและมีการปรับปรุงแก้ไข ก่อนการพิมพ์ออกจำหน่าย มีหลักฐานจากสำนักพิมพ์ว่าตั้งแต่มีการพิมพ์หนังสือออกจำหน่าย และกลุ่มผู้เรียนที่ใช้หนังสือนั้นมีการเรียนรู้จากหนังสือได้อย่างเป็นที่น่าพอใจ (5) ด้านมาตรฐานการผลิต (Mechanical Standards) มีรูปแบบชัดเจนและเรียบง่าย ระยะเวลาว่างระหว่างบรรทัดพอเหมาะทำให้สามารถอ่านข้อความได้ง่าย ความยาวแต่ละบรรทัดเหมาะสมต่อการอ่าน กระดาษคุณภาพดีและทนทาน เข้าเล่มแข็งแรงโดยเฉพาะปก จัดหน้าหนังสือต่อการอ่าน

จากทฤษฎีเกี่ยวกับเกณฑ์การพิจารณาลักษณะตำราที่ดีที่นักการศึกษาได้แสดงทรรศนะไว้ สามารถสรุป เพื่อนำมาอธิบายถึงลักษณะของตำราเรียนที่ดีได้ดังนี้ 1. เนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตรและคำอธิบายรายวิชา 2. เนื้อหาที่มีความกว้างและความลึก 3. การลำดับเนื้อหาตามความสำคัญและความยากง่ายและสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง 4. เนื้อหาสามารถดัดแปลงและพัฒนาได้ตามความต้องการของผู้สอนและผู้เรียน 5. มีภาพประกอบหลายประเภท เช่น ภาพวาด ภาพถ่าย กราฟ แผนที่ ตาราง ที่มีความสวยงามชัดเจนและสอดคล้องกับเนื้อหาเรื่องราว 6. การนำเสนอกิจกรรมและแบบฝึกหัดที่ให้เกิดการวิเคราะห์ 7. ใช้สำนวนภาษาที่มีความสละสลวย คำศัพท์เฉพาะเหมาะสมกับระดับชั้น การเขียนตัวสะกดการันต์ มีความถูกต้องตามหลักวิชาการ 8. รูปแบบการจัดวางสวยงาม ตัวอักษรสีที่ใช้ในการพิมพ์มีความชัดเจน 9. การเข้าเล่มแข็งแรงทนทาน 10. การเขียนกระตุ้นให้เกิดความสนใจในการเรียนรู้ 11. มีรูปแบบและ

ลักษณะเฉพาะ 12.แนะนำเครื่องมือ อุปกรณ์ และแหล่งในการศึกษาค้นคว้าต่อไปได้อย่างกว้างขวาง 13.มีส่วนประกอบต่าง ๆ ได้แก่ คำนำ สารบัญ บรรณานุกรม ดัชนี อภิธานศัพท์ เเงงอรรถ และตัวอย่างหรือบทสรุป 14.ผู้เขียนเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ในสาขาวิชาที่เขียน นอกจากนี้ตำราเรียนควรสะท้อนให้เห็นแนวทางการเรียนและแนวทางการสอน จุดประสงค์และเนื้อหาของตำราต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหาวิชาตามหลักสูตร มีการเลือกสรรเนื้อหาในแต่ละบทให้สัมพันธ์กับจุดประสงค์ย่อยในบทนั้น ๆ เสนอเนื้อหาที่ส่งเสริมความเข้าใจ มีคำถามท้ายบทและกิจกรรมเสนอแนะ ซึ่งเมื่อผู้เรียนทำความเข้าใจครบทุกบททุกตอนแล้วจะสามารถบรรลุจุดประสงค์รวมของตำราและจุดประสงค์ของหลักสูตร ตำราเรียนควรส่งเสริมการศึกษาด้วยตนเอง มีการเสนอแนะหนังสือและสื่ออื่น ๆ สำหรับนักเรียน มีหน้าบรรณานุกรมหรือหนังสือที่ผู้เขียนใช้ศึกษาอ้างอิง มีการประมวลคำศัพท์และความหมาย ตำราเรียนควรสร้างขึ้นเพื่อเป็นส่วนขยายความสมบูรณ์ของเนื้อหาในหลักสูตร เป็นอุปกรณ์และแหล่งความรู้ในกิจกรรมการเรียนการสอน การนำไปใช้ ผู้เรียนอ่านแล้วเข้าใจในเนื้อหาสามารถบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เนื้อหาของตำราเรียน

เนื้อหาเป็นองค์ประกอบของตำราที่มีบทบาทและความสำคัญที่สุด การกำหนดและการคัดเลือกเนื้อหาจะต้องมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและสัมพันธ์กับการเรียนการสอน เนื้อหาจะต้องมีความถูกต้องและตรงตามหลักวิชาการในสาขาวิชานั้น ๆ มีการอ้างอิงแหล่งเนื้อหาที่สำคัญและเน้นรายละเอียดที่เหมาะสมสอดคล้องกับประสบการณ์และวัยของผู้เรียน (จินตนา ไบกาซูยี, 2520) ซึ่งกล่าวได้ว่าเนื้อหา มีบทบาทในการกำหนดลักษณะและประเภทของการเรียนรู้ และเนื้อหายังเป็นตัวกำหนดกิจกรรมแต่ละประเภทรวมทั้งเป็นเครื่องมือในการประเมินผลการเรียนรู้อีกด้วย (ชาญชัย อาจิณสมารจารย์, 2538) นักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่านได้แสดงทรรศนะและอธิบายความหมายของเนื้อหาไว้ดังนี้

สุชาติ เกาทอง (2538) อธิบายว่า เนื้อหาหมายถึงหลักการและแนวคิดที่เป็นทฤษฎีและการปฏิบัติ ที่นำมาใช้ในการระบวนการปฏิบัติกิจกรรมและการทำงานได้อย่างเป็นระบบ

วุฒิ วัฒนสิน (2530) อธิบายว่า เนื้อหาหมายถึง ความรู้และประมวลประสบการณ์ต่าง ๆ ที่มีความสำคัญต่อกระบวนการเรียน เป็นส่วนที่จะต้องสนองต่อหลักสูตร

บันลือ พุกกะวัน (2524) อธิบายว่า เนื้อหา คือสิ่งที่กำหนดให้เรียนซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งที่ทำให้เกิดประสบการณ์และช่วยฝึกฝนให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่ตั้งคมต้องการ

องค์การศิลปะและวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (1986) อธิบายว่าเนื้อหา (Content) เป็นองค์ประกอบที่ปรากฏอยู่ในหนังสือและสื่อประเภทอื่น ๆ ประกอบด้วยเนื้อหา 2 ส่วน คือ

เนื้อหาส่วนที่เป็นทฤษฎีและเนื้อหาส่วนที่เป็นกรปฏิบัติ โดยสามารถนำมาพัฒนา ปรับปรุงดัดแปลงและประยุกต์ข้อมูลให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับกลุ่มผู้เรียน

Diemert (1980) อธิบายว่า เนื้อหา (Content) เป็นกระบวนการทางความรู้และทักษะที่ตรงกับสาขาวิชา เป็นส่วนที่จะช่วยให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้จนเกิดประสบการณ์ และเกิดสมรรถภาพตามขอบเขตของเนื้อหาที่ได้กำหนดขึ้นมาเพื่อเสริมสร้างความคิดสติปัญญา ในขั้นพื้นฐาน

ในด้านของเนื้อหาของตำราทางด้านศิลปะ Crowford (1982) ได้กล่าวถึงลักษณะของเนื้อหาศิลปะศึกษาทั้งที่เกี่ยวกับความรู้ทั่วไปและกิจกรรมศิลปะจะอยู่ในขอบเขตและโครงสร้างดังนี้ (1) นำเสนอหลักการ กฎเกณฑ์ ทฤษฎี ตรงตามข้อเท็จจริง (2) เน้นความเป็นธรรมชาติและลักษณะเฉพาะทางศิลปะ (3) เลือกสรรเทคนิคและกระบวนการในการสร้างสรรค์กิจกรรมศิลปะ (4) สอดแทรกเนื้อหาทางด้านศิลปวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิมเกี่ยวกับศิลปะ (5) สอดคล้องและสัมพันธ์กับพื้นฐานการเรียนรู้วิชาอื่นๆ

Clack (1975) อธิบายว่าเนื้อหาศิลปะศึกษาควรมีลักษณะของการนำเสนอเนื้อหา ดังนี้ (1) เป็นทฤษฎี กฎเกณฑ์หลักการที่สัมพันธ์กับเนื้อหา (2) มีการอ้างอิงทฤษฎีและสาระสำคัญที่ส่งเสริมให้เกิดการเห็นคุณค่า ชาบซึ่ง และเกิดการสร้างสรรค์ทางศิลปวัฒนธรรม (3) สอดแทรกแนวความคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้เขียน (4) มีการพัฒนาทฤษฎีสามารถช่วยให้เกิดความง่ายต่อการทำความเข้าใจ

การพัฒนาเนื้อหาวิชาในตำราเรียน

เมื่อกล่าวถึงเนื้อหาวิชา (Content) หลายคนอาจจะเห็นว่า หมายถึง สาระหรือความรู้เพียงเท่านั้น แต่ในความหมายที่สมบูรณ์ คำว่าเนื้อหาวิชายังหมายความรวมถึงประสบการณ์ของการเรียนรู้ด้วย (สมิธร คุณานุกร 2520) หรือในอีกแง่มุมหนึ่งเนื้อหาวิชาอาจจะกล่าวได้อีกว่า คือบันทึกประสบการณ์ของมนุษยชาติที่ได้จัดกระทำขึ้นมาเป็นหมวดหมู่ เป็นระบบของความรู้ เพื่อเป็นรากฐานในการหาความรู้ใหม่อันหมายรวมถึงข้อเท็จจริง หลักการ ความคิดรวบยอดต่าง ๆ ความเข้าใจ ค่านิยม ทศนคติ และทักษะต่าง ๆ (เสริมศรี ไชยศร 2526)

บันทึกประสบการณ์หรือเนื้อหาสาระของความรู้ดังกล่าวนี้ เราอาจจะกล่าวได้ว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการที่มนุษย์เราได้รู้จัก ได้กระทำ มีความเชื่อร่วมกัน เมื่อมีการถ่ายทอด การทดสอบ การทดลองใช้ อย่างเหมาะสมแล้วเกิดเห็นผลว่า ประสบการณ์นั้นเป็นสิ่งที่เกิดประโยชน์ สามารถสร้างความสนใจ สร้างความรู้ใหม่ และพัฒนาสังคมได้จริง ประสบการณ์ หรือเนื้อหา นั้น ๆ ก็จะมีการยอมรับ เกิดการพัฒนา และถูกจัดสาขาเป็นระบบระเบียบขึ้นไว้ (Smith,

Stanley and Shores. Cited by Doll 1976) จนกระทั่งกลายมาเป็นแนวทางสำหรับการศึกษารียนรู้ของมวลมนุษย์ที่ถูกนำมาบรรจุไว้ในหลักสูตรต่าง ๆ ในลักษณะกลุ่มของความรู้ ที่ถูกจัดไว้ อย่างเป็นระบบระเบียบที่พร้อมจะนำไปถ่ายทอดได้ (สมิตร คุณานุกร 2520)

เนื้อหาสาระต่าง ๆ ที่ถูกนำมาบรรจุไว้ในหลักสูตรเพื่อการศึกษาเรียนรู้นั้น อาจ จำแนกเป็นกลุ่มได้หลายประการ ดังเช่นที่ Hilda Taba ได้จัดแบ่งประเภทเนื้อหาสาระในหลักสูตร ไว้เป็น 4 ประเภทคือ (Taba 1962)

1. เนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับข้อเท็จจริงเฉพาะและกระบวนการ
2. เนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับแนวความคิดพื้นฐาน
3. เนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับความคิดรวบยอด
4. เนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับ ระบบความคิด

Gagne and Briggs (1974) ได้แบ่งประเภทของเนื้อหาออกเป็น 3 ส่วนคือ

1. ข้อมูลที่เป็นความรู้
2. ข้อมูลที่เป็นเจตคติ
3. ทักษะ

อึ้ง บัวศรี (2504) ได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. ประเภทสามัญทั่วไป
2. ประเภทที่ต้องการความชำนาญ
3. ประเภทที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงและหลักเกณฑ์ต่าง ๆ
4. ประเภทที่เกี่ยวข้องกับระเบียบแบบแผนและกฎบังคับ

สงัด อุทรานันท์ (2528) ได้แบ่งประเภทของเนื้อหาสาระออกเป็น 5 ประเภทคือ

1. ข้อเท็จจริงและความรู้ธรรมดา
2. ความคิดรวบยอดและหลักการ
3. การแก้ปัญหาและการคิดสร้างสรรค์
4. ความสามารถและทักษะทางกาย
5. เจตคติและค่านิยม

การจัดแบ่งประเภทของเนื้อหาสาระ ตามความคิดเห็นของผู้ตั้งที่ได้ข้างอิงมานี้ เป็นสิ่งที่แสดงถึงแนวทางสำหรับการจัดหมวดหมู่ของความรู้ เนื้อหา สาระรวมเข้าไว้เป็นหลักสูตร ว่าควรจะมีโครงสร้าง ส่วนประกอบและมีระดับของเนื้อหาเป็นอย่างไร ซึ่งเมื่อได้กำหนดหมวดหมู่ ของเนื้อหาความรู้ไว้แล้ว ตัวเนื้อหาต่าง ๆ เหล่านั้นก็จะ เป็นแนวทางที่จะก่อให้เกิดการจัดการ ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิธีการถ่ายทอดความรู้ขึ้นตามมา เราจึงอาจกล่าวได้ว่า เนื้อหาเป็นส่วนสำคัญ

เป็นที่มาของกระบวนการและกิจกรรมต่าง ๆ ของระบบการจัดการศึกษา กล่าวคือ (ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล 2529)

1. เนื้อหาจะเป็นตัวกำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษา
2. เนื้อหาจะเป็นตัวกำหนด กิจกรรมการเรียนการสอน
3. เนื้อหาสาระมีความยืดหยุ่นในตัวของมันเอง สามารถปรับรายละเอียดและระดับความยากง่ายให้เหมาะสมกับผู้เรียนได้
4. เนื้อหาเป็นตัวกำหนดหลักสูตร
5. เนื้อหาเป็นตัวกำหนดตำราเรียน
6. เนื้อหาเป็นตัวกำหนดวิชาหรือสาขาวิชา
7. เนื้อหาเป็นตัวกำหนดโครงสร้างของหลักสูตร
8. เนื้อหาเป็นตัวกำหนดประเภทของหลักสูตร

เนื้อหาสาระจึงถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของตำรา เพราะเนื้อหาเป็นแม่บทที่จะนำไปสู่กระบวนการจัดการศึกษา อันได้แก่ แผนการสอน คู่มือครู สื่อการเรียน หนังสือเรียน ไปจนถึงการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผลเป็นต้น

ดังนั้น การพัฒนาเนื้อหา เราอาจจะมองเป็น 2 ลักษณะ กล่าวคือ (วัลลภ กันทรพัย 2529)

1. ลักษณะหนึ่ง เราหมายถึงการพัฒนาที่ตัวหลักสูตร คือ หลักสูตรย่อมประกอบด้วย หลักการ จุดหมาย จุดประสงค์ระดับต่าง ๆ โครงสร้างและเนื้อหาวิชา ตลอดจนแนวทางการประเมินผล สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เมื่อกำหนดหรือจัดทำขึ้นมาแล้วอาจยังขาดความเหมาะสม ความสอดคล้องกลมกลืนกันหรือความครบถ้วนรับกัน ดังนั้น เราอาจจะต้องมีการปรับปรุงส่วนนำของหลักสูตร ได้แก่ หลักการจุดหมายหรือจุดประสงค์ เพื่อให้ความสอดคล้องกันยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ในตัวหลักสูตรเอง ซึ่งจะมีผลทำให้หลักสูตรมีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น การดำเนินการเช่นนี้เป็นการพัฒนาที่ตัวหลักสูตรเอง

2. อีกลักษณะหนึ่ง เมื่อกล่าวถึงการพัฒนาคู่มือ เราหมายถึงการพัฒนาในด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ได้แก่ การปรับปรุงในด้านการจัดการศึกษาตามหลักสูตรซึ่งครอบคลุมการจัดโรงเรียน การจัดการเรียนการสอน การจัดบุคลากรและวัตถุประสงค์การเรียนการสอน ตลอดจนการวัดและประเมินผล ผลการศึกษาอันเป็นลักษณะของการนำหลักสูตรไปใช้จริง ๆ ในโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะตามที่หลักสูตรกำหนด การดำเนินการเช่นนี้เป็นการพัฒนาด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งถือว่าเป็นการพัฒนาหลักสูตรอีกแง่หนึ่ง

แต่การพัฒนาเนื้อหาของตำราในที่นี้ จัดว่าเป็นการพัฒนาตามลักษณะข้อที่ 1 คือ เป็นการพัฒนาจากตัวหลักสูตรรายวิชา อันหมายความว่า เป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อพัฒนาและให้ได้มาซึ่ง เนื้อหาวิชาและประสบการณ์ต่าง ๆ ที่สอดคล้องเหมาะสมสำหรับนำมาบรรจุไว้เป็นตำราเพื่อการเรียนรู้ที่มีจุดมุ่งหมายของการพัฒนาคือ

1. เพื่อกำหนดขอบข่าย ของรายการเนื้อหาวิชา ที่จะต้องสอนอย่างละเอียด ให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของวิชาชีพและเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนโดยตรง
2. เพื่อเป็นแนวทางในการสอนสำหรับครู
3. เพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายได้รวดเร็วยิ่งขึ้น
4. เพื่อขจัดความสูญเปล่าทางการศึกษาในการที่ครูต้องเสียเวลาการสอนรายการเนื้อหาวิชาที่ซ้ำซ้อนกันและไม่สอดคล้องสัมพันธ์กับหลักสูตรรายวิชาอื่น ๆ ตามกำหนดของหลักสูตร (สุชาติ ศิริสุขไพบูลย์, อัดสำเนา)

ความจำเป็นของการพัฒนาเนื้อหาของหลักสูตรนั้น เป็นปรากฏการณ์อันหนึ่งของกระบวนการจัดการศึกษา ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ที่มีการค้นพบความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ ในขณะที่เนื้อหาความรู้เก่าบางอย่างนั้นได้นำมาใช้ มาทดลอง และถูกพิสูจน์แล้วว่ามีความบกพร่องหรือเกิดความไม่เหมาะสมกับภาวะการเปลี่ยนแปลงของสังคม เมื่อมีความรู้ใหม่เกิดขึ้นมากมาย จึงถือเป็นความจำเป็นที่ต้องมีการคัดเลือกให้ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนนั้นได้เตรียมตัวรับและปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสังคมที่เปลี่ยนไป (Nicholls and Nicholls 1976)

Posner and Rudnitsky (1978) ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพื้นฐานการเตรียมวางแผนพัฒนาเนื้อหาวิชาให้แก่ผู้เรียนไว้ว่า สิ่งแรกของการวางแผนควรที่จะคำนึงถึงตัวผู้เรียนเป็นหลักก่อนว่า ผู้เรียนมีความพร้อมทางวุฒิภาวะความสนใจ ความต้องการ และความพร้อมที่จะเรียนรู้หรือไม่อย่างไร และการที่จะได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้เรียนนั้น ก็อาจจะเริ่มต้นศึกษาได้จาก

1. หนังสือตำรา จิตวิทยาการศึกษา ที่มีเนื้อหาครอบคลุมถึงจิตวิทยาการเรียนรู้ของมนุษย์และพัฒนาการของมนุษย์
2. สังเกต และทดลองสอนในแหล่งหรือสถาบันการศึกษาที่มีลักษณะผู้เรียนคล้ายคลึงกัน
3. สัมภาษณ์และพูดคุยกับผู้ที่เคยสอนในรายวิชาที่คล้ายคลึงกัน

และสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งสำหรับการเตรียมแผนการเรียนในหลักสูตร ไม่ว่าจะ เป็นรายวิชาใดก็ตาม จำเป็นต้องมีความเข้าใจในเนื้อหาวิชาอย่างชัดเจน เพื่อที่จะสามารถแจกแจง อธิบาย อภิปรายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของส่วนปลีกย่อยต่างๆ ที่มีในเนื้อหาวิชาได้ และในขณะเดียวกัน ก็ต้องมีความเข้าใจและศึกษาความเคลื่อนไหวของเนื้อหา หลักสูตรอื่น ๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกันในปัจจุบันด้วย ซึ่งการศึกษาพื้นฐานด้านนี้ ก็อาจจะเริ่มต้นศึกษาได้จาก

1. การรวบรวมเอกสารตำรา และประมวลการสอนของเนื้อหาวิชาที่มีอยู่ในปัจจุบัน เท่าที่สามารถจัดหาได้ แล้วศึกษาและเลือกสรรเนื้อหาเหล่านั้น เพื่อที่จะได้ข้อมูลและแนวความคิดว่าเนื้อหาอะไรที่ควรจะนำมาสอนให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันหรืออนาคตได้
2. พยายามค้นหาข้อมูลจาก เนื้อหาวิชา ผู้สอนและประมวลการสอนว่าโดยปกติ

แล้ว ผู้เรียนได้เรียนอะไรในรายวิชานั้นหรือรายวิชาที่เกี่ยวข้องมาบ้าง รวมทั้งการพิจารณาว่า เมื่อจบการศึกษาตามหลักสูตรแล้ว ผู้เรียนควรจะเรียนต่อในวิชาใดได้อีก

3. ปรึกษากับครูผู้สอนอื่น ๆ เพื่อหาความสอดคล้องกันในหัวข้อของเนื้อหาวิชา สื่อการสอน แบบฝึกหัด และกิจกรรมที่สามารถจะกระตุ้นเร้าความสนใจของผู้เรียนได้

การศึกษาถึงข้อมูลพื้นฐานดังกล่าว ก็เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการตั้งจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งจุดมุ่งหมายของหลักสูตรจะเป็นตัวกำหนดเนื้อหาหรือประสบการณ์ การเรียนรู้ ขึ้นมา จุดมุ่งหมายบางข้อตอบสนองได้โดยการเรียนรู้เนื้อหา แต่บางจุดหมายก็เป็นประสบการณ์ การเรียนรู้ ซึ่งก็สามารถบรรลุได้ โดยการเลือกเนื้อหาที่เหมาะสม ดังนั้นถ้าเราถือว่าหลักสูตรคือ แผนการเรียนรู้ และถ้าจุดมุ่งหมายได้กำหนดไว้ด้วยว่า การเรียนรู้ชนิดใดมีความสำคัญด้วยแล้ว ผลที่ตามมาก็คือ การพัฒนาหลักสูตร จะต้องเน้นทั้งการเลือกและการจัดเนื้อหาและการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ด้วย (ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล 2529) ดังนั้นการกำหนดกฎเกณฑ์พัฒนา และเลือกเนื้อหานั้นจึงควรทำและพิจารณาในหลายแง่มุม เพื่อการพิจารณาตัดสินใจได้มาอย่าง รอบคอบดังเช่นที่ Taba (1962) ได้เสนอเกณฑ์ที่มีประโยชน์ต่อการพิจารณาเลือกเนื้อหาและ ประสบการณ์การเรียนรู้ไว้ว่า

1. เนื้อหาที่มีความเหมาะสมและสำคัญในที่นี้หมายถึงสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึง ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่ทันสมัย ทั้งนี้เพราะปัจจุบันนี้ ความรู้บางอย่างล้าหลังเร็วมาก ความล้า หลังดังกล่าวนี้อาจแสดงออกมาให้เห็นในรูปของข้อมูล ความคิดพื้นฐาน หลักการหรือทฤษฎีที่ล้า หลัง ดังนั้นความสำคัญและความเหมาะสมของเนื้อหาจึงมองได้ในลักษณะของเนื้อหาที่ถูกต้อง ทันสมัย และนักวิชาการในสาขานั้นๆ ยอมรับ

2. มีความสอดคล้องกับความเป็นจริงทางสังคม หลักสูตรที่มีประโยชน์ต่อการ เรียนรู้เนื้อหา และผลที่พึงได้รับจำเป็นจะต้องสอดคล้องกับความเป็นจริงทางสังคม และ วัฒนธรรมในเวลานั้น ในทางปฏิบัตินักพัฒนาหลักสูตรจะต้องรวบรวมเนื้อหาที่มีคุณสมบัติตาม เกณฑ์ในข้อ 1 ก่อนแล้ว จึงพิจารณาต่อไปว่า จากเนื้อหาเหล่านั้น มีเนื้อหาใดบ้างที่สอดคล้องกับ สภาพความเป็นจริงของสังคม และยังขาดเนื้อหาใดอีกบ้างที่จำเป็นต่อการส่งเสริมความเป็นอยู่ ของคนในสังคมให้ดีขึ้น

3. มีความสมดุลระหว่างความกว้างและความลึกของเนื้อหา อันหมายถึงขอบ ข่ายของการครอบคลุมเนื้อหาและการทำความเข้าใจ หลักการพื้นฐาน ความคิดรวบยอด ตลอดจน การนำสิ่งเหล่านี้ไปใช้อย่างลึกซึ้งและชัดเจน

4. การจัดเนื้อหาให้สนองลักษณะกว้าง ๆ ของจุดหมาย หลักสูตรควรจะจัด เนื้อหาที่สามารถบรรลุจุดมุ่งหมายได้หลายอย่าง ไม่ใช่ เพื่อให้เรียนรู้เนื้อหาชนิดจบในตัวแต่เพียง อย่างเดียว ดังนั้นหลักสูตรที่มีประสิทธิผล จะช่วยให้ได้มาซึ่ง ความรู้ใหม่ และควรจะช่วยในการ พัฒนาแนวทางต่าง ๆ เพื่อส่งเสริม การคิดเจตคติ และความสนใจที่พึงประสงค์ตลอดจนนิสัยและ ทักษะที่เหมาะสม

5. การจัดเนื้อหาจะต้องคำนึงถึงความสามารถที่ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ และสามารถ

ปรับเนื้อหาให้เข้ากับประสบการณ์ของผู้เรียนได้ ซึ่งหมายความว่าถึงจะต้องคำนึงถึงภูมิหลังในด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน ทั้งที่ยับยั้งหรือเอื้อต่อการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ

6. เนื้อหาหลักสูตรต้องมีความเหมาะสมกับความต้องการ (Need) และความสนใจของผู้เรียน (Taba, 1962 อ้างถึงในธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล 2529)

ธำรง บัวศรี (2504) ได้กล่าวถึง หลักในการเลือกเนื้อหาวิชา โดยอ้างถึงหลักที่นักการศึกษายึดเป็นแนวทางปฏิบัติคือ

1. หลักเกี่ยวกับความสำคัญ
2. หลักเกี่ยวกับคุณค่าอันควรแก่การรักษา
3. หลักเกี่ยวกับประโยชน์
4. หลักเกี่ยวกับความสนใจของผู้เรียน
5. หลักเกี่ยวกับการเสริมพัฒนาการทางสังคม
6. หลักเกี่ยวกับการสอดคล้องในปรัชญาการศึกษา และความมุ่งหมายของสถานศึกษา (อ้างถึงใน จันทิภา ลิ้มปิเจริญ 2528: 169)

สมิตร คุณานุกร (2520) ได้เสนอแนะเกี่ยวกับเกณฑ์ในการเลือกเนื้อหาวิชาเพื่อบรรจุในหลักสูตรไว้ว่า

1. เนื้อหาควรมีความเชื่อถือได้ และเป็นแก่นสารของความรู้ ในแต่ละสาขาวิชา
2. เนื้อหาควรมีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในสังคม
3. เนื้อหาควรมีความสมดุลระหว่าง ความกว้างและความลึกซึ้ง
4. เนื้อหาควรที่จะสามารถสนองความมุ่งหมายได้หลาย ๆ ประการ
5. เนื้อหาควรมีความสอดคล้องกับวุฒิภาวะในการเรียนรู้และประสบการณ์ของผู้เรียน
6. เนื้อหาควรมีความสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน

สงัด อุทรานันท์ (2528) ได้ให้หลักเกณฑ์การพิจารณาเลือกเนื้อหาสาระที่จะนำมาบรรจุในหลักสูตรคือ

1. เกณฑ์ความถูกต้อง (Criterion of Validity) หมายถึงว่าเนื้อหานั้น ๆ ควรมีความถูกต้อง สามารถพิสูจน์ได้หรือมีความเป็นจริงตามสภาพ
2. เกณฑ์แห่งความสามารถที่จะเรียนรู้ได้ (Criterion of Learnability) คือเนื้อหาสาระนั้น ควรที่จะมีความเหมาะสมกับความสามารถและวุฒิภาวะของผู้เรียน
3. เกณฑ์แห่งความสำคัญ (Criterion of Significance) ว่าเนื้อหานั้นมีความสำคัญ มีความจำเป็นหรือเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนเช่นไรบ้าง
4. เกณฑ์แห่งความสนใจของผู้เรียน (Criterion of Interest)

หลักเกณฑ์และข้อเสนอแนะที่ผู้รู้หลายท่านได้กล่าวไว้ นั้น จัดว่าเป็นหลักการแบบกว้าง ๆ ทั่วไป สำหรับใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาว่า ความรู้หรือเนื้อหาใดที่ควรเลือกเข้ามาบรรจุไว้ในหลักสูตร แต่สำหรับในกรณีของการเลือกเนื้อหาสาระสำหรับหลักสูตรที่มีลักษณะเฉพาะด้านนั้น ก็ขึ้นอยู่กับว่า การออกแบบหลักสูตรจะมีการวางแผนการ วางขอบข่ายของหลักสูตรให้มีความกว้างความลึก เพียงใด และการที่จะได้มาซึ่งเนื้อหาวิชาที่เลือกสรรมาแล้ว หรือ การที่จะพัฒนาเนื้อหาสาระขึ้นมาใหม่ ๆ ก็อาจทำได้หลายกระบวนการ เช่น จากการศึกษาวิจัย ในวรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชานั้น ๆ โดยผ่านความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขา จากผลงานความก้าวหน้าของผู้ที่ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เชี่ยวชาญรุ่นใหม่, และประการสุดท้าย คือการหาผลสรุปความสำคัญของการจัดลำดับการเลือกสรร โดยผ่านวิธีการศึกษาวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Wulf and Schave 1984)

สำหรับในกรณีของการพัฒนาเนื้อหาสาระสำหรับตำราเรียนวิชาวิศวะและเทคนิคศิลปะ ซึ่งถือว่าเป็นหลักสูตรรายวิชาหนึ่งในระดับย่อยนั้น ก็ย่อมต้องพิจารณาถึงวิธีการ หลักเกณฑ์ และข้อเสนอแนะดังกล่าวนี้ด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ก็เพื่อให้มีส่วนประกอบต่าง ๆ ของเนื้อหาสาระ และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่มีความถูกต้องสอดคล้องกับความเป็นจริงในสังคม มีประโยชน์และอยู่ในความสนใจที่ผู้เรียนสามารถรับรู้ได้ปฏิบัติได้นั่นเอง

ตำราทางด้านศิลปะ

Mason (1994) กล่าวว่าหนังสือเรียนศิลปะศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในญี่ปุ่น หนาประมาณ 40 หน้า ประกอบด้วยภาพประกอบข้อเขียนพิมพ์สีสี่บนกระดาษคุณภาพดี ในหน้ากระดาษแต่ละคู่จะมีผลงานศิลปะหรือสื่องานประดิษฐ์ คำโครงของหัวข้อ บทเรียน หรือแก่นเรื่อง เช่น การระบายสีภาพเหมือนครึ่งตัว การออกแบบโปสเตอร์ และการออกแบบตัวอักษร การพิมพ์ภาพแกะไม้ หรือการทำงานเซรามิค เป็นต้น มีการพิมพ์ผลงานศิลปะทั้งของศิลปินชาวตะวันตก และศิลปินชาวญี่ปุ่นรวมทั้งผลงานของนักออกแบบด้วย นอกจากนี้ยังมีผลงานของนักเรียนซึ่งเป็นแนวทางในการสอนในหัวข้อต่าง ๆ ในส่วนของข้อเขียนก็จะครอบคลุมทั้งวิธีการและเทคนิคการผลิตผลงานศิลปะ

Gregory (1989) ได้ศึกษาลักษณะหนังสือเรียนศิลปะศึกษาระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นในสหรัฐอเมริกาในหนังสือ Art in Action, Art Talk และ Understanding and Creating โดยมีรายละเอียดการวิเคราะห์ดังนี้ (1) หนังสือ Art in Action แต่งโดย Guy Hubbard ในปี ค.ศ. 1986 เป็นหนังสือปกแข็ง มีประมาณ 95 บทเรียน แต่ละบทเรียนจะแบ่งออกได้เป็น 4 ส่วนหลัก คือ 1.ความคิดสร้างสรรค์และการสังเกต (Observing and Thinking Creatively) จะจบภายในหนึ่งหน้า ซึ่งจะนำเสนอคำศัพท์ศิลปะ ข้อมูลทางการวิจารณ์ศิลปะ ประวัติศาสตร์ศิลปะ หรือข้อมูลทางศิลปะปฏิบัติ 2.การสอนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ (Instruction for Creating Art)

จะนำเสนอขั้นตอนการสร้างสรรคงานศิลปะ 3.วัสดุทางศิลปะ (Art Materials) จะเสนอวิธีการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการทำงานศิลปะ 4.แผนภูมิ (Strand Diagram) เสนอโครงร่างเนื้อหาอย่างเป็นลำดับขั้นตอนในรูปแบบของแผนภูมิ ทุก ๆ บทเรียนจะมีภาพประกอบขาวดำ ภาพถ่ายสีธรรมชาติ ผลงานศิลปะเด็กหรือผลงานของศิลปินชั้นเยี่ยมของโลกในส่วนหลังของหนังสือจะประกอบด้วย โครงร่างของผลสัมฤทธิ์ในการเรียนศิลปะ รายละเอียดอภิธานศัพท์ ประวัติผลงานศิลปิน ดัชนี และนำเสนอแนวทางการสร้างสรรคงานศิลปะอย่างเป็นขั้นตอนด้วยเทคนิควิธีการที่หลากหลาย (2) หนังสือ Art Talk แต่งโดย Rosalind Ragans ในปี ค.ศ. 1988 เป็นหนังสือปกแข็งหนา 372 หน้า มี 12 บทเรียน ประกอบด้วยเนื้อหา 3 ส่วนได้แก่ ความซาบซึ้งในทัศนศิลป์ (Appreciating The Visual Arts) องค์ประกอบศิลป์ (The Elements of Art) หลักการออกแบบ (The Principles of Design) เนื้อหาแรกสรุปศิลปะตะวันตก ลำดับเหตุการณ์โดยกว้างๆ เนื้อหาที่สองแต่ละบทประกอบด้วยวัตถุประสงค์การเรียนรู้ศิลปะ คำศัพท์ศิลปะที่ได้รับจากกิจกรรมต่างๆ พร้อมข้อควรระวัง กิจกรรมเสริม เทคนิคเกี่ยวกับกิจกรรมศิลปะปฏิบัติ ศิลปวิจารณ์และทักษะการคิดกล่าวถึงประวัติศิลปินที่เด่นๆ และบทบททวน ในแต่ละบทจะมีภาพขาวดำ และภาพสีผลงานชิ้นเยี่ยมของโลก ภาพถ่ายผลงานศิลปะเด็ก แผนภูมิ แผนภาพ และภาพถ่ายกระบวนการทำงานศิลปะปฏิบัติ และเทคนิคในการรักษาความปลอดภัยขณะปฏิบัติงาน สรุปด้วย บรรณานุกรม ดัชนี และอภิธานศัพท์ (3) หนังสือ Understanding and Creating Art แต่งโดย Ernest Goldstien, Robert Saundess, Jo Kowalchuk และ Theodore H.Katz ในปี ค.ศ. 1986 เป็นหนังสือปกแข็งมีเนื้อหาแบ่งออกได้ ดังนี้ การตอบสนองต่อผลงานศิลปะ (Responding to Works of Art) ความเข้าใจในเนื้อหาศิลปะ (Understanding The Content of Art) การผลิตงานศิลปะ (Producing Art) ความเข้าใจในความสำคัญของศิลปะและขยายไปสู่กฎของศิลปิน (Understanding The Importance of Art and Expanding The Role of The Artist) การประเมินผลงานศิลปะ (Making Judgements in Art) ลักษณะทั่วไปของหนังสือจะแบ่งออกเป็นส่วนๆ และตอนท้ายของแต่ละบทจะเสริมข้อมูลในหัวข้อต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีคำถามย่อยสรุป และกิจกรรม อภิธานศัพท์ ดัชนี ภาพประกอบขาวดำ ภาพถ่ายสีธรรมชาติ ผลงานศิลปินชั้นเยี่ยมของโลกและผลงานศิลปะเด็ก มีแผนภูมิ แผนภาพลายเส้น รายละเอียดของผลงานชิ้นเยี่ยมต่างๆ กิจกรรมศิลปะ

Asch (1974-1975) อธิบายว่าหนังสือเรียนศิลปะศึกษาที่ดีมีความถูกต้องมีลักษณะดังนี้ (1) กำหนดจุดมุ่งหมายของแผนการสอน (2) แนะนำกิจกรรมที่น่าสนใจแก่นักเรียน (3) แนะนำเครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมหลากหลายประเภท (4) กำหนดหลักเกณฑ์ในการศึกษาและวิเคราะห์ผลงานศิลปะ (5) มีรูปแบบเฉพาะทางศิลปะ โดยภาพรวมแล้วหนังสือเรียนศิลปะศึกษาของญี่ปุ่นจะมีลักษณะที่เน้นคุณภาพการพิมพ์ โดยพิมพ์สี กระดาษคุณภาพดี ส่วนประกอบผลงานศิลปะก็มีหลากหลายทั้งภาพผลงานของศิลปินยุโรป ญี่ปุ่น รวมทั้งผลงานของเด็กที่เหมาะสมกับวัย ส่วนข้อเขียนก็มีทั้งวิธีการผลิตงานศิลปะ ส่วนหนังสือเรียนศิลปะศึกษาของสหรัฐอเมริกาจะมีเนื้อหาศิลปะที่หลากหลายทั้งการสร้างงานศิลปะ องค์ประกอบศิลป์ การออกแบบ สุนทรียศาสตร์ การประเมินผลงานศิลปะ เป็นต้น นอกจากนี้ในแต่ละบทจะมีภาพ

ประกอบผลงานศิลปะชิ้นนำมามากมายทั้งสีและขาวดำ และมีข้อนำสังเกต ก็คือในส่วนท้ายเล่มยังมี การรายการอ้างอิง การอธิบายคำศัพท์ ประวัติผลงานศิลปะอันเป็นแหล่งค้นคว้าเพิ่มเติมสำหรับ นักเรียนที่มีความสนใจที่จะศึกษาเพิ่มเติมได้

ลักษณะของหนังสือศิลปศึกษาในประเทศไทย

โชดก เก่งเขตรกิจ และคณะ (2526) ได้กล่าวไว้ว่าหนังสือเรียนศิลปศึกษาเป็น หนังสือที่มีลักษณะแตกต่างจากหนังสือเรียนในรายวิชาอื่น ๆ โดยทั่วไป ทั้งในเรื่องของการนำเสนอเนื้อหา ภาษาเขียน กิจกรรม ภาพประกอบ ในการเขียนหนังสือศิลปศึกษานั้น ผู้เขียนจะต้อง คำนึงถึงรูปแบบเฉพาะของหนังสือโดยเฉพาะในเรื่องของการคัดเลือกเนื้อหา กิจกรรม ภาพประกอบที่เหมาะสมกับผู้เรียน มีความสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้และเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ นักเรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้มากยิ่งขึ้น

จากงานวิจัยของวิบูลย์ จันทร์แย้ม (2531) เรื่อง สภาพการจัดการเรียนการสอน ศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า หนังสือเรียนศิลปะของกรมวิชาการยังไม่ ค่อยละเอียด นำไปปฏิบัติได้ยาก นอกจากนั้นหนังสือเรียนศิลปะศึกษายังมีไม่เพียงพอและหนังสือ แต่ละเล่มผู้เขียนมักอธิบายความหมายหรือข้อความแตกต่างกันออกไป ทำให้เกิดความสับสน โดยเฉพาะผู้สอนบางคนที่ไม่ได้ศึกษามาทางด้านศิลปะจะเกิดปัญหาในการสอนมาก สอดคล้อง กับการศึกษาของ วิรุณ ตั้งเจริญ (2527) เกี่ยวกับหนังสือเรียนศิลปะศึกษาระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น พ.ศ. 2521 ของกรมวิชาการพบว่าเนื้อหาและภาพประกอบแต่ละบทขาดเอกภาพคล้าย กับการรวมบทความของผู้เขียนแต่ละคนเข้าไว้ด้วยกัน และยังพบข้อผิดพลาดทางวิชาการหลาย แห่งด้วย นอกจากนี้งานวิจัยของ นวพร พงศ์จรรย์กุล (2531) และอัญชลี โสมดี (2531) เกี่ยวกับการวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือเรียนวิชาศิลปศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในด้านความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของวิชาศิลปศึกษา ผลการวิจัยพบว่าเนื้อหาของหนังสือ เรียนมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์มากในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ อยู่ในเกณฑ์ปานกลางในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

จากทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะของตำราเรียนที่ดี ที่นักการศึกษาได้แสดงทรรศนะไว้ สามารถสรุป เพื่อนำมาอธิบายถึงลักษณะหนังสือเรียนที่ดีได้ว่า ตำราที่ดีเนื้อหาควรจะสอดคล้อง กับจุดประสงค์ของหลักสูตรและคำอธิบายรายวิชา มีความกว้างและความลึก การลำดับเนื้อหา ตามความสำคัญและความยากง่ายและสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง เนื้อหาสามารถดัดแปลงและ พัฒนาได้ตามความต้องการของครูและนักเรียน การนำเสนอกิจกรรมและแบบฝึกหัดที่เกิด การวิเคราะห์ ใช้สำนวนภาษาที่มีความสละสลวย คำศัพท์เฉพาะเหมาะสมกับระดับชั้น การเขียน ตัวสะกดการันต์ มีความถูกต้องตามหลักวิชาการ การเขียนกระตุ้นให้เกิดความสนใจในการเรียนรู้ มีรูปแบบและลักษณะเฉพาะ แนะนำเครื่องมือ อุปกรณ์ และแหล่งในการศึกษาค้นคว้าต่อไปได้ อย่างกว้างขวาง มีส่วนประกอบต่างๆ ได้แก่ คำนำ สารบัญ บรรณานุกรม ดัชนี อภิธานศัพท์ เชิง อรรถ และตัวอย่างหรือบทสรุป และผู้เขียนเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ในสาขาวิชาที่เขียน

การเรียนการสอนวิชาชีพ

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2529) กล่าวว่าวิชาชีพหมายถึง วิชาชีพชั้นสูง (Professions of learned Professions) เป็นวิชาชีพที่ต้องเรียนและต้องทำการศึกษาอย่างมีระบบระเบียบ ในระยะเวลาที่เหมาะสมจึงจะประกอบอาชีพนั้นได้ ในเรื่องของวิชานั้นอาจแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรก เป็นวิชาที่มีศาสตร์หรือเนื้อหาวิชาการ (Disciplines) อยู่มาก ในสถาบันอุดมศึกษาของสหรัฐอเมริกาหลายแห่งไม่นิยมเรียกกลุ่มนี้ว่าวิชาชีพแต่เป็นกลุ่มเนื้อหาที่จัดสอนในคณะวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์ (Faculty of arts and sciences) แต่ในสังคมไทยจัดเป็นวิชาชีพและคณะวิชาที่จัดสอนก็เป็นคณะวิชาชีพ (Professional Schools) ด้วย แต่ก็ยังเป็นวิชาที่กึ่งวิชาการ เช่น คณะวิทยาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ (มนุษยศาสตร์) คณะรัฐศาสตร์ เป็นต้น การจัดการเรียนการสอนในกลุ่มนี้จะเป็นระบบของวิชาการที่ชัดเจน เน้นความรู้ เนื้อหาวิชาเป็นหลักสำคัญ ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มวิชาชีพโดยตรง คณะวิชาที่เปิดสอนก็เป็นคณะวิชาชีพอย่างแท้จริง เช่น คณะแพทยศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ เป็นต้นคณะเหล่านี้เป็นวิชาที่แก้ปัญหามนุษย์โดยตรง บางคณะ เช่น คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์ เหล่านี้เป็นวิชาชีพที่ให้บริการการผลิตสินค้าและอุปกรณ์ให้กับมนุษย์โดยตรง การศึกษาในกลุ่มนี้จะเน้นความรู้และการปฏิบัติควบคู่กันไป

ในการเรียนการสอนวิชาชีพนั้น ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2529) ได้เสนอแนวคิดในการเรียนการสอนว่า การศึกษาในปัจจุบันกำลังหันเข้าสู่ทฤษฎีวิธีสอนคนมากกว่าการสอนหนังสือ โดยมุ่งหวังที่จะพัฒนาคนไปในแนวทางที่เหมาะสมเพื่อไปพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น ดังนั้นการเรียนการสอนในปัจจุบันและอนาคตจึงควรมีแนวทางประกอบดังนี้ ประการแรกจะต้องมีจุดมุ่งหมายที่จะสร้างคนที่สมบูรณ์และพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตเป็นหลัก ประการที่สอง จะต้องจัดให้สอดคล้องกับวัฒนธรรม สภาพชีวิตและนิสัยของคนไทย สภาพแวดล้อมในสังคมและต้องยอมรับสภาพจำกัดของสังคมไทย ประการที่สาม สถาบันการศึกษาจะต้องประสานงานและร่วมมือกับหน่วยงานเอกชนและหน่วยงานของรัฐ โดยเอาสถาบันการศึกษาเป็นฐานในการพัฒนาชุมชน ผู้เรียนก็อยู่ในวัยที่จะพัฒนาไปในแนวทางที่พึงประสงค์ได้ แล้วจึงขยายเข้าสู่โรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาและมหาวิทยาลัยเป็นลำดับ รับช่วงต่อกัน ประการที่สี่ การดำเนินงานจะต้องเน้นการปฏิบัติจริง ประการที่ห้า สถาบันการศึกษาทุกระดับจะต้องดำเนินงานให้สอดคล้องกับประสานงานกันอย่างจริงจัง ประการที่หก เปิดโอกาสและวางแนวทางเพื่อส่งเสริมสนับสนุนผลักดันให้เด็กเจริญเติบโตไปในทิศทางที่เขาถนัดและให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เขาอยู่อาศัยให้มากที่สุด เพื่อให้เขารักสังคม ประการที่เจ็ด สถาบันการศึกษาจะต้องเสนอข้อมูลเกี่ยวกับสังคมข้อมูลที่เขาจะต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้องไม่มีการโฆษณาชวนเชื่อหรือปิดบังซ่อนเร้น ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนหรือประชาชนในชุมชนได้ทราบกับปัญหาที่แท้จริงของสังคม และยอมรับสภาพนั้นตลอดจนปัญหาอันจะนำไปสู่การแก้ปัญหาต่อไป

ลักษณะการเรียนการสอนวิชาชีพในประเทศไทย ชาญชัย อินทรประวัตติ (2523) ได้สรุปไว้ดังนี้คือ (1) ปรับปรุงพฤติกรรมของครูผู้สอนให้เหมาะสมอยู่เสมอ ลดความตึงเครียดของผู้เรียนให้มากที่สุด ให้ความเป็นกันเองและสร้างบรรยากาศแห่งประชาธิปไตยขึ้นในห้องเรียน (2) ให้มีส่วนร่วมในบทเรียนและยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียน (3) ยกตัวอย่างให้เกิดความเข้าใจ รวบรวมข้อให้สอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริง (4) จัดให้มีการปรึกษาหารือเพื่อช่วยให้แต่ละบุคคล ค้นพบตัวเองว่าต้องการเรียนอะไรก่อนหลังมากน้อยแค่ไหน ซึ่งจะช่วยสร้างประสบการณ์ทางการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของทั้งสองฝ่าย (5) ผู้ใหญ่มีปัญหาทางร่างกาย อันมีความสัมพันธ์ต่อการเรียนมากกว่าเด็กโดยเฉพาะด้านสายตาและหู จึงควรจัดสภาพของห้องเรียน อุปกรณ์ให้เหมาะสม เพื่อให้เกิดความพึงพอใจในการเรียนของผู้ใหญ่ (6) ผู้สอนควรหลีกเลี่ยงการกระทำที่ส่อไปในทางหลอกลวง หรือการตั้งกฎเกณฑ์ซึ่งเป็นกำแพงกันความเป็นกันเองระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน (7) บทบาทสำหรับผู้ใหญ่ควรจะสั้นซึ่งจะช่วยให้ผู้ใหญ่ได้รู้สึกว่าเขาประสบความสำเร็จ ในระยะเวลาอันสั้น (8) ผู้สอนต้องยอมรับนับถือในวุฒิภาวะและประสบการณ์ของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจ (9) ควรมีการประเมินเทคนิคให้ผู้เรียนได้ทราบวัตถุประสงค์และแผนการเรียน ด้วย

แนวความคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพ

การเรียนการสอนวิชาชีพ แตกต่างไปจากการสอนวิชาสามัญเพราะการเรียนการสอนวิชาชีพจะมีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติควบคู่กันไปเพื่อฝึกทักษะความชำนาญของนักศึกษาให้สามารถนำความรู้ที่เรียนมาในแต่ละวิชาไปทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมหรือสถานประกอบการต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Eeri J. Macrath (1966) ได้ให้ความหมายของวิชาชีพว่า วิชาชีพหมายถึงอาชีพที่สถาบันอุดมศึกษานั้นได้ให้การสอนและหลักสูตรเพื่อการเตรียมคนเข้าสู่อาชีพนั้น ๆ และเป็นอาชีพซึ่งสถาบันเป็นผู้ประกันมาตรฐาน โดยการให้ปริญญา เมืองค้ประกอบของการเรียนการสอนคือ (1) มีการสอนทฤษฎีอย่างกว้าง ๆ เพื่อเป็นรากฐานของการปฏิบัติ (2) มีความรู้ในสาขาวิชาที่มีความชำนาญพิเศษหรือทักษะทางเทคนิคพิเศษ อันเป็นลักษณะของแต่ละวิชาชีพซึ่งทำให้วิชาชีพแตกต่างกว่าวิชาอื่น ๆ (3) การศึกษาทั่วไปซึ่งนอกเหนือจากสาขาวิชานั้น เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกคนไม่ว่าจะออกไปทำงานอย่างไร เพราะจะได้ทำหน้าที่พลเมืองดี และมีชีวิตส่วนบุคคลที่มีความรอบรู้และมีประสิทธิภาพ (4) จะช่วยให้แต่ละบุคคลมีความเป็นผู้มีปัญญาอยู่ตลอดไป และมีความรู้อย่างกว้างขวางแม้ว่าจะจบการศึกษาระดับอุดมศึกษาไปแล้ว

กระบวนการสอนในภาคทฤษฎีในแต่ละบทเรียน W.E. Wager (2520) และคณะ กล่าวว่า ควรแยกแยะออกเป็น 4 ขั้นตอนตามลำดับคือ (1) ทำให้นักเรียนสนใจปัญหา (Motivation) ครูเป็นผู้ยกตัวอย่างปัญหาเพื่อท้าทายความคิดของนักเรียน ทำให้นักเรียนสนใจที่จะเรียนรู้ (2) ในเนื้อหาหรือบอกกล่าว (Information) ตามวัตถุประสงค์ของบทเรียนเพื่อนำสิ่ง

กระทำมาในสมัยโบราณและมุ่งเน้นหนักการถ่ายทอดวัฒนธรรมหรือการประกอบอาชีพของบรรพบุรุษเป็นหลัก ด้วยเหตุนี้ การจัดการศึกษาจึงอยู่ที่วัด วัง และครอบครัว ยังไม่มีสถานศึกษาและสถานฝีมืออาชีพที่รับบุคคลทั่วไปเข้าศึกษาอบรมเป็นการเฉพาะ

อารี สุทธิพันธุ์ (2523) เสนอความคิดเกี่ยวกับระบบการเรียนการสอนศิลปะในอดีตว่า ลักษณะสภาพของสังคมไทยสมัยก่อนนั้นมีหลักฐานยืนยันได้ว่าเป็นลักษณะรวมเอาระบบต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกัน จะเห็นได้ว่าครอบครัวไทยสมัยก่อนเป็นทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค มีความผูกพันในครอบครัวแน่นแฟ้นกลมเกลียว มีความใกล้ชิดกัน ระหว่างสมาชิกในครอบครัวเป็นอย่างมาก มีสถาบันศูนย์กลางของสังคมคือวัด ซึ่งทำหน้าที่ช่วยเหลือสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ให้การศึกษาแก่ประชาชนในสังคมนั้น ๆ ทุกแขนง อาจกล่าวได้ว่าวัดเป็นศูนย์รวมทางความคิด ความเชื่อถือและเริ่มกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคมทั้งสิ้น ค่านิยมทางการศึกษาจึงขึ้นอยู่กับศาสนา การเรียนการสอนศิลปะจึงยึดความสำคัญอันดับแรกคือ มุ่งรักษาส่งเสริม และค้ำจุนศาสนาเอาไว้ในรูปแบบของศิลปกรรมต่าง ๆ เช่น สถาปัตยกรรม ปฏิมากรรม จิตรกรรม เป็นต้น

คำว่าวิชาชีพศิลปะ สุชาติ สุทธิ (2531) ได้กล่าวว่า ได้ปรากฏและนำมาใช้กับระบบการศึกษาไทยเป็นครั้งแรกในการจัดตั้งโรงเรียนเพาะช่าง ที่ใช้ชื่อภาษาอังกฤษว่า "School of Art & Crafts" มีความหมายทางภาษาไทยว่าโรงเรียนศิลปหัตถกรรม โดยกระทรวงศึกษาธิการ คำว่า Art ถูกแปลออกมาเป็นภาษาไทยว่า "ศิลปะ" ซึ่งหมายถึงความรู้ภายใต้หลักของการอาชีวศึกษา (Vocational Education) ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เยาวชนได้ทำการเรียนรู้และเป็นการอนุรักษ์วิชาชีพช่างไทย โดยมีเป้าหมายของการเรียนรู้คือ (1) เพื่อผลิตครูผู้สอนศิลปะและงานช่างให้แก่โรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา (2) เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะเพียงพอแก่การนำไปประกอบวิชาชีพในด้านการช่างต่าง ๆ ดังนี้ ช่างออกแบบก่อสร้าง ช่างวาดเขียน ช่างปั้น ช่างโลหะ ช่างทอผ้า และช่างไม้ แต่ความหมายระหว่างสองคำคือ ศิลปะ (Art) และช่าง (Crafts) ตามความคิดในสมัยนั้นแทบแยกออกจากกันไม่ได้ คำว่าช่าง หมายถึง การเรียนรู้โดยมุ่งเน้นในเชิงการปฏิบัติเป็นหลัก ดังนั้นตัวความรู้ในเชิงการปฏิบัติก็คือ การพัฒนาการเรียนรู้ให้เกิดความสามารถเชิงทักษะ (Skillful) ของกระบวนการกระทำหรือการสร้างสิ่งต่าง ๆ ขึ้นมาด้วยความชำนาญเพื่อสนองประโยชน์ในการใช้สอยส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งคือ ค่าของความสามารถในเชิงทักษะหรือเชิงของการผลิตสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ได้ดีและมีความสวยงาม

หลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาวิชาศิลปศาสตร์ สายศิลปกรรมและศิลปะประยุกต์
โปรแกรมวิชาศิลปกรรม สถาบันราชภัฏ

สถาบันราชภัฏ ได้พยายามขยายฐานทางวิชาการไปสู่การผลิตวิชาชีพอื่นนอกเหนือจากวิชาชีพครู เพื่อสนองความต้องการทางสังคม ภายใต้ฐานทางวิชาการใหม่เพิ่มขึ้นอีก 2 สาขา คือ สาขาวิทยาศาสตร์และสาขาศิลปศาสตร์ ควบคู่กันไปกับสาขาครุศาสตร์ที่มีอยู่เดิม

โปรแกรมศิลปศึกษาซึ่งเป็นฐานทางวิชาการ ได้ถูกหยิบยืมวิชาการดังกล่าวโดยตัดวิชาการศึกษา ออก เปลี่ยนเป็นฐานวิชาการอาชีพศิลปะและทำการทดลองผลิตช่างฝีมือระดับต้น และระดับ ปริญญา และปัจจุบันได้ขยายการผลิตขึ้นในระดับวิชาชีพ ภายใต้ชื่อสาขาศิลปศาสตร์ สายศิลป กรรมและศิลปะประยุกต์เสมือนว่าเป็นปริญญาวิชาชีพทางศิลปะ โดยยึดโครงสร้างของความรู้ที่ หยิบยืมมาจากฐานเดิมของหลักสูตรศิลปศึกษาบ้าง จากหลักสูตรช่างฝีมือระดับกลางที่พัฒนา แล้วบ้าง มาเป็นหลักสูตรวิชาชีพระดับอนุปริญญาและปริญญา โปรแกรมมวิชาเอกต่าง ๆ ใช้ชื่อ สายประยุกต์ศิลป์ภายใต้สาขาวิชาศิลปศาสตร์ โดยมีจุดประสงค์เฉพาะเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ และประสบการณ์ สามารถประกอบอาชีพด้านศิลปกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้ 1. มีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานด้านศิลปกรรมเป็นอย่างดี 2. มีเจตคติที่ดีต่องานด้าน ศิลปกรรมและสามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาสังคมและท้องถิ่นเป็นอย่างดี 3. มีความซื่อ สัตย์ และความรับผิดชอบต่อสังคมและวิชาชีพศิลปกรรม 4. มีความสามารถในการจัดระบบงาน บริหารและสร้างสรรค์งานด้านศิลปกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ 5. มีสำนึกในการสร้างงานศิลปกรรม ที่มีบทบาทต่อการส่งเสริมและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ

โครงสร้างของหลักสูตร

หน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 140 หน่วยกิต โดยมีสัดส่วนหน่วยกิต แต่ละหมวดวิชาและแต่ละกลุ่มวิชา ดังนี้ (1) หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป 40 หน่วยกิต กลุ่มวิชาภาษา และการสื่อสาร 10 หน่วยกิต กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ 10 หน่วยกิต กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ 10 หน่วย กิต กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 10 หน่วยกิต (2) หมวดวิชาเฉพาะด้าน 90 หน่วยกิต กลุ่มวิชาเนื้อหา 68 หน่วยกิต กลุ่มวิชาวิทยาการจัดการ 15 หน่วยกิต กลุ่มวิชาปฏิบัติ การและมีประสบการณ์วิชาชีพ 7 หน่วยกิต (3) หมวดวิชาเลือกเสรี 10 หน่วยกิต ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

1. หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป	40	หน่วยกิต
1.1 กลุ่มวิชาภาษาและการสื่อสาร	10	หน่วยกิต
1.2 กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์	10	หน่วยกิต
1.3 กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์	10	หน่วยกิต
1.4 กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	10	หน่วยกิต
2. หมวดวิชาเฉพาะด้าน	90	หน่วยกิต
2.1 กลุ่มวิชาเนื้อหา	68	หน่วยกิต
2.2 กลุ่มวิชาวิทยาการจัดการ	15	หน่วยกิต
2.3 กลุ่มวิชาปฏิบัติการและมีประสบการณ์วิชาชีพ	7	หน่วยกิต
3. หมวดวิชาเลือกเสรี	10	หน่วยกิต

รายวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ

วิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ (Materials and Techniques) เป็นวิชาพื้นฐานที่สำคัญอยู่ในหมวดวิชาเฉพาะด้านบังคับเรียนของโปรแกรมวิชาศิลปกรรมที่ผู้เรียนทุกคนจะต้องผ่านการประเมินผล มีค่าหน่วยกิต 2 หน่วยกิตโดยมีคำอธิบายรายวิชาที่มีจุดมุ่งหมาย"ให้ผู้เรียนได้ศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับชนิดและคุณสมบัติเฉพาะของวัสดุที่นำมาใช้ในงานศิลปะ โดยเน้นการค้นคว้าทดลองเทคนิคใหม่ เพื่อการเลือกนำไปใช้ในการสร้างสรรค์งานศิลปะอย่างมีคุณค่า" อันเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาที่ต้องศึกษาวิชาเฉพาะสาขาของตนต่อไปในอนาคต โดยมีวัตถุประสงค์ของรายวิชาพอสรุปได้ดังนี้ 1. เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับวัสดุทางศิลปะ 2. เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจด้านเทคนิคการใช้วัสดุทางศิลปะ 3. เพื่อให้ นักศึกษาได้ทดลองวัสดุทางศิลปะต่าง ๆ 4. เพื่อให้ นักศึกษาได้ค้นคว้าเทคนิคใหม่ ๆ จากการใช้วัสดุทางศิลปะ 5. เพื่อให้ นักศึกษารู้จักเลือกใช้วัสดุและเทคนิคได้เหมาะสมกับการสร้างสรรค์งานศิลปะ 6. เพื่อให้ นักศึกษาสามารถพัฒนาความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานศิลปะในแขนงต่างได้ตามความถนัด และความสนใจ และ 7. เพื่อให้ นักศึกษามีจรรยาบรรณในการใช้วัสดุและเทคนิคทางศิลปะ

การส่งเสริมให้มีการศึกษาเรียนรู้ในเรื่องวัสดุและเทคนิคทางศิลปะอย่างจริงจัง เป็นการฝึกให้นักศึกษาได้เรียนรู้ในด้านสื่อวัสดุและเทคนิคกระบวนการในการสร้างสรรค์ศิลปะอย่างมีหลักเกณฑ์และเหตุผล การเลือกใช้วัสดุและการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในระหว่างฝึกปฏิบัติ เป็นการส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์อันเป็นเสมือนการปูพื้นฐานความรู้ทางศิลปะที่สำคัญยิ่งแก่นักศึกษาในสาขาวิชาชีพศิลปะ เพื่อการพัฒนาทักษะและความคิดสร้างสรรค์ไปสู่การเรียนรู้ในสาขาวิชาเฉพาะต่อไป

มานพ ถนอมศรี กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้วิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะควรจะทำให้ผู้เรียน เมื่อเรียนรู้วัสดุและเทคนิคในตำราแล้ว ควรจะสามารถมีความรู้ความสามารถในการมองวัสดุเป็นและทะลุปรุโปร่งดังนี้ (1) คุณสมบัติที่มีคุณค่าในการสร้างสรรค์ของวัสดุที่มีความหลากหลาย จะนำไปสู่เทคนิค (ทฤษฎี) (2) เทคนิค ให้คุณสมบัติของวัสดุมาสู่เทคนิคทางศิลปะ (ปฏิบัติ) ความคิดสร้างสรรค์จะเกิดจากขบวนการทางเทคนิคการนำวัสดุมาคิดเทคนิคจะเกิดกระบวนการสร้างสรรค์ (3) ผลงานสำเร็จ คือผลสำเร็จของการใช้วัสดุและเทคนิค

วิรุณ ตั้งเจริญ (2543 สัมภาษณ์) กล่าวว่า ตำราวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะเป็นวิชาที่มีประโยชน์มาก ในต่างประเทศ เป็นวิชาที่สอนในระดับปริญญาโท ตำราวิชาดังกล่าวนี้จะเป็นทั้งตัวความรู้ ความคิด และฝึกปฏิบัติ และการสร้างจรรยาบรรณในการเรียนทัศนศิลป์ เหตุผลเพราะเหตุว่าเมืองไทยเราสอนศิลปะโดยไม่ได้สร้างจรรยาบรรณให้กับผู้เรียน ในการใช้วัสดุอุปกรณ์ เราไม่เคยสอนกันเลยว่าภาพเขียนที่จะมีอายุนับร้อยปี ผู้วาดควรจะมีจรรยาบรรณหรือมารยาทในการเลือกใช้วัสดุให้เหมาะสม ทั้งๆ ที่ในต่างประเทศมีการพัฒนาสิ่งเหล่านี้มานานแล้ว

Zelanski and Fisher (1991) กล่าวว่า ประโยชน์ของการศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับชนิดและคุณสมบัติของวัสดุที่นำมาใช้ในงานศิลปะเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาความรู้ความสามารถผ่านกิจกรรมศิลปะของผู้เรียน หลายครั้งที่การค้นคว้าทดลองวัสดุใหม่ ๆ ก็เป็นสาเหตุให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในงานศิลปะได้ ประโยชน์ของการศึกษาด้านวัสดุและเทคนิคทางศิลปะที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือเป็นการพัฒนาเชิงทักษะในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะอย่างมีคุณค่า นอกจากนี้ยังฝึกทักษะในด้านทัศนศิลป์อีกด้วย นั่นคือ การมองศิลปะเราต้องเปิดจิตใจของเราทั้งหมดเพื่อซึมซาบความงามในทุก ๆ ด้านของงานศิลปะ ไม่ว่าจะเป็นความงามในเชิงรูปแบบ (Form) และ ความงามเชิงเนื้อหา (Content) ก็ตาม

ความหมายของวัสดุและเทคนิคศิลปะ

ไมเยอร์, ราล์ฟ (แปลโดย มะลิฉัตร เอื้ออนันท์, 2540) ให้ความหมายของคำว่า Technique ว่า (1) ความชำนาญเชิงช่างของศิลปินในการใช้สื่อ และการใช้วัสดุหรือวัตถุในการทำงานศิลปะ พอ ๆ กับการยอมรับของศิลปินที่มีต่อรายละเอียดต่าง ๆ ในการทำงาน กลยุทธ์เล็ก ๆ น้อย ๆ ที่ใช้ในการทำงานให้ได้ผลดี เช่นลักษณะในการผสมสี ระบายสี เพื่อให้ได้มาซึ่งสุนทรียรสที่เขามุ่งมาดปรารถนา อย่างไรก็ตามความสามารถและความชำนาญเชิงช่างของศิลปินเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงควบคู่ไปกับการคิดค้นที่จะหาหนทางไปสู่การแสดงผลออกด้านความคิดสร้างสรรค์ของศิลปิน ยากที่จะแยกออกจากกันอย่างเด็ดขาดได้ (2) กลวิธี หมายถึงกระบวนการทั้งหมดในวิธีการทำงานสร้างสรรค์ จิตรกรรม ประติมากรรม และอื่น ๆ ตัวอย่างเช่น กลวิธีระบายสีฝุ่นหรือกลวิธีเคลือบระบาย

อภิศักดิ์ บุญเลิศ (2541) ได้กล่าวถึงวัสดุและเทคนิคศิลปะไว้ว่า วัสดุอุปกรณ์เป็นเครื่องมือหรือตัวกลาง ใช้ถ่ายทอดความนึกคิดหรือบันทึกภาพ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการวาดเขียน ได้แก่ ดินสอดำ ปากกา ลูกกลิ้ง ถ่านชาโคล เกรียง ฯลฯ เนื่องจากวัสดุแต่ละประเภทนั้นมีความสมบัติแตกต่างกัน เมื่อนำมาใช้ในการวาดเขียนจะให้ภาพที่ให้ความรู้สึกแตกต่างกัน ไม่มีวัสดุประเภทใดประเภทหนึ่งที่มีคุณสมบัติพิเศษกว่ากันแต่ละประเภทมีจุดเด่นจุดด้อยอยู่ในตัวด้วยกันทั้งสิ้น ผู้ที่เริ่มฝึกควรจะได้เรียนรู้ขีดจำกัดของวัสดุแต่ละประเภท หากจะใช้ในการวาดเขียน ควรจะได้มีการทดลองค้นคว้าเพื่อหาเทคนิคใหม่ ๆ ในการสร้างภาพโดยใช้วัสดุเหล่านี้ ในสมัยปัจจุบันวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการวาดเขียนมีมากขึ้นตามความเจริญทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ได้ภาพเขียนตามวัตถุประสงค์ ควรได้ทดลองใช้ให้ได้รู้ส่วนดี ส่วนเสียของวัสดุนั้น ๆ ก็จะได้วัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับบุคลิกและจิตใจของผู้ใช้ ปัจจุบันความรู้ทางประยุกต์วิทยา (Technology) มีความก้าวหน้ามาก ผู้ฝึกใหม่ควรได้ทดลองใช้วัสดุและเครื่องมือหลาย ๆ แบบ หลังจากมีการทดลองกับสื่อและกลวิธีจำนวนหนึ่ง ศิลปินจะจำกัดตัวเองกับสิ่งที่ชอบเพียงเล็กน้อย ยินยอมเปิดโอกาสในการค้นหาโดยไม่มีกฎเกณฑ์แน่นอนในสื่อ นั้นหมายความว่าผู้สร้างมีอิสระเต็มที่กับการค้นหาทดลองตามความชอบ ความถนัด เป็นเรื่องกำหนดกฎเกณฑ์ไม่ได้ เพราะไม่มีสูตรสำเร็จ

สุชาติ เกาทอง (2539) ได้กล่าวถึงวัสดุและเทคนิคศิลปะไว้ว่า เทคนิคหมายถึง โครงสร้างวัสดุ ฝีมือการใช้วัสดุ ความคงทนและความเหมาะสมกับเจตนาของการแสดงออก เป็น การรู้จักเลือกใช้วัสดุที่สอดคล้องไปกับแนวคิดในการถ่ายทอดของศิลปินแต่ละคน วัสดุคือตัวแปร อันสำคัญที่ศิลปินจะเป็นผู้พิจารณาเลือกใช้ ถึงแม้จะเป็นวัสดุเดียวกันแต่การถ่ายทอดทางรูปแบบ ให้ปรากฏขึ้นมา ก็แตกต่างกันไป

ประสพ ลีเหมือดภัย (2541) ได้กล่าวถึงวัสดุและอุปกรณ์ทางศิลปะไว้ว่าวัสดุในการวาดเขียน คือวัตถุของที่นำมาใช้แล้วมีการเปลี่ยนแปลงสภาพไป ไม่คงสภาพอยู่ในรูปเดิมได้ แม้ในด้านคุณค่าทางวัตถุก็อาจเปลี่ยนแปลงไปด้วยเช่นกัน เช่น มีค่าสูงขึ้น หรือมีค่าต่ำกว่าเดิม เพราะการใช้มัน ๆ อุปกรณ์ในการวาดเขียน คือ วัสดุสิ่งของที่ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเครื่องใช้ให้ความสะดวกในการวาดเขียน เมื่อใช้แล้ววัตถุสิ่งของเหล่านั้นยังคงสภาพเดิมไม่เปลี่ยนแปลง นอกจากความชำรุดทรุดโทรมด้วยเวลา

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า วัสดุและเทคนิคทางศิลปะเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของผู้มีอาชีพในด้านศิลปกรรมเป็นอย่างยิ่ง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศไทย

ประชิด ทิณบุตร (2532) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาเนื้อหารายวิชาการออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับนักศึกษาระดับอนุปริญญา สาขาวิชาเอกออกแบบนิเทศศิลป์ วิทยาลัยครูสวนดุสิต สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเนื้อหาวิชาการออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับนักศึกษาระดับอนุปริญญา สาขาวิชาเอกออกแบบนิเทศศิลป์ วิทยาลัยครูสวนดุสิต สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม สำหรับการวิจัย 2 ขั้นตอน ในขั้นตอนของการสำรวจหาความต้องการจำเป็นเบื้องต้น กลุ่มประชากรคือ นักศึกษาเอกออกแบบนิเทศศิลป์จำนวน 42 คน และอาจารย์ผู้สอนจำนวน 12 คน ใช้เครื่องมือวิจัยแบบสอบถามแบบประเมินค่า 5 ระดับคะแนน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณหาค่ามัธยฐานและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิจัยขั้นที่ 2 กลุ่มประชากรเป็นผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบบรรจุภัณฑ์จำนวน 9 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเดลฟาย โดยนำไปสอบถามประชากรผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 รอบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณหาค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับหัวข้อเนื้อหาที่ควรศึกษาในรายวิชาการออกแบบบรรจุภัณฑ์ดังนี้คือ 1. ความรู้ทางการบรรจุภัณฑ์ทั่วไป 2. วัสดุบรรจุภัณฑ์ 3. ความคิดสร้างสรรค์ 4. หลักการออกแบบบรรจุภัณฑ์

5.การนำเสนอผลงาน 6.วิธีการศึกษาความรู้ 7.การออกแบบโครงสร้าง 8.การตลาดและการโฆษณา 9.กระบวนการพิมพ์ 10.บทบาทและหน้าที่ของงาน 11.จิตวิทยาการออกแบบ 12.ความรู้ทางกฎหมาย และ 13.การออกแบบกราฟฟิก

เทวินทร์ เอี่ยมมี (2536) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การพัฒนาแบบเรียนทางศิลปศึกษา เรื่องการเรียนรู้คุณค่าทางศิลปะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบเรียนศิลปศึกษา เรื่องการเรียนรู้คุณค่าทางศิลปะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และเพื่อเปรียบเทียบผลการสอนวิชาศิลปศึกษาโดยใช้แบบเรียนที่พัฒนาขึ้นกับการสอนปกติ การดำเนินงานวิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้า 4 ด้าน คือ 1) หลักพัฒนาการทางศิลปะ 2) หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2531) การวิจารณ์ศิลปะ และ 4) หลักการออกแบบหนังสือ ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณภาพของแบบเรียนที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพที่เหมาะสมตามเกณฑ์การพัฒนาหนังสือ 4 ด้าน 2) แบบเรียนมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 3) ผลการทดลองสอนด้วยแบบเรียนที่พัฒนาพบว่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญระดับ .01 และ 4) ผลการสอนโดยใช้แบบเรียนที่พัฒนาขึ้นสูงกว่าการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ธวัช ตราฐ (2532) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์งานออกแบบกราฟิกในตำราศิลปะ ระหว่างอาจารย์และนักศึกษาภาควิชาศิลปะ สหวิทยาลัยอีสานใต้" โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์งานออกแบบกราฟิกในตำราศิลปะภาษาไทยที่ใช้เป็นส่วนใหญ่ในภาควิชาศิลปะของสหวิทยาลัยอีสานใต้ ในด้านการออกแบบจัดวางภาพประกอบ และตัวอักษร พร้อมทั้งเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ระหว่างอาจารย์และนักศึกษา โดยกลุ่มประชากรประกอบด้วยอาจารย์และนักศึกษาในภาควิชาศิลปะ สหวิทยาลัยอีสานใต้ประจำภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2531 โดยเป็นอาจารย์จำนวน 20 คน นักศึกษา 226 คน เครื่องมือในการศึกษา คือ แบบสอบถามการวิเคราะห์งานออกแบบกราฟิก มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบแบบประเมินค่า และแบบปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่ ส่วนตัวอย่างตำราที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ ตำราการออกแบบของวิรุณ ตั้งเจริญ ตำราวาดเส้นของโกสุม สายใจ และตำราการระบายสีน้ำของอารี สุทธิพันธุ์ ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์และนักศึกษาส่วนใหญ่สนใจงานกราฟิกในตำราศิลปะมาก เพราะเห็นว่างานกราฟิกที่ดีช่วยกระตุ้นให้เกิดความอยากอ่าน และตำราศิลปะควรให้ความสำคัญต่อภาพประกอบ เพราะช่วยให้อ่านตำราเข้าใจเร็วยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นต่องานออกแบบกราฟิกในตำราศิลปะโดยส่วนรวมอยู่ในเกณฑ์ดี โดยเฉพาะตำราการระบายสีน้ำ และเมื่อเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์พบว่า อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นต่องานออกแบบกราฟิกในตำราศิลปะ โดยส่วนใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเฉพาะด้านการออกแบบจัดวางและตัวอักษร

ไพโรจน์ พวงมณี (2540) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาเกี่ยวกับหนังสือเรียนศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาเกี่ยวกับหนังสือเรียนศิลปศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ดังต่อไปนี้ ศึกษาในด้านความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาศิลปศึกษา ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรม ด้านภาพประกอบ ด้านภาษาและการเขียน ด้านการออกแบบจัดวางรูปเล่ม กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นครูศิลปศึกษา จำนวน 382 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมา วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่ามัธยิมเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ครูศิลปศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือเรียนศิลปศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเหมาะสมปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้านพบว่าข้อที่ครูศิลปศึกษาเห็นว่าเหมาะสมอยู่ในระดับสูงคือ (1) ด้านความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาศิลปศึกษา ครูศิลปศึกษาเห็นว่าหนังสือศิลปศึกษาส่งเสริมให้มีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานในการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ (2) ด้านเนื้อหา ครูศิลปศึกษาเห็นว่าเนื้อหาของหนังสือเรียนศิลปศึกษามีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของวิชาศิลปศึกษา (3) ด้านกิจกรรม ครูศิลปศึกษาเห็นว่ากิจกรรมสามารถยึดหยุ่นในการปฏิบัติได้ (4) ด้านภาพประกอบ ครูศิลปศึกษาเห็นว่าภาพประกอบมีสีสันสวยงามช่วยกระตุ้นให้เกิดความสนใจ (5) ด้านภาษาและการเขียน ครูศิลปศึกษาเห็นว่าภาษาเขียนมีความถูกต้องในเรื่องการใช้ตัวสะกด การันต์ และพยัญชนะ (6) ด้านการออกแบบ จัดวางรูปเล่มครูศิลปศึกษาเห็นว่ากรออกแบบจัดวางปกมีความน่าสนใจสะดุดตา

วิไลลักษณ์ เกตุเล็ก ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์หนังสือประกอบการเรียนในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ระดับประถมศึกษาที่จัดพิมพ์ครั้งสุดท้าย โดยสำนักพิมพ์เอกชนระหว่างปี พ.ศ. 2529-2537" การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์หนังสือประกอบการเรียนในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ระดับประถมศึกษาที่จัดพิมพ์ครั้งสุดท้าย โดยสำนักพิมพ์เอกชนระหว่างปี พ.ศ. 2529-2537 ในด้านวัตถุประสงค์ของหนังสือ ลักษณะทางกายภาพ การจัดเนื้อหาสาระและประเภทของกิจกรรม ตลอดจนการนำหนังสือประกอบการเรียนในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตไปใช้ของครูผู้สอนพบว่า 1. หนังสือประกอบการเรียนในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตส่วนใหญ่ มีวัตถุประสงค์ของหนังสือคือ เพื่อให้นักเรียนใช้ศึกษาเนื้อหาสาระ และฝึกทักษะในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 และในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ให้นักเรียนใช้ศึกษาเนื้อหาสาระ นอกจากนี้ยังเป็นแนวกิจกรรมและเป็นแบบวัดและประเมินสำหรับครูด้วย 2. หนังสือประกอบการเรียนในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตส่วนใหญ่มีการจัดเนื้อหาสาระของหนังสือ โดยมีหัวข้อเนื้อหา และการเรียงลำดับหัวข้อเนื้อหาตามหลักสูตรเนื้อหา มีลักษณะเป็นการสรุปความสั้นๆ ไม่มีการเกริ่นนำ ไม่มีบทสรุป แต่มีการอธิบายเพิ่มเติม และการยกตัวอย่างประกอบบ้างในบางหัวข้อ 3. หนังสือประกอบการเรียนในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตส่วนใหญ่มีประเภทของกิจกรรมที่เสนอแนะไว้ในหนังสือมีความหลากหลาย และกิจกรรมที่โดยเฉลี่ยแล้วมีปรากฏมากที่สุดคือ การทดลอง หรือการสาธิตการทดลอง และกิจกรรม

ที่โดยเฉลี่ยแล้วมีปรากฏน้อยที่สุดคือ การเชิญวิทยากร 4: หนังสือประกอบการเรียนในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตส่วนใหญ่มีลักษณะทางกายภาพของหนังสือคล้ายคลึงกันคือระบุชื่อผู้แต่ง ชื่อสำนักพิมพ์ และราคา โดยสำนักพิมพ์ส่วนใหญ่กำหนดราคาไว้ใกล้เคียงกัน ยกเว้นสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชกำหนดราคาไว้สูงกว่าสำนักพิมพ์อื่นๆ ส่วนสำนักพิมพ์วัฒนาพานิชและสำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ กำหนดราคาไว้ต่ำสุด รูปเล่มเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้าแนวตั้ง เข้าปกแบบไสสันทากาว ปกอ่อน กระดาษเนื้อในเป็นกระดาษรีฟูตัวอักษรใช้หมึกพิมพ์สีดำ มีคำนำ มีสารบัญ และมีภาพประกอบเป็นภาพขาวดำ 5. การนำหนังสือประกอบการเรียนในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตไปใช้ของครูผู้สอนพบว่า ครูส่วนใหญ่ใช้หนังสือประกอบการเรียนเป็นหลักในการสอนทุกชั้นการสอน แต่ชั้นการสอนโดยเฉลี่ยที่ครูนำไปใช้มากที่สุดคือชั้นสอน ซึ่งนำไปใช้ประกอบการสอนทุกชั่วโมง

วีณา มิ่งขวัญ (2530) ได้ศึกษาเรื่อง "ปัญหาการเรียนของนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา ในโครงการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการ สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์" โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการเรียนของนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในโครงการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการ สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ และเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการเรียนของนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในโครงการจัดการศึกษา สำหรับบุคลากรประจำการ สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ พบว่าในด้านหลักสูตรอาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นปัญหาในระดับน้อย แต่จะมีปัญหาบ้างในส่วนที่เนื้อหาวิชาเลือกที่จัดให้ผู้เรียนยังไม่ตรงกับความต้องการของต้นสังกัดของผู้เรียน และยังมีปัญหาในการจัดเนื้อหาวิชาในแต่ละภาคเรียนยังจัดลำดับไม่เหมาะสม ด้านผู้สอน อาจารย์และนักศึกษามีความเห็นไม่แตกต่างกันแต่เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอาจารย์และนักศึกษามีความเห็นแตกต่างกันในเรื่องเทคนิคการสอนแบบทัศนศึกษา ด้านผู้เรียนได้พบว่าอาจารย์และนักศึกษามีความเห็นแตกต่างกัน เช่นในเรื่องของพื้นฐาน ความรู้ทางศิลปะประสบการณ์และทักษะในการทำงาน สภาพทางเศรษฐกิจ ด้านการวัดและประเมินผล อาจารย์และนักศึกษามีความเห็นว่าเป็นปัญหาในระดับน้อย ในด้านวัสดุอุปกรณ์พบว่า มีปัญหาในระดับน้อยยกเว้นในรายละเอียดบางข้อที่นักศึกษาเห็นว่ามีปัญหามากคือ ความสะดวกในการใช้อุปกรณ์บอกเวลาเรียน ด้านแหล่งค้นคว้าและบริหารวัสดุทัศนูปกรณ์พบว่าอาจารย์มีความเห็นว่าเป็นปัญหามาก ส่วนนักศึกษามีความเห็นในระดับปานกลาง โดยเฉพาะปัญหาที่กับหนังสือศิลปะที่มีจำนวนไม่เพียงพอต่อการค้นคว้า

ศรัณยพร รัตนสุวรรณ (2538) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์เนื้อหาตำราภาษาไทยสาขาเทคโนโลยีการศึกษา ที่เขียนโดยอาจารย์สาขาเทคโนโลยีการศึกษา" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) สรรวจตำราภาษาไทยสาขาเทคโนโลยีการศึกษา (2) วิเคราะห์เนื้อหาตำราภาษาไทยสาขาเทคโนโลยีการศึกษา ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ตำราภาษาไทยสาขาเทคโนโลยีการศึกษาที่เขียนโดยอาจารย์สาขาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ หรือครุศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และเป็นตำราที่ตีพิมพ์ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2520 ถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2537

รวมจำนวนทั้งสิ้น 199 เล่ม ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหาตำราตามเนื้อหาหลักที่ปรากฏและจำแนกเนื้อหาออกเป็นกลุ่มตามเกณฑ์หลัก 4 เกณฑ์ คือ (1) กลุ่มวิชาในหลักสูตร (2) ขอบข่ายสาระทฤษฎีและหลักการทางเทคโนโลยีการศึกษา (3) ประเภทของสื่อการสอน และ (4) ลักษณะเนื้อหาตำราเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้แก่ แบบสำรวจตำราและแบบวิเคราะห์เนื้อหาตำราจำนวน 199 เล่ม ถูกนำมาลงความถี่ตามเกณฑ์ทั้ง 4 สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือความถี่ร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า (1) ในปี พ.ศ. 2529 และปี พ.ศ. 2533 มีการจัดพิมพ์ตำรามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 9.04 และในปี พ.ศ. 2534 มีการจัดพิมพ์ตำราน้อยที่สุดที่เพียงร้อยละ 1.51 (2) การวิเคราะห์เนื้อหาตำราโดยจำแนกตามกลุ่มวิชาในหลักสูตรพบว่า มีตำราในกลุ่มวิชาการออกแบบการผลิต การเลือก การใช้ และการบำรุงรักษาสื่อการสอนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 15.9 ส่วนตำราในกลุ่มวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียนและกลุ่มวิชาการเผยแพร่และการยอมรับนวัตกรรมการศึกษา มีน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 0.25 (3) การวิเคราะห์เนื้อหาตำราโดยจำแนกตามขอบข่ายสาระทฤษฎีและหลักการทางเทคโนโลยีทางการศึกษา 9 ขอบข่ายพบว่า มีตำราในขอบข่ายสาระด้านสื่อศึกษามากที่สุดร้อยละ 36.54 และมีตำราในขอบข่ายสาระด้านการเผยแพร่และยอมรับนวัตกรรมน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 0.58 (4) การวิเคราะห์เนื้อหาตำราโดยจำแนกตามประเภทสื่อการสอน 5 ประเภท พบว่ามีตำราเกี่ยวกับสื่อโสตทัศนศาสตร์มากที่สุด คือร้อยละ 32.83 และมีตำราเกี่ยวกับสื่อบุคคลน้อยที่สุด เพียงร้อยละ 0.58 สำหรับหัวข้อเรื่องที่ปรากฏในตำรามากที่สุดคือ ทฤษฎีและหลักการ และหัวข้อเรื่องทีน้อยที่สุดคือ แนวโน้ม (5) การวิเคราะห์เนื้อหาตำราโดยจำแนกตามลักษณะเนื้อหาตำรา 3 ลักษณะพบว่า ร้อยละ 71.86 เป็นเนื้อหาตำราเชิงทฤษฎี หลักการและเชิงปฏิบัติ และไม่ปรากฏเนื้อหาตำราในลักษณะเชิงปฏิบัติ

เสรี ชิวคำ (2540) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสำรวจเนื้อหา เครื่องช่วยการเรียนรู้ และลักษณะทั่วไปของหนังสือเรียนวิชาศิลปศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)" ที่กระทรวงศึกษาธิการอนุญาตให้ใช้ในโรงเรียนได้แก่ หนังสือเรียนของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด และสำนักพิมพ์ประสานมิตร จำกัด ในด้าน 1) ด้านเนื้อหาของหนังสือ 2) ด้านเครื่องช่วยการเรียนรู้ 3) ด้านลักษณะทั่วไปของหนังสือ โดยใช้เครื่องมือการศึกษาหนังสือเรียนวิชาศิลปศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และได้รับการปรับปรุงแก้ไขจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ และนำเสนอผลในรูปตารางประกอบคำอธิบาย ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านเนื้อหาของหนังสือ เนื้อหาความรู้ความเข้าใจพื้นฐานศิลปะ ร้อยละ 64.82 เนื้อหาความซาบซึ้งในศิลปะร้อยละ 15.35 เนื้อหาศิลปะปฏิบัติร้อยละ 10.81 และเนื้อหาการนำศิลปะไปใช้ในชีวิตประจำวัน ร้อยละ 8.99 2) ด้านเครื่องช่วยการเรียนรู้ ลักษณะโครงสร้างเนื้อหาประกอบด้วยบทนำ เนื้อหา กิจกรรม มากที่สุดลักษณะการนำเสนอบทนำ ประกอบด้วย จุดประสงค์การเรียนรู้มากที่สุด ลักษณะการนำเสนอเนื้อหาประกอบด้วย ข้อความตามด้วยภาพประกอบ ตัวอักษรมีขนาด 16 ป้อยท์ ภาพประกอบเป็นภาพสีมากกว่าภาพขาวดำ ชนิดของภาพประกอบเป็นภาพฮาล์ฟโทนมากกว่าภาพลายเส้น ภาพประกอบมีหน้าที่ส่งเสริมเนื้อหาให้เด่นชัดขึ้นมากที่สุด จำนวนหน้าของภาพประกอบมีมากกว่าจำนวนหน้าของเนื้อหา

และแหล่งข้อมูลอ้างอิงเป็นหนังสือภาษาไทยมากที่สุด 3) ด้านลักษณะทั่วไปของหนังสือ หนังสือมีขนาด 8 หน้ายกพิมพ์ (18.5X26.ซม.) มากที่สุดแบบรูปเล่มเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้าแนวตั้ง ปกหนังสือเป็นกระดาษอาร์ตเคลือบมัน กระดาษเนื้อในเป็นกระดาษปรีฟมากที่สุด การพิมพ์ตัวอักษรมีความคมชัดการพิมพ์รูปภาพมีลักษณะไม่ชัดเจนบางภาพการเรียงลำดับเลขหน้าถูกต้องและวิธีการเข้าเล่มแบบไสกาว

สุพิทย สมภักดี (2530) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการสอนวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ในวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาในการสอนวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์ของอาจารย์ผู้สอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงในวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชา การจัดการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ การวัดผลและการประเมินผล ปัญหาทั่วไป รวมถึงการเปรียบเทียบปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์ โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 1 ชุด ใช้ประชากรที่ศึกษาจำนวน 45 คนจากวิทยาเขตส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่มีการสอนรายวิชานี้แล้ววิเคราะห์หาค่าสถิติโดยการหาค่าร้อยละ ค่ามัธยิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที (T-Test) ผลการวิจัยพบว่าอาจารย์ผู้สอนเห็นว่าการเรียนการสอนในรายวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์ยังมีปัญหาด้านความพร้อมของหลักสูตรกับตำราและอุปกรณ์การสอน การจัดงบประมาณเพื่อการจัดซื้อเครื่องมือวัสดุทัศนอุปกรณ์ การสนับสนุนส่งเสริมการจัดเตรียมวัสดุฝึก ด้านเอกสารวิชาการ ตำราวารสารทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ในห้องสมุดและการเสาะแสวงหาข้อมูลวิชาการนอกเหนือสถาบันนั้นเป็นปัญหาที่ยังมีอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชา การจัดการเรียนการสอนและสื่อทัศนอุปกรณ์และการวัดประเมินผล เป็นปัญหาอยู่ในระดับน้อย ซึ่งการศึกษานี้ ผู้วิจัยพบว่าปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์ในเขตส่วนกลางและภูมิภาคไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อัญชลี โสมดี (2531) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์เนื้อหาของหนังสือเรียนทัศนศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในด้านความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาของหนังสือเรียน ทัศนศิลป์ศึกษา ศ.205 ศ.206 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในด้านความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ และความเหมาะสมของเนื้อหาหนังสือเรียนทัศนศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร รวม 59 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม 2 ชุด ชุดแรกประกอบด้วยคำถามแบบเช็คตามรายการจำนวน 10 ชุด เนื้อหาและคำถามแบบปลายเปิดจำนวน 10 ข้อ ซึ่งถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ตอบในแง่ของเนื้อหาทั้ง 10 บท ตามสภาพการณ์ที่คาดจะเป็น ผลการวิจัยพบว่า หนังสือเรียนทัศนศิลป์ศึกษาในสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 อยู่ในเกณฑ์ปานกลางทุกข้อในด้านความเหมาะสมของเนื้อหาหนังสือเรียน

ทัศนศิลป์ศึกษาในอนาคตนั้นเนื้อหาทั้งหมดควรคงเรื่องเดิมไว้ แต่ควรเพิ่มเติมโดยขยายเนื้อหาให้กว้างขึ้นในบางบท

งานวิจัยในประเทศที่ได้รวบรวมมามีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาดำรงเรียนในด้านวัตถุประสงค์ ด้านเนื้อหา ด้านเครื่องช่วยการเรียนรู้ และด้านลักษณะทั่วไปของตำราเรียน การนำตำราเรียนไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร และการเรียนการสอนซึ่งเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์เลือกสรรรูปแบบ และพัฒนาเกณฑ์ในการสร้างตำราเรียนต่อไป

งานวิจัยในต่างประเทศ

Dunnahoo, (1992) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "Content Analysis of Elementary Art Teacher Preparation Textbook : A Study of the Status of Discipline Base Art Education in Art Teacher Preparation Texts" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาลักษณะการเกิด DBAE ในประวัติศาสตร์ของหนังสือเรียนศิลปศึกษา 2) วิเคราะห์แนวโน้มส่วนประกอบหลักสูตรศิลปศึกษาในระดับประถมศึกษา 3) ศึกษาลักษณะทั่วไปที่สำคัญในการเตรียมหนังสือเรียนของครูศิลปะระดับประถมศึกษา 3) ศึกษาลักษณะทั่วไปที่สำคัญในการเตรียมหนังสือเรียนของครูศิลปะระดับประถมศึกษาและกำหนดสถานะของศิลปะ 4) แขนตามหลัก DBAE ในหนังสือเรียนอย่างไร ผลการวิจัยพบว่า 1) หนังสือเรียนศิลปศึกษามีเนื้อหาที่รวบรวมขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป และหักชะจาก 4 แขนของ DBAE ในช่วงเวลาจาก ค.ศ. 1929-1985 2) ส่วนประกอบของหลักสูตรประถมศึกษาจะเป็นประโยชน์ในอนาคตมีเนื้อหาเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของศิลปะทั้ง 4 แขน 3) หนังสือเรียนศิลปศึกษาถูกใช้เป็นประจำสำหรับการเตรียมการสอนของครูศิลปะระดับประถมศึกษาทั้งครูศิลปะโดยตรงและครูศิลปะที่จบจากการศึกษาทั่วไป หนังสือเรียนศิลปะยังคงมีความสำคัญในกิจกรรมปฏิบัติขั้นพื้นฐาน

Hummel (1988) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "School Textbooks and Lifelong Education : an Analysis of Schoolbooks from Three Countries" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ลักษณะของหนังสือเรียนที่เหมาะสมกับแนวความคิดการศึกษาแบบตลอดชีวิต ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านรูปเล่ม (Format) ปกหนังสือเรียนควรเป็นภาพสี่ ต้องดึงดูดความสนใจ มีความทนทานพอสำหรับการใช้งาน ขนาดหนังสือเรียนไม่ใหญ่เกินไป น้ำหนักเบาภาพประกอบต่างๆ ควรเป็นภาพสี่ภาพมีคุณค่าทางการให้ข้อมูล การใช้ภาพการ์ตูนหรือภาพวาดขึ้นอยู่กับธรรมเนียมหรือความชอบของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย การออกแบบจัดหน้ามีโครงสร้างชัดเจน ดูสบาย ตัวย่ออักษรทันสมัย ง่ายต่อการอ่าน ใจความสำคัญของข้อความมีการสรุปย่อ หัวเรื่องสำคัญมีการเน้นให้เด่นชัด 2) ด้านเนื้อหา (Content)) เนื้อหาต้องมีโครงสร้างชัดเจนอยู่บนพื้นฐานของหลักวิชาการ ขึ้นต้นบทด้วยข้อความที่กระชับตรงตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของการเรียน เนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับวัยประสบการณ์ของนักเรียน เนื้อหานำมาจากผลการวิจัย สถานการณ์ปัจจุบันทั้งในและต่าง

ประเทศมีการอ้างอิง ดัชนีที่ช่วยให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม 3) ด้านการใช้ภาษา (Language) การใช้ภาษาในหนังสือเรียนต้องชัดเจนถูกต้อง และสัมพันธ์กับความสามารถในการอ่านของนักเรียน มีการอธิบายคำศัพท์เฉพาะ 4) ด้านวิธีการ (Methodological Approches) หนังสือเรียนช่วยกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้และยังเป็นเครื่องชี้นำให้กับครูผู้สอน มีคำถามเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ จะช่วยกระตุ้นให้เกิดการอภิปราย เกิดการวิเคราะห์ดีกว่าการมีคำถามที่เน้นการใช้ความจำแบบง่ายๆ ในตอนท้ายบท นอกจากนี้ควรมีการส่งเสริมให้มีการทำงานเป็นกลุ่ม ส่งเสริมให้นักเรียนรู้ด้วยตนเองจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ทั้งในและนอกโรงเรียนซึ่งจะช่วยให้นักเรียนยังคงศึกษาด้วยตนเองต่อไป

Romanowski (1993) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "The Ethical Treatment of the Japanese-American Internment Campus : A Content Analysis of Secondary American History Textbooks" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหนังสือเรียนประวัติศาสตร์อเมริกา ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 5 เล่ม เพื่อศึกษาเนื้อหาที่ปรากฏในหนังสือเรื่อง ความเป็นจริง และศีลธรรม โดยใช้วิธีการวิเคราะห์หนังสือซึ่งพัฒนามาจากแนวคิดในเรื่องความมีเหตุมีผลกับการกระทำทางศีลธรรมความเป็นจริงและแบบแผนที่แสดงอย่างผิดๆ ผลการวิจัยพบว่า หนังสือเรียนส่วนมากนำเสนอความรู้เกี่ยวกับความมีมารยาทที่เป็นหลักการ มีการแยกข้อมูลที่สำคัญในส่วนของศีลธรรมคงไว้เพียงเรื่องความเท่าเทียมกันและความยุติธรรม

Sadd (1993) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "Content Analysis of The Civics Education Textbooks in The Light of Education Aims in Intermediate in Lag" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบปัญหาดังต่อไปนี้ (1) คุณค่าอะไรเป็นจุดประสงค์พื้นฐานที่ใช้สอนวิชาหน้าที่พลเมือง (2) อะไรเป็นขอบเขตของอุปกรณ์การสอนที่เป็นหนังสือเรียนวิชาหน้าที่พลเมืองจำนวน 3 เล่ม (4) มีการนำเสนอวิธีการสอนเนื้อหาเกี่ยวกับพลเมืองและมีเครื่องช่วยการสอนอย่างเพียงพอในการทำให้การสอนวิชาหน้าที่พลเมืองประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมายหรือไม่ ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาและแบบสอบถามวัดทัศนคติของครูในเมืองจำนวน 200 คน ผลการวิจัยพบว่า มีความถี่ 1.881 ในการให้คุณค่าของหนังสือเรียนหน้าที่พลเมืองและ 83.52 เปอร์เซ็นต์ ในการให้คุณค่าเกี่ยวกับจุดประสงค์สำคัญและมี 3.10 ที่อยู่นอกเหนือจุดประสงค์ 32 จาก 125 การให้คุณค่าในการแยกแยะคุณค่า คิดเป็น 85.81 เปอร์เซ็นต์ ของความถี่รวมและมี 42 คุณค่าที่ไม่ได้รวมอยู่ด้วย ผลชี้ให้เห็นว่า ความแตกต่างได้ขยายออกไปอย่างมากระหว่างหนังสือแต่ละเล่ม ผลการตอบคำถาม 50 เปอร์เซ็นต์ ของครูที่ไม่ได้รับการฝึกฝนและไม่มีคุณสมบัติเพียงพอในการสอนวิชาหน้าที่พลเมือง มีความแตกต่างระหว่างเพศหญิงและชายในการตอบแบบสอบถามอย่างมีนัยสำคัญ ทัศนคติของครูในเมืองมีแนวโน้มเป็นไปในแง่ลบในความเคารพต่อเรื่องต่างๆ ในแบบสอบถาม

Wang (1995) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "Programming Language in Computer Assisted Instruction Textbooks : A Content Analysis" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

ศึกษาวิธีการแนะนำโปรแกรมภาษาในหนังสือเรียน CAI ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1979 ถึง 1993 ว่ามีอะไรที่เปลี่ยนแปลงไปในหนังสือ ใช้วิธีการวิจัยแบบวิเคราะห์เนื้อหา ตัวอย่างประชากรประกอบด้วยหนังสือเรียนในวิชา CIA เบื้องต้นในวิทยาลัยของรัฐในช่วงปี ค.ศ. 1979-1993 จำนวน 41 เล่ม เครื่องมือเครื่องใช้เป็นแบบตรวจสอบรายการและทำการบันทึกข้อมูลจากตัวอย่างหนังสือในแต่ละเล่มผลการวิจัยพบว่า ระหว่างโปรแกรมภาษา 8 อย่างที่บรรจุอยู่ในหนังสือ CAI ภาษา LOGO1 ถูกกล่าวถึงบ่อยที่สุดรองลงมาได้แก่ภาษา BASIC จำนวนหน้าที่มีเนื้อหาภาษา BASIC จะลดลงและภาษาอื่นก็จะถูกลดลงไปด้วย เนื้อหาใน 4 ด้าน (การแนะนำ หลักเกณฑ์พิเศษ ความถูกต้องตามหลักไวยากรณ์และการแก้ปัญหา) ที่พบในหนังสือพบว่าประเด็นด้านการแนะนำถูกใช้บ่อยที่สุด ส่วนด้านความถูกต้องตามหลักไวยากรณ์มีจำนวนหน้ามากที่สุด ด้านความถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ลดลงตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1985 ผลของการวิเคราะห์หนังสือของผู้แต่ง 17 คนจาก จาก 41 คน มีข้อค้นพบที่คล้ายๆ กัน

Clark (1975) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "Modern Theoretical Foundations of Appreciation and Creation in Art Education Textbooks 1960-1970" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่าหนังสือประกอบการเรียนการสอนของครูศิลปะที่สอนเด็กในวัย 11-14 ปี ซึ่งพิมพ์ในระหว่างปี ค.ศ. 1960-1970 จำนวน 10 เล่ม มีเนื้อหาที่มาจากทฤษฎีความซาบซึ้งในศิลปะและความคิดสร้างสรรค์ด้านศิลปะพื้นฐานหรือไม่และมีสัดส่วนเช่นไรโดยศึกษาจากเกณฑ์ทฤษฎี 8 ทฤษฎีคือ ทฤษฎีของ John Dewey และทฤษฎีด้านสังคมศาสตร์ (The Sociological Theories) ทฤษฎีของ Benedetto Croce และ R.G. Coolingwood และทฤษฎีด้านการแสดงออกและการสื่อความหมาย (Expression and Communication) ทฤษฎีของ Clive Bell และทฤษฎีรูปทรงนิยม (Formalistic) ทฤษฎีของ Susanne K. Langer และทฤษฎีการเลียนแบบสัญลักษณ์ (Symbolic Imitation) ทฤษฎีของ Morris Weitz และทฤษฎีปรัชญาวิเคราะห์ (Analytical Philosophy) ทฤษฎีของ Sigmund Freud และทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psycholanalytic Theories) ทฤษฎีของ Rudolf Arnheim และทฤษฎีเกสทอลท์ (Gestalt Theorie) ทฤษฎีอื่นๆ อาทิ ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ (Aesthetic Theories) ทฤษฎีมนุษยวิทยา (Anthropological Theories) ทฤษฎีประวัติศาสตร์ (Art History Theories) ทฤษฎีศิลปะร่วมสมัย (Contemporary Art Theories) ทฤษฎีจิตวิทยา (Psychological Theories) หรือมีสมมุติฐานที่ได้รับจากงานวิจัย ผลการวิจัยพบว่า (1) ผู้แต่งหนังสือโดยส่วนมากจะอ้างถึงทฤษฎีของ John Dewey และเกี่ยวกับทฤษฎีสังคมศาสตร์ ตามด้วยทฤษฎีการแสดงออกและการสื่อความหมาย ทฤษฎีรูปทรงนิยมตามลำดับ (2) สังเกตได้ว่าขาดการอ้างอิงถึงทฤษฎีศิลปะร่วมสมัยและศิลปะสมัยใหม่เป็นพื้นฐาน (3) ผู้แต่งหนังสือหลายท่านจะอ้างถึงข้อมูลที่จำเป็นของทฤษฎีที่พวกเขาใช้เหมือนกับการตีความและการนำเสนอทฤษฎีอย่างเกี่ยวพันด้วยลักษณะที่ไม่มีอคติ (4) ขณะที่ความตั้งใจส่วนใหญ่จะมุ่งไปสู่ทฤษฎีพื้นฐานของความซาบซึ้งในศิลปะมากกว่าการสร้างสรรคศิลปะ แต่เมื่อพิจารณาดูกับคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการสร้างสรรค์มากกว่าซาบซึ้งในศิลปะ (5) คุณค่าของศิลปะจัดให้เป็นประโยชน์สำหรับลักษณะเฉพาะส่วนบุคคลซึ่งช่วยในการเจริญเติบโต และสำหรับสังคมในการจัดวิถีทาง

การสื่อความหมาย (6) มีข้อเขียนเกี่ยวกับศิลปวิจารณ์หรือการประเมินศิลปะเป็นส่วนน้อยในหนังสือ (7) แนวโน้มของหนังสือมีศาสตร์ทางศิลปะและสุนทรียศาสตร์หรือไม่ก็ทฤษฎีพื้นฐานทางจิตวิทยา (8) ผู้แต่งหนังสือต่างๆ ไม่ได้นำเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับความซาบซึ้งและการสร้างสรรค์ศิลปะ

Lampela (1999) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "The Use of The Art Textbooks by Selected Elementary Classroom Teacher and Selected Elementary Middle and High School Art Teachers" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาแนวทางการใช้หนังสือเรียนศิลปะศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย (2) ศึกษาการให้คุณค่าต่อหนังสือเรียนศิลปะศึกษาของครูผู้สอน เครื่องมือในการวิจัยได้แก่แบบสอบถาม จำนวน 30 ข้อ และการสัมภาษณ์ครูสอนศิลปะศึกษาในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยพบว่า ครูศิลปะเกือบทั้งหมดใช้หนังสือเรียนประกอบการสอน และการใช้หนังสือเรียนศิลปะศึกษาของครูจะใช้ในบางบทเรียนเท่านั้น ซึ่งครูจะเป็นผู้กำหนดบทเรียนเอง การใช้หนังสือเรียนศิลปะศึกษาของครูในบทเรียนต่างๆ จะใช้สอนในด้านเนื้อหา หนังสือเรียนมีประโยชน์อย่างมากนับว่าเป็นหลักใหญ่ในการสอนศิลปะของครู

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น นับว่าเป็นสาระที่น่าสนใจอันเป็นพื้นฐานแนวทางและข้อพิจารณาในการพัฒนาเกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวิศดุและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ ซึ่งเป็นรายวิชาที่มีความสำคัญที่ต้องอาศัยข้อความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาเป็นข้อมูลพื้นฐานและปรับปรุงพัฒนาไปสู่เกณฑ์ดังกล่าว เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาสู่การสร้างตำราเรียนที่เป็นรูปเล่มต่อไปในอนาคต การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อความรู้มาพัฒนาเกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวิศดุและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ โดยอาศัยกรอบการพัฒนา 3 ส่วน คือ 1.ลักษณะของตำราที่ดี (ไพฑูริย์ สิ้นลารัตน์ + เชาวน์ โรจนแสง) 2.วัตถุประสงค์ของหลักสูตร และ 3.วัตถุประสงค์และลักษณะรายวิชา เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อค้นพบของขอบข่ายในการพัฒนาไปสู่เกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวิศดุและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ ดังแผนภูมิต่อไปนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรอบการพัฒนาเครื่องมือ

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาเกณฑ์การสร้างตำราเรียนนิชาว์สดและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาโดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น จากเอกสาร ตำรา บทความ หนังสือ การสัมภาษณ์บุคคล และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเรื่องเกณฑ์การสร้างตำรา หลักสูตรและการเรียนการสอน โปรแกรมวิชาศิลปกรรม และรายวิชาวิชาว์สดและเทคนิคศิลปะ สถาบันราชภัฏ
2. ประชากร กำหนดกลุ่มตัวอย่างของประชากร
3. เครื่องมือในการวิจัย สร้างเครื่องมือและปรับปรุงแก้ไขตรวจสอบกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ นำมาแก้ไข ทำการทดลองหาความเที่ยงจนเป็นที่พอใจ จัดเก็บข้อมูลกับประชากร
4. วิเคราะห์ สรุป อภิปรายผลและเสนอข้อเสนอแนะ

การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาเกณฑ์การสร้างตำราเรียนนิชาว์สดและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเบื้องต้น โดยรวบรวมเอกสาร ตำรา บทความ หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในหลายเรื่อง ทั้งหลักสูตรโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ การเรียนการสอนในรายวิชาวิชาว์สดและเทคนิคศิลปะ หลักเกณฑ์ในการสร้างตำราเรียน ตลอดจนสัมภาษณ์บุคคล ทั้งนักวิชาการ อาจารย์ ผู้มีผลงานการแต่งตำราเรียน และผู้ดูแลควบคุมคุณภาพของตำราในสำนักพิมพ์ของมหาวิทยาลัย ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์และพัฒนาเป็นเกณฑ์สำหรับสร้างตำราเรียนวิชาดังกล่าว ภายใต้กรอบหลักคือ ด้านคุณลักษณะตำราเรียนที่ดี ด้านความตรงตามหลักสูตรของตำราด้านความตรงตามวัตถุประสงค์รายวิชา และ ด้านความเหมาะสมของเนื้อหาตำรา และสร้างเครื่องมือแบบสอบถามความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของเกณฑ์การสร้างตำราเรียนนิชาว์สดและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ

กลุ่มตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ศึกษา เป็นกลุ่มประชากรแบบเจาะจงโดยได้กำหนดคุณสมบัติไว้ดังนี้คือ

1. ผู้ที่มีผลงานทางวิชาการ หนังสือ ตำราหรืองานวิจัยเกี่ยวกับศิลปะที่เผยแพร่

ในวงวิชาการอย่างน้อย 1 ชิ้น จำนวน 4 ท่าน

2.เป็นผู้สอนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะในสถาบันราชภัฏ มีประสบการณ์การสอน ไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 4 ท่าน

3.เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีตำแหน่งหัวหน้าโปรแกรมศิลปกรรม สถาบันราชภัฏ หรือ สูงกว่า จำนวน 4 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.เกณฑ์การสร้างตำราเรียนสำหรับรายวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ สำหรับ โปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ

2.แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของเกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ

การสร้างเครื่องมือทั้ง 2 ได้รับการปรึกษาและเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา และนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้อง และข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงแก้ไข โดยผู้ทรงคุณวุฒิมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ดังนี้

1.ผู้ที่มีผลงานทางวิชาการ หนังสือ หรือตำราที่เกี่ยวกับศิลปะที่เผยแพร่ ในวงวิชาการอย่างน้อย 1 ชิ้น จำนวน 1 ท่าน

2.เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีตำแหน่งหัวหน้าโปรแกรมศิลปกรรม สถาบันราชภัฏ หรือสูงกว่า จำนวน 1 ท่าน

3.เป็นผู้สอนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะในสถาบันราชภัฏ มีประสบการณ์การสอนไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 1 ท่าน

นำเกณฑ์การสร้างตำราเรียนสำหรับรายวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ สำหรับ โปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ และแบบสอบถาม มาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับประชากรลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรที่ศึกษา ประกอบด้วย อาจารย์ผู้สอนในวิชาดังกล่าว 2 ท่าน ผู้แต่งตำราเรียน 2 ท่าน ผู้บริหารการศึกษาในสถาบันราชภัฏ 1 ท่าน เพื่อหาความเที่ยงของแบบสอบถาม (reliability) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์บนเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล (SPSS/PC+, Statistical Package for the Social Sciences / Personal Computer) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟา (alpha coefficient) ของครอนบาช (Cronbach) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ 0.95 ซึ่งถือว่ามีความเที่ยงที่เชื่อถือได้ สามารถนำไปใช้กับประชากรจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ขออนุญาตขอความร่วมมือในการดำเนินการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. นำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย พร้อมแบบสอบถาม ส่งถึงกลุ่มตัวอย่าง และนัดเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

จำนวนแบบสอบถามที่ส่งให้กลุ่มประชากรมีทั้งสิ้น 12 ฉบับ และได้รับการตอบกลับมา 12 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของแบบสอบถามทั้งหมด

จากผลการเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่ากลุ่มตัวอย่างประชากรตอบแบบสอบถามกลับคืนมาในอัตราร้อยละ 100.00 เนื่องจากเป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรแบบเจาะจง และเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความน่าเชื่อถือ จึงถือว่าคำตอบของแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือ สามารถเป็นตัวแทนความคิดเห็นของประชากรทั้งหมดได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนมาแล้ว ได้ดำเนินการดังนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม แบบตรวจสอบรายการ (Check - List) นำมาแจกแจงความถี่เป็นค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

2. แบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า แจกแจงความถี่ของคำตอบในแต่ละข้อ เพื่อหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดค่าของแต่ละอันดับดังนี้คือ

มากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	5
มาก	มีค่าเท่ากับ	4
ปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3
น้อย	มีค่าเท่ากับ	2
น้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ	1

เมื่อได้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้ว นำมาเทียบอันดับโดยหลักเกณฑ์ดังนี้คือ

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	ความหมาย
4.50 - 5.00	ความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด
3.50 - 4.49	ความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก
2.50 - 3.39	ความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง
1.50 - 2.49	ความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยน้อย
1.00 - 1.49	ความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด

นำค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มาจัดอันดับและนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

3. นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 ซึ่งเป็นแบบปลายเปิดมารวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเป็นความถี่ แล้วนำเสนอในรูปของตารางประกอบคำบรรยาย

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

$$1. \text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}} \times 100$$

2. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตรครอนบาช (Cronbach) คือ

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum s_i^2}{s_x^2} \right)$$

เมื่อ α = สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

k = จำนวนข้อ

s_i^2 = ความแปรปรวนคะแนนแต่ละข้อ

s_x^2 = ความแปรปรวน

3. ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) จากสูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{n}$$

$\bar{X}$ แทน - ค่าเฉลี่ย

$\sum fx$ แทน ผลรวมของความถี่คูณกับคะแนนทั้งหมด

n แทน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

4. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากสูตร (ประคอง กรรณสูตร , 2538)

$$S_x = \sqrt{\frac{\sum fx^2}{n} - \left(\frac{\sum fx}{n}\right)^2}$$

S_x แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

n แทน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

$\sum fx$ แทน ผลรวมของผลคูณระหว่างคะแนนกับความถี่

$\sum fx^2$ แทน ผลรวมของผลคูณระหว่างคะแนนยกกำลังสองกับความถี่

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาเกณฑ์การสร้างตำราเรียนนิชาว์สดและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ตอน โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นต่อ ความเหมาะสมของเกณฑ์การสร้างตำราเรียนนิชาว์สดและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ เกณฑ์การสร้างตำราเรียนนิชาว์สดและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ ด้านคุณลักษณะตำราเรียนที่ดี

2.2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ เกณฑ์การสร้างตำราเรียนนิชาว์สดและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ ด้านความตรงตามหลักสูตรของตำรา

2.3 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ เกณฑ์การสร้างตำราเรียนนิชาว์สดและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ ด้านความตรงตามวัตถุประสงค์รายวิชา

2.4 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ เกณฑ์การสร้างตำราเรียนนิชาว์สดและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ ด้านความเหมาะสมของเนื้อหาตำรา

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของเกณฑ์การสร้างตำราเรียนนิชาว์สดและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรมระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 จำนวนและค่าร้อยละของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1.เพศ		
หญิง	1	8.30
ชาย	11	91.70
2.อายุ		
31-40 ปี	3	25.00
41-50 ปี	5	41.70
50 ปีขึ้นไป	4	33.30
3.ตำแหน่งทางวิชาการปัจจุบัน		
อาจารย์	6	50.00
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	3	25.00
รองศาสตราจารย์	3	25.00
4.ตำแหน่งทางการบริหารการศึกษาปัจจุบัน		
อาจารย์ประจำวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ	3	25.00
หัวหน้าโปรแกรม	2	16.70
รองคณบดี	2	16.70
คณบดี	1	8.30
อาจารย์ประจำวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะและอื่น ๆ	2	16.70
หัวหน้าโปรแกรมและอื่น ๆ	2	16.70
5.วุฒิการศึกษาสูงสุด		
ปริญญาตรี	4	33.30
ปริญญาโท	6	50.00
ปริญญาเอก	2	16.70
6.ประสบการณ์ทางวิชาการ		
เขียนบทความทางวิชาการ	4	33.30
ทำงานวิจัย	4	33.30
เขียนตำรา	1	8.30
เขียนบทความทางวิชาการ ทำงานวิจัย และเขียนตำรา	3	25.00
7.ระยะเวลาในการทำงานทางวิชาการ		
3-5 ปี	3	25.00

ตารางที่ 1 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
10-15 ปี	2	16.70
15 ปีขึ้นไป	7	58.30

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 91.70 เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 8.30 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.70 รองลงมาคืออายุ 50 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 33.30 และมีอายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.00 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีตำแหน่งทางวิชาการปัจจุบันเป็นอาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมาเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ คิดเป็นร้อยละ 25.00 และรองศาสตราจารย์ คิดเป็นร้อยละ 25.00 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีตำแหน่งทางการบริหารการศึกษา ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ คิดเป็นร้อยละ 25.00 รองลงมาคือตำแหน่งเป็นหัวหน้าโปรแกรม คิดเป็นร้อยละ 16.70 มีตำแหน่งเป็นรองคณบดี คิดเป็นร้อยละ 16.70 มีตำแหน่งเป็นอาจารย์ประจำวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะและอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 16.70 มีตำแหน่งเป็นหัวหน้าโปรแกรมและอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 16.70 และมีตำแหน่งเป็นคณบดี คิดเป็นร้อยละ 8.30 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมาคือวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 33.30 และมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ 16.70 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทางวิชาการด้านการเขียนบทความทางวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 33.30 และทำงานวิจัย คิดเป็นร้อยละ 33.30 รองลงมาคือประสบการณ์ทั้งการเขียนบทความทางวิชาการ ทำงานวิจัย และเขียนตำรา คิดเป็นร้อยละ 25.00 และมีประสบการณ์การเขียนตำรา คิดเป็นร้อยละ 8.30 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการทำงานทางวิชาการ 15 ปีขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 58.30 รองลงมาคือระยะเวลาในการทำงานทางวิชาการ 3-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.00 และมีระยะเวลาในการทำงานทางวิชาการ 10-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 16.70

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของเกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ ผู้วิจัยตั้งเกณฑ์ในการคัดนำหน้าของค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของแต่ละช่วงความคิดเห็น โดยแปลความหมายของคะแนนตามเกณฑ์ ซึ่งได้ปรับปรุงตามแนวคิดของเบสท์ (Best, 1970) ดังนี้คือ

4.50 - 5.00	ความหมาย	ความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด
3.50 - 4.49	ความหมาย	ความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

2.50 - 3.49	ความหมาย	ความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง
1.50 - 2.49	ความหมาย	ความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยน้อย
1.00 - 1.49	ความหมาย	ความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด

1. ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของเกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาชีพครูและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ ด้านคุณลักษณะตำราเรียนที่ดี

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของเกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาชีพครูและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ ด้านคุณลักษณะตำราเรียนที่ดี

ข้อ	ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1.	โครงสร้างเนื้อหามีความถูกต้อง	4.58	0.67	มากที่สุด
2.	โครงสร้างเนื้อหาใหม่และทันสมัย	4.42	1.00	มาก
3.	มีความกว้างขวางครอบคลุมครบถ้วน	4.33	1.15	มาก
4.	มีความกระชับรัดกุม	4.50	0.67	มากที่สุด
5.	มีความชัดเจน เข้าใจง่าย	4.67	0.65	มากที่สุด
6.	มีความต่อเนื่องประสานสัมพันธ์กัน	4.50	0.67	มากที่สุด
7.	เปิดโอกาสให้ผู้อ่านได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง	4.42	0.79	มาก
8.	เสริมสร้างความคิดต่อผู้อ่าน	4.67	0.89	มากที่สุด
9.	มีแหล่งอ้างอิงและที่มาอย่างชัดเจน	4.42	1.00	มาก
10.	เนื้อหาสอดคล้องกับพัฒนาการและความสามารถของผู้เรียน	4.33	1.23	มาก
	รวม	4.48	0.75	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของเกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาชีพครูและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ ด้านคุณลักษณะตำราเรียนที่ดีโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยระดับมากที่สุดคือข้อที่ 5 มีความชัดเจน เข้าใจง่าย ($\bar{X} = 4.67$) ข้อที่ 8 เสริมสร้างความคิดต่อผู้อ่าน ($\bar{X} = 4.67$) ข้อที่ 1 โครงสร้างเนื้อหาที่มีความถูกต้อง ($\bar{X} = 4.58$) ข้อที่ 4 มีความกระชับรัดกุม ($\bar{X} = 4.50$) ข้อที่ 6 มีความต่อเนื่องประสานสัมพันธ์กัน ($\bar{X} = 4.50$) ส่วนข้ออื่น ๆ มีค่าเฉลี่ย ของความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยระดับมาก คือข้อที่ 2 โครงสร้างเนื้อหาใหม่

และทันสมัย ($\bar{X} = 4.42$) ข้อที่ 7 เปิดโอกาสให้ผู้อ่านได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ($\bar{X} = 4.42$) ข้อที่ 9 มีแหล่งอ้างอิงและที่มาอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.42$) ข้อที่ 3 มีความกว้างขวางครอบคลุมครบถ้วน ($\bar{X} = 4.33$) และข้อที่ 10 เนื้อหาสอดคล้องกับพัฒนาการและความสามารถของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.33$) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของเกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคโนโลยีศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏด้านความตรงตามหลักสูตรของตำรา

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของเกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคโนโลยีศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ ด้านความตรงตามหลักสูตรของตำรา

ข้อ	ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1.	ความรู้ด้านศิลปกรรม	4.58	0.67	มากที่สุด
2.	ทักษะทางศิลปกรรม	4.42	0.67	มาก
3.	เจตคติที่ดีต่องานศิลปกรรม	4.17	0.58	มาก
4.	ส่งเสริมให้นำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาสังคมและท้องถิ่น	4.00	1.04	มาก
5.	ส่งเสริมให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม	4.17	0.83	มาก
6.	ส่งเสริมให้มีความรับผิดชอบต่อวิชาชีพศิลปกรรม	4.33	0.78	มาก
7.	ความสามารถในการจัดระบบงานบริหาร	3.75	0.75	มาก
8.	สามารถสร้างงานศิลปกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ	4.17	0.94	มาก
9.	ส่งเสริมให้สามารถประกอบอาชีพด้านศิลปกรรมได้	4.08	0.90	มาก
10.	มีจิตสำนึกในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ	4.42	0.79	มาก
	รวม	4.22	0.64	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของเกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคโนโลยีศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับ

ปริญญาตรีสถาบันราชภัฏ ด้านความตรงตามหลักสูตรของตำรา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยระดับมากที่สุดคือ ข้อที่ 1 ความรู้ด้านศิลปกรรม ($\bar{X} = 4.58$) ส่วนข้ออื่น ๆ มีค่าเฉลี่ย ของความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยระดับมาก คือข้อที่ 2 ทักษะทางศิลปกรรม ($\bar{X} = 4.42$) ข้อที่ 10 มีจิตสำนึกในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ ($\bar{X} = 4.42$) ข้อที่ 6 ส่งเสริมให้มีความรับผิดชอบต่อวิชาชีพศิลปกรรม ($\bar{X} = 4.33$) ข้อที่ 8 สามารถสร้างงานศิลปกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.17$) ข้อที่ 9 ส่งเสริมให้สามารถประกอบอาชีพด้านศิลปกรรมได้ ($\bar{X} = 4.08$) ข้อที่ 4 ส่งเสริมให้นำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาสังคมและท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.00$) และข้อที่ 7 สามารถในการจัดระบบงานบริหาร ($\bar{X} = 3.75$) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของเกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ ด้านความตรงตามวัตถุประสงค์รายวิชา

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของเกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ ด้านความตรงตามวัตถุประสงค์รายวิชา

ข้อ	ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1.	ความรู้เกี่ยวกับชนิดและประเภทของวัสดุศิลปะ	4.25	0.75	มาก
2.	ความรู้เกี่ยวกับคุณสมบัติต่าง ๆ ของวัสดุ	4.17	0.94	มาก
3.	ทักษะในด้านเทคนิคการใช้วัสดุ	4.17	0.72	มาก
4.	ความสามารถทดลองเกี่ยวกับวัสดุตามประเภทของงาน	4.08	0.90	มาก
5.	การค้นคว้าเทคนิคใหม่ ๆ จากการใช้วัสดุ	4.25	0.97	มาก
6.	สามารถเลือกใช้วัสดุทางศิลปกรรมได้อย่างเหมาะสม	4.42	0.79	มาก
7.	สามารถเลือกใช้เทคนิคทางศิลปกรรมได้อย่างเหมาะสม	4.33	0.78	มาก
8.	สร้างความรับผิดชอบและจิตสำนึกในการใช้วัสดุทางศิลปะ	4.08	0.79	มาก
9.	พัฒนาความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานศิลปะในแขนงต่าง ๆ ได้ตามความถนัด	4.17	1.03	มาก
10.	ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์	4.42	0.79	มาก
	รวม	4.23	0.65	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของเกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ ด้านความตรงตามวัตถุประสงค์รายวิชา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยระดับมากทุกข้อ คือข้อที่ 6 สามารถเลือกใช้วัสดุทางศิลปกรรมได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.42$) ข้อที่ 10 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.42$) ข้อที่ 7 สามารถเลือกใช้เทคนิคทางศิลปกรรมได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.33$) ข้อที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับชนิดและประเภทของวัสดุศิลปะ ($\bar{X} = 4.25$) ข้อที่ 5 การค้นคว้าเทคนิคใหม่ ๆ จากการใช้วัสดุ ($\bar{X} = 4.25$) ข้อที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับคุณสมบัติต่าง ๆ ของวัสดุ ($\bar{X} = 4.17$) ข้อที่ 3 ทักษะในด้านเทคนิคการใช้วัสดุ ($\bar{X} = 4.17$) ข้อที่ 9 พัฒนาความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานศิลปะในแขนงต่าง ๆ ได้ตามความถนัด ($\bar{X} = 4.17$) ข้อที่ 4 ความสามารถทดลองเกี่ยวกับวัสดุตามประเภทของงาน ($\bar{X} = 4.08$) และข้อที่ 8 สร้างความรับผิดชอบและจิตสำนึกในการใช้วัสดุทางศิลปะ ($\bar{X} = 4.08$) ตามลำดับ

4. ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของเกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏด้านความเหมาะสมของเนื้อหาตำรา

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของเกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ ด้านความเหมาะสมของเนื้อหาตำรา

ข้อ	ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1.	มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.50	0.90	มากที่สุด
2.	มีความครอบคลุมตรงวัตถุประสงค์ของรายวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ	4.58	0.67	มากที่สุด
3.	กรอบเรื่องวัสดุที่ใช้ในงานศิลปะมีความครบถ้วน	4.08	1.00	มาก
4.	กรอบเรื่องเทคนิคกระบวนการใช้วัสดุสร้างงานศิลปะมีความละเอียดชัดเจน	4.00	1.04	มาก
5.	กรอบเรื่องการสร้างสรรคงานศิลปะด้วยเทคนิควิธีการทางวัสดุให้ความรู้ชัดเจนสามารถปฏิบัติงานได้	4.33	0.89	มาก
6.	เนื้อหาทั้งหมดเหมาะสมกับประสบการณ์และความรู้พื้นฐานของผู้เรียน	4.17	0.83	มาก

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
7.	ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้า และทดลองปฏิบัติได้ด้วยตนเอง	4.25	0.87	มาก
8.	สามารถเชื่อมต่อผู้สอนให้นำไปใช้สอน ในรายวิชาได้ดี	4.33	0.78	มาก
9.	สามารถเป็นตำราพื้นฐานทางศิลปกรรม เพื่อศึกษาในวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในขั้นสูงต่อไป	4.58	0.51	มากที่สุด
10.	มีบรรณานุกรมที่เหมาะสมและเชื่อถือได้	4.33	0.65	มาก
	รวม	4.32	0.65	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมของกับเกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ ด้านความเหมาะสมของเนื้อหาตำรา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยระดับมากที่สุดคือ ข้อที่ 2 มีความครอบคลุมตรงวัตถุประสงค์ของรายวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ ($\bar{X} = 4.58$) ข้อที่ 9 สามารถเป็นตำราพื้นฐานทางศิลปกรรมเพื่อศึกษาในวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในขั้นสูงต่อไป ($\bar{X} = 4.58$) และข้อที่ 1 มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ($\bar{X} = 4.50$) ตามลำดับ ส่วนข้ออื่น ๆ มีค่าเฉลี่ย ของความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยระดับมากคือข้อที่ 5 ครอบคลุมเรื่องการสร้างสรรค์งานศิลปะด้วย เทคนิควิธีการทางวัสดุให้ความรู้ชัดเจนสามารถปฏิบัติงานได้ ($\bar{X} = 4.33$) ข้อที่ 8 สามารถเชื่อมต่อผู้สอนให้นำไปใช้สอนในรายวิชาได้ดี ($\bar{X} = 4.33$) ข้อที่ 10 มีบรรณานุกรมที่เหมาะสมและเชื่อถือได้ ($\bar{X} = 4.33$) ข้อที่ 7 ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าและทดลองปฏิบัติได้ด้วยตนเอง ($\bar{X} = 4.25$) ข้อที่ 6 เนื้อหาทั้งหมดเหมาะสมกับประสบการณ์ และความรู้พื้นฐานของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.17$) ข้อที่ 3 ครอบคลุมเรื่องวัสดุที่ใช้ในงานศิลปะมีความครบถ้วน ($\bar{X} = 4.08$) และข้อที่ 4 ครอบคลุมเรื่องเทคนิคกระบวนการใช้วัสดุสร้างงานศิลปะมีความละเอียดชัดเจน ($\bar{X} = 4.00$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมของเกณฑ์การสร้างตำราเรียนนิสิตและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ จากแบบสอบถามจำนวน 12 ฉบับ มีผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจำนวน 12 ฉบับ แต่ผู้ตอบแบบสอบถามบางท่านได้ให้ความคิดเห็นเพียงบางด้านเท่านั้น ผู้วิจัยจึงรวบรวมข้อเสนอแนะมานำเสนอในรูปตารางตามลำดับความถี่ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนี้คือ

ตารางที่ 6 ความถี่ของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับความเหมาะสมของเกณฑ์การสร้างตำราเรียนนิสิตและเทคนิคศิลปะสำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรมระดับปริญญาตรีสถาบันราชภัฏ

ลำดับที่	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	ความถี่
1	ด้านคุณลักษณะตำราเรียนที่ดี มีความกระชับชัดเจนเข้าใจง่าย ครอบคลุมกระบวนการเรียนรู้ เนื้อหาทางวิชาการเป็นลำดับขั้น ง่ายแก่การทำความเข้าใจ และมีความครอบคลุม	7
2	ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ได้ดี	2
3	ด้านความตรงตามหลักสูตรของตำรา ตรงและครบถ้วนตามหลักสูตร มีการอธิบายและตีความจากหลักสูตรอย่างเที่ยงตรงและถูกต้อง	8
4	ควรเน้นแบบตัวอย่าง เพื่อเป็นแนวทางสู่การปฏิบัติ ตามหลักสูตรระดับท้องถิ่น ซึ่งครูและผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ได้	2
5	ด้านความตรงตามวัตถุประสงค์รายวิชา มีความเหมาะสมตรงตามวัตถุประสงค์	3
6	ควรเน้นการเรียนรู้ทั้ง 4 แกน คือ สุนทรียศาสตร์ ศิลปวิจารณ์ ประวัติศาสตร์ศิลป์ และศิลปปฏิบัติ	1
7	ด้านความเหมาะสมของเนื้อหาตำรา ตรงตามเกณฑ์เบื้องต้น เหมาะสมที่จะเป็นตำราที่ดีได้	4
8	ควรเน้นให้มีความโดดเด่นสอดคล้องกับจิตวิญญาณเอเชีย	1
9	เนื้อหาต้องทันสมัย เจาะลึกหลากหลายและนำไปประยุกต์ใช้ได้ และมีแหล่งอ้างอิงที่ชัดเจน	5

จากตารางที่ 6 พบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของเกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะสำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรมระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ แบ่งออกเป็น 4 ด้านดังนี้

1.ด้านคุณลักษณะตำราเรียนที่ดี (ความถี่ = 11) ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า เกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ มีความกระชับชัดเจนเข้าใจง่าย ครอบคลุมกระบวนการเรียนรู้ เนื้อหาทางวิชาการเป็นลำดับขั้น ง่ายแก่การทำความเข้าใจและมีความครอบคลุม (ความถี่ = 7) เกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ได้ดี (ความถี่ = 2) ตามลำดับ

2.ด้านความตรงตามหลักสูตรของตำรา (ความถี่ = 10) ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า เกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ มีความตรงและครบถ้วนตามหลักสูตร มีการอธิบายและตีความจากหลักสูตรอย่างเที่ยงตรงและถูกต้อง (ความถี่ = 8) ควรเน้นแบบตัวอย่างเพื่อเป็นแนวทางสู่การปฏิบัติตามหลักสูตรระดับท้องถิ่น ซึ่งครูและผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ได้ (ความถี่ = 2) ตามลำดับ

3.ด้านความตรงตามวัตถุประสงค์รายวิชา (ความถี่ = 4) ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า เกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ มีความเหมาะสมตรงตามวัตถุประสงค์รายวิชา (ความถี่ = 3) ควรเน้นการเรียนรู้ทั้ง 4 แกน คือ สุนทรียศาสตร์ ศิลปวิจารณ์ ประวัติศาสตร์ศิลป์ และศิลปปฏิบัติ (ความถี่ = 1) ตามลำดับ

4.ด้านความเหมาะสมของเนื้อหาตำรา (ความถี่ = 10) ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า เกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ เนื้อหาต้องทันสมัย เจาะลึกหลากหลาย และนำไปประยุกต์ใช้ได้และมีแหล่งอ้างอิงที่ชัดเจน (ความถี่ = 5) มีความตรงตามเกณฑ์เบื้องต้น เหมาะสมที่จะเป็นตำราที่ดีได้ (ความถี่ = 4) ควรเน้นให้มีความโดดเด่นสอดคล้องกับจิตวิญญาณเอเชีย (ความถี่ = 1) ตามลำดับ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง “การศึกษาเกณฑ์การสร้างตำราเรียนรายวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ” ประกอบด้วยเนื้อหาสาระสำคัญดังนี้

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อศึกษาเกณฑ์การสร้างตำราเรียนรายวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ศึกษา เป็นกลุ่มประชากรแบบเจาะจงโดยได้กำหนดคุณสมบัติไว้ดังนี้คือ

1. ผู้ที่มีผลงานทางวิชาการ หนังสือ ตำราหรืองานวิจัยที่เกี่ยวกับศิลปะที่เผยแพร่ในวงวิชาการอย่างน้อย 1 ชิ้น จำนวน 4 ท่าน
  2. เป็นผู้สอนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะในสถาบันราชภัฏ มีประสบการณ์การสอนไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 4 ท่าน
  3. เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีตำแหน่งหัวหน้าโปรแกรมศิลปกรรม สถาบันราชภัฏ หรือสูงกว่า จำนวน 4 ท่าน
- รวมทั้งสิ้น 12 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยเครื่องมือ 2 ส่วน คือ

1. เกณฑ์การสร้างตำราเรียนสำหรับรายวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ
2. แบบสอบถามความคิดเห็น เกี่ยวกับความเหมาะสมของเกณฑ์การสร้างตำราเรียนรายวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อ ความเหมาะสมของเกณฑ์

การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ ด้านคุณลักษณะตำราเรียนที่ดี ด้านความตรงตามหลักสูตรของตำรา ด้านความตรงตามวัตถุประสงค์รายวิชา และด้านความเหมาะสมของเนื้อหาตำรา

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมของเกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อความถูกต้องเหมาะสม และนำไปทดลองใช้ (try out) เพื่อหาความเชื่อมั่นและความตรงของเครื่องมือ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์บนเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล (SPSS/PC+, Statistical Package for the Social Sciences / Personal Computer) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟา (alpha coefficient) ของครอนบาช (Cronbach) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ 0.95 ซึ่งถือว่ามีความเที่ยงที่เชื่อถือได้ สามารถนำไปใช้กับประชากรจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยจำนวนแบบสอบถามที่ส่งให้กลุ่มประชากรมีทั้งสิ้น 12 ฉบับ และได้รับการตอบกลับมา 12 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของแบบสอบถามทั้งหมด เนื่องจากเป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรแบบเจาะจง และเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความน่าเชื่อถือ จึงถือว่าคำตอบของแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือ สามารถเป็นตัวแทนความคิดเห็นของประชากรทั้งหมดได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาแยกวิเคราะห์เป็นตอน ๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 2 ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นต่อ ความเหมาะสมของเกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำเสนอเป็นตารางประกอบการบรรยาย

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของเกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏวิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และนำเสนอเป็นตารางประกอบการบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาเกณฑ์การสร้างตำราเรียนนิเวศวิทยาและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ ได้ข้อค้นพบดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 91.70 เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 8.30 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.70 รองลงมาคืออายุ 50 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 33.30 และมีอายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.00 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีตำแหน่งทางวิชาการปัจจุบันเป็นอาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมาเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ คิดเป็นร้อยละ 25.00 และรองศาสตราจารย์ คิดเป็นร้อยละ 25.00 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีตำแหน่งทางการบริหารการศึกษาปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำนิเวศวิทยาและเทคนิคศิลปะ คิดเป็นร้อยละ 25.00 รองลงมาคือมีตำแหน่งเป็นหัวหน้าโปรแกรม คิดเป็นร้อยละ 16.70 มีตำแหน่งเป็นรองคณบดี คิดเป็นร้อยละ 16.70 มีตำแหน่งเป็นอาจารย์ประจำนิเวศวิทยาและเทคนิคศิลปะและอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 16.70 มีตำแหน่งเป็นหัวหน้าโปรแกรมและอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 16.70 และมีตำแหน่งเป็นคณบดี คิดเป็นร้อยละ 8.30 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมาคือวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 33.30 และมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ 16.70 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทางวิชาการด้านการเขียนบทความทางวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 33.30 และทำงานวิจัย คิดเป็นร้อยละ 33.30 รองลงมาคือมีประสบการณ์ทั้งการเขียนบทความทางวิชาการ ทำงานวิจัย และเขียนตำรา คิดเป็นร้อยละ 25.00 และมีประสบการณ์การเขียนตำรา คิดเป็นร้อยละ 8.30 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการทำงานทางวิชาการ 15 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 58.30 รองลงมาคือมีระยะเวลาในการทำงานทางวิชาการ 3-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.00 และมีระยะเวลาในการทำงานทางวิชาการ 10-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 16.70

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของเกณฑ์การสร้างตำราเรียนนิเวศวิทยาและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ

จำแนกเป็นรายด้านจำนวน 4 ด้าน คือ

1. ด้านคุณลักษณะตำราเรียนที่ดี ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของเกณฑ์การสร้างตำราเรียนนิเวศวิทยาและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ ด้านคุณลักษณะตำราเรียนที่ดี โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า

มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยระดับมากที่สุดคือ มีความชัดเจน เข้าใจง่าย ($\bar{X} = 4.67$) รองลงมาคือ เสริมสร้างความคิดต่อผู้อ่าน ($\bar{X} = 4.67$) โครงสร้างเนื้อหา มีความถูกต้อง ($\bar{X} = 4.58$) มีความกระชับรัดกุม ($\bar{X} = 4.50$) มีความต่อเนื่องประสานสัมพันธ์กัน ($\bar{X} = 4.50$) ส่วนข้ออื่น ๆ มีค่าเฉลี่ย ของความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยระดับมาก โครงสร้างเนื้อหา มีความใหม่และทันสมัย ($\bar{X} = 4.42$) เปิดโอกาสให้ผู้อ่านได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ($\bar{X} = 4.42$) มีแหล่งอ้างอิงและที่มาอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.42$) มีความกว้างขวางครอบคลุมครบถ้วน ($\bar{X} = 4.33$) และมีเนื้อหาสอดคล้องกับพัฒนาการและความสามารถของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.33$) ตามลำดับ

2.ด้านความตรงตามหลักสูตรของตำรา ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของเกณฑ์การสร้างตำราเรียนนิสิตและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ ด้านความตรงตามหลักสูตรของตำรา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยระดับมากที่สุดคือ ความรู้ด้านศิลปกรรม ($\bar{X} = 4.58$) ส่วนข้ออื่น ๆ มีค่าเฉลี่ย ของความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยระดับมาก คือ ทักษะทางศิลปกรรม ($\bar{X} = 4.42$) มีจิตสำนึกในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ ($\bar{X} = 4.42$) ส่งเสริมให้มีความรับผิดชอบต่อวิชาชีพศิลปกรรม ($\bar{X} = 4.33$) สามารถสร้างงานศิลปกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.17$) ส่งเสริมให้สามารถประกอบอาชีพด้านศิลปกรรมได้ ($\bar{X} = 4.08$) ส่งเสริมให้นำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาสังคมและท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.00$) และ ความสามารถในการจัดระบบงานบริหาร ($\bar{X} = 3.75$) ตามลำดับ

3.ด้านความตรงตามวัตถุประสงค์รายวิชา ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของเกณฑ์การสร้างตำราเรียนนิสิตและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ ด้านความตรงตามวัตถุประสงค์รายวิชา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยระดับมากที่สุดคือ สามารถเลือกใช้วัสดุทางศิลปกรรมได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.42$) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.42$) สามารถเลือกใช้เทคนิคทางศิลปกรรมได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.33$) ความรู้เกี่ยวกับชนิดและประเภทของวัสดุศิลปะ ($\bar{X} = 4.25$) การค้นคว้าเทคนิคใหม่ ๆ จากการใช้วัสดุ ($\bar{X} = 4.25$) ความรู้เกี่ยวกับคุณสมบัติต่าง ๆ ของวัสดุ ($\bar{X} = 4.17$) ทักษะในด้านเทคนิคการใช้วัสดุ ($\bar{X} = 4.17$) พัฒนาความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานศิลปะในแขนงต่าง ๆ ได้ตามความถนัด ($\bar{X} = 4.17$) ความสามารถทดลองเกี่ยวกับวัสดุตามประเภทของงาน ($\bar{X} = 4.08$) และ สร้างความรับผิดชอบและจิตสำนึกในการใช้วัสดุทางศิลปะ ($\bar{X} = 4.08$) ตามลำดับ

4.ด้านความเหมาะสมของเนื้อหาตำรา ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมของเกณฑ์การสร้างตำราเรียนนิสิตและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ ด้านความเหมาะสมของเนื้อหา

ตำรา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยระดับมากที่สุดคือ มีความครอบคลุมตรงวัตถุประสงค์ของรายวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ ($\bar{X} = 4.58$) สามารถเป็นตำราพื้นฐานทางศิลปกรรมเพื่อศึกษาในวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในขั้นสูงต่อไป ($\bar{X} = 4.58$) และมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ($\bar{X} = 4.50$) ตามลำดับ ส่วนข้ออื่น ๆ มีค่าเฉลี่ย ของความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยระดับมาก คือกรอบเรื่องการสร้างสรรค์งานศิลปะด้วยเทคนิควิธีการทางวัสดุให้ความรู้ชัดเจนสามารถปฏิบัติงานได้ ($\bar{X} = 4.33$) สามารถเอื้อต่อผู้สอนให้นำไปใช้สอนในรายวิชาได้ดี ($\bar{X} = 4.33$) มีบรรณานุกรมที่เหมาะสมและเชื่อถือได้ ($\bar{X} = 4.33$) ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าและทดลองปฏิบัติได้ด้วยตนเอง ($\bar{X} = 4.25$) เนื้อหาทั้งหมดเหมาะสมกับประสบการณ์ และความรู้พื้นฐานของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.17$) กรอบเรื่องวัสดุที่ใช้ในงานศิลปะมีความครบถ้วน ($\bar{X} = 4.08$) และ กรอบเรื่องเทคนิคกระบวนการใช้วัสดุสร้างงานศิลปะมีความละเอียดชัดเจน ($\bar{X} = 4.00$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของเกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ

จำแนกเป็นรายด้านจำนวน 4 ด้าน คือ

1.ด้านคุณลักษณะตำราเรียนที่ดี (ความถี่ = 11) ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่ เกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ มีความกระชับชัดเจนเข้าใจง่าย ครอบคลุมกระบวนการเรียนรู้ เนื้อหาทางวิชาการเป็นลำดับขั้น ง่ายแก่การทำความเข้าใจและมีความครอบคลุม (ความถี่ = 7) เกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ได้ดี (ความถี่ = 2) ตามลำดับ

2.ด้านความตรงตามหลักสูตรของตำรา (ความถี่ = 10) ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่ เกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ มีความตรงและครบถ้วนตามหลักสูตร มีการอธิบายและตีความจากหลักสูตรอย่างเที่ยงตรงและถูกต้อง (ความถี่ = 8) ควรเน้นแบบตัวอย่างเพื่อเป็นแนวทางสู่การปฏิบัติตามหลักสูตรระดับท้องถิ่น ซึ่งครูและผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ได้ (ความถี่ = 2) ตามลำดับ

3.ด้านความตรงตามวัตถุประสงค์รายวิชา (ความถี่ = 4) ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่ เกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ มีความเหมาะสมตรงตามวัตถุประสงค์รายวิชา (ความถี่ = 3) ควรเน้นการเรียนรู้ทั้ง 4 แกน คือ สุนทรียศาสตร์ ศิลปวิจารณ์ ประวัติศาสตร์ศิลป์ และศิลปปฏิบัติ (ความถี่ = 1) ตามลำดับ

4.ด้านความเหมาะสมของเนื้อหาตำรา (ความถี่ = 10) ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่ เกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ เนื้อหาต้องทันสมัย เจาะลึก

หลากหลาย และนำไปประยุกต์ใช้ได้และมีแหล่งอ้างอิงที่ชัดเจน (ความถี่ = 5) มีความตรงตามเกณฑ์เบื้องต้น เหมาะสมที่จะเป็นตำราที่ดีได้ (ความถี่ = 4) ควรเน้นให้มีความโดดเด่นสอดคล้องกับจิตวิญญาณเอเชีย (ความถี่ = 1) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา เกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะสำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ สามารถอภิปรายผลได้ในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีตำแหน่งทางวิชาการปัจจุบันเป็นอาจารย์ มีตำแหน่งทางการศึกษาเป็นอาจารย์ประจำวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท มีประสบการณ์ทางวิชาการด้านการเขียนบทความวิชาการ มีระยะเวลาในการทำงานทางวิชาการ 15 ปีขึ้นไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นกลุ่มประชากรแบบเจาะจง ที่กำหนดคุณสมบัติเฉพาะไว้คือ ผู้ที่มีผลงานทางวิชาการ หนังสือ ตำราหรืองานวิจัยที่เกี่ยวกับศิลปะ จำนวน 4 ท่าน เป็นผู้สอนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะในสถาบันราชภัฏที่มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 4 ท่าน และผู้ที่มีตำแหน่งหัวหน้าโปรแกรมศิลปกรรม สถาบันราชภัฏ หรือสูงกว่า จำนวน 4 ท่าน รวม 12 คน บุคลากรดังกล่าวเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนทางด้านศิลปกรรม มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในด้านการบริหารการศึกษา รวมทั้งมีประสบการณ์ในการเขียนตำรา บทความวิชาการ และงานวิจัยเป็นอย่างดี และเพียงพอที่จะให้ข้อมูลความคิดเห็นที่ถูกต้องตรงตามความเป็นจริงเกี่ยวกับเกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะสำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมของเกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะสำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ

1.ด้านคุณลักษณะตำราเรียนที่ดี

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของเกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะสำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏว่ามีคุณลักษณะเหมาะสมกับการเป็นตำราที่ดีในระดับมากโดยมีระดับความเห็นด้วยเกี่ยวกับเรื่องความชัดเจนเข้าใจง่ายของตำราเรียน และเสริมสร้างความคิดต่อผู้อ่านมากที่สุดสอดคล้องกับ เขาว์

โรจนแสง (2530) ที่กล่าวถึงลักษณะของตำราเรียนที่ดีไว้ว่า ต้องสามารถเข้าใจได้ง่าย ซึ่งหมายถึง ผู้เขียนต้องมีความสามารถในการเสนอเนื้อหาสาระได้ชัดเจน สามารถแปลนามธรรมให้เป็นรูปธรรมได้ ผู้อ่านอ่านแล้วเข้าใจได้เหมือนกับที่ผู้เขียนต้องการเสนอโดยไม่ต้องตีความอีก อีกทั้ง รัญจวน อินทรกำแหง (2520) ได้ให้เกณฑ์เกี่ยวกับตำราเรียนไว้ว่า วิธีเสนอต้องชวนให้อ่าน เข้าใจง่าย สำนวนภาษาสละสลวย ความยากง่ายเหมาะสมกับผู้อ่านในระดับที่ผู้เขียนตั้งใจเขียนให้อ่าน การวางเค้าโครงลำดับเรื่องไม่ซับซ้อนจนจับเรื่องหรือใจความไม่ได้ เรียงลำดับความยากง่ายที่ชวนให้เกิดความเข้าใจและความคิดต่อเนื่อง ส่วนประกอบต่าง ๆ ของหนังสือ ซึ่งเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านให้เข้าใจสาระของเรื่องได้รวดเร็ว ค้นคว้าเรื่องที่ต้องการจากหนังสือเล่มนี้ได้รวดเร็วขึ้น กว้างขวางขึ้น เช่น สารบัญ ดรชนี บรรณานุกรม ฯลฯ เป็นต้น ซึ่ง Clark and Starr (1976) ได้เสนอเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกหนังสือเรียนไว้ว่า แนวการเขียนจะต้องมีความชัดเจน เนื้อหามีความละเอียดถูกต้องและเป็นกลาง และ ประหยัด สายวิเชียร (2525) กล่าวไว้ว่า เนื้อหาต้องส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ค่านิยม และทัศนคติที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับ Clack (1975) ที่ได้อธิบายไว้ว่า เนื้อหาทางศิลปศึกษาควรมีลักษณะของการนำเสนอ ดังนี้ 1. เป็นทฤษฎี กฎเกณฑ์ และหลักการที่สัมพันธ์กับเนื้อหา 2. มีการอ้างอิงทฤษฎี และสาระสำคัญที่ส่งเสริมให้เกิดการเห็นคุณค่า ช่างซึ่ง และเกิดการสร้างสรรค์ทางศิลปวัฒนธรรม 3. สอดแทรกแนวความคิด และทฤษฎีการเรียนรู้ และ 4. มีการพัฒนาทฤษฎีที่สามารถช่วยให้เกิดความง่ายต่อการทำความเข้าใจ ผู้ตอบแบบสอบถามให้ค่าความเห็นด้วยต่อเกณฑ์การสร้างตำราเรียนนิชาวิศดุและเทคนิคศิลปะสำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ เกี่ยวกับเนื้อหาที่สอดคล้องกับการพัฒนาการและความสามารถของผู้เรียนเป็นอันดับสุดท้าย ซึ่งยังคงให้ค่าความเห็นด้วยอยู่ในระดับมากนอกจากนี้ผู้ตอบแบบสอบถามยังให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอีกว่า เกณฑ์การสร้างตำราเรียนนิชาวิศดุและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีความกระชับชัดเจน เข้าใจง่ายครอบคลุมกระบวนการเรียนรู้ เนื้อหาทางวิชาการเป็นลำดับขั้น ง่ายต่อการทำความเข้าใจและมีความครอบคลุม ทั้งยังส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ได้ดี

2. ด้านความตรงตามหลักสูตรของตำรา

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นต่อความเหมาะสมของ เกณฑ์การสร้างตำราเรียนนิชาวิศดุและเทคนิคศิลปะสำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นว่ามีความตรงตามหลักสูตรในระดับมาก โดยมีความเห็นด้วยเกี่ยวกับเรื่องความรู้ด้านศิลปกรรมมากที่สุด รองลงมาคือ ทักษะทางด้านศิลปกรรม และมีความเห็นด้วยเกี่ยวกับความสามารถในการจัดระบบงานบริหารเป็นอันดับสุดท้าย ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามยังคงให้ค่าความเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ J. MACRATH (1966) ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับวิชาชีพที่สถาบันอุดมศึกษาได้ให้การสอนตามหลักสูตรเพื่อการเตรียมคนเข้าสู่อาชีพซึ่งสถาบันเป็นผู้ประกันมาตรฐาน โดยการให้ปริญญา มีองค์ประกอบของการเรียนการสอนคือ 1. มีการสอนทฤษฎี

อย่างกว้าง ๆ เพื่อเป็นรากฐานของการปฏิบัติ 2.มีความรู้ในสาขาวิชาที่มีความชำนาญพิเศษหรือทักษะทางเทคนิคพิเศษ อันเป็นลักษณะของแต่ละวิชาชีพ ซึ่งทำให้วิชาชีพแตกต่างกว่าวิชาอื่น ๆ 3.การศึกษาทั่วไปซึ่งนอกเหนือจากสาขาวิชานั้น เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกคนไม่ว่าจะออกไปทำงานอย่างไร เพราะจะได้ทำหน้าที่พลเมืองดี และมีชีวิตส่วนบุคคลที่มีความรอบรู้และมีประสิทธิภาพ 4.จะช่วยให้แต่ละบุคคลมีความเป็นผู้มีปัญญาอยู่ตลอดไป และมีความรู้อย่างกว้างขวาง แม้ว่าจะจบการศึกษาระดับอุดมศึกษาไปแล้ว และสอดคล้องกับ หลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาวิชาศิลปศาสตร์ สายศิลปกรรมและศิลปะประยุกต์ โปรแกรมวิชาศิลปกรรม สถาบันราชภัฏ ที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้และประสบการณ์ สามารถประกอบอาชีพด้านศิลปกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีคุณสมบัติดังนี้ 1.มีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานด้านศิลปกรรมเป็นอย่างดี 2.มีเจตคติที่ดีต่องานด้านศิลปกรรมและสามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาสังคมและท้องถิ่นเป็นอย่างดี 3.มีความซื่อสัตย์ และความรับผิดชอบต่อสังคมและวิชาชีพศิลปกรรม 4.มีความสามารถในการจัดระบบงานบริหารและสร้างสรรค์งานด้านศิลปกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ 5.มีสำนึกในการสร้างงานศิลปกรรมที่มีบทบาทต่อการส่งเสริมและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ นอกจากนี้ผู้ตอบแบบสอบถามยังให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอีกว่า เกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะสำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีความตรงและครบถ้วนตามหลักสูตร มีการอธิบายและตีความจากหลักสูตรอย่างเที่ยงตรงและถูกต้อง และควรเน้นแบบตัวอย่างเพื่อเป็นแนวทางไปสู่การปฏิบัติตามหลักสูตรระดับท้องถิ่น ซึ่งครูและผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้

3.ด้านความตรงตามวัตถุประสงค์รายวิชา

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อ ความเหมาะสมของเกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะสำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นว่า มีความตรงตามวัตถุประสงค์รายวิชาในระดับมาก โดยมีความเห็นด้วยเกี่ยวกับเรื่อง ผู้เรียนสามารถเลือกใช้วัสดุทางศิลปกรรมได้อย่างเหมาะสม และ ส่งเสริมให้ให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ มากที่สุด และมีความเห็นด้วยเกี่ยวกับเรื่อง สร้างความรับผิดชอบและจิตสำนึกในการใช้วัสดุทางศิลปะ เป็นอันดับสุดท้าย ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามยังคงให้ค่าความเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ สมพร จารุณงู (2538) ที่กล่าวไว้ว่า หนังสือเรียนที่ดีควรสะท้อนให้เห็นแนวทางการเรียนและแนวทางการสอน จุดประสงค์และเนื้อหาของหนังสือต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหาวิชาตามหลักสูตร มีการเลือกสรรค้เนื้อหาในแต่ละบทให้สัมพันธ์กับจุดประสงค์ย่อย ๆ ในบทนั้น ๆ และ วิรุณ ตั้งเจริญ (สัมภาษณ์ , 2543) กล่าวว่า ตำราวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะเป็นวิชาที่มีประโยชน์มาก ในต่างประเทศ เป็นวิชาที่สอนในระดับปริญญาโท ตำราวิชาดังกล่าวน่าจะเป็นทั้งตัวความรู้ ความคิด และฝึกปฏิบัติ และการสร้างจรรยาบรรณในการเรียนทัศนศิลป์ เหตุผลเพราะเหตุว่าเมืองไทยเราสอนศิลปะโดยไม่ได้สร้างจรรยาบรรณให้กับผู้เรียน ในการใช้วัสดุอุปกรณ์ เราไม่เคยสอนกันเลยว่าภาพเขียนที่จะมีอายุนับร้อยปี ผู้วาดควรมี

จรรยาบรรณหรือมารยาทในการเลือกใช้วัสดุให้เหมาะสม ทั้ง ๆ ที่ในต่างประเทศมีการพัฒนาสิ่งเหล่านี้มานานแล้วซึ่งตรงกับคำอธิบายรายวิชาวัสดุและเทคโนโลยีศิลปะที่มีจุดมุ่งหมาย "ให้ผู้เรียนได้ศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับชนิดและคุณสมบัติเฉพาะของวัสดุที่นำมาใช้ในงานศิลปะ โดยเน้นการค้นคว้าทดลองเทคนิคใหม่ เพื่อการเลือกนำไปใช้ในการสร้างสรรค์งานศิลปะอย่างมีคุณค่า อันเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาที่ต้องศึกษาวิชาเฉพาะสาขาของตนต่อไปในอนาคต โดยมีวัตถุประสงค์ของรายวิชาพอสรุปได้ดังนี้ 1. เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับวัสดุทางศิลปะ 2. เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจด้านเทคนิคการใช้วัสดุทางศิลปะ 3. เพื่อให้ นักศึกษาได้ทดลองวัสดุทางศิลปะต่าง ๆ 4. เพื่อให้ นักศึกษาได้ค้นคว้าเทคนิคใหม่ ๆ จากการใช้วัสดุทางศิลปะ 5. เพื่อให้ นักศึกษารู้จักเลือกใช้วัสดุและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการสร้างสรรค์งานศิลปะ 6. เพื่อให้ นักศึกษาสามารถพัฒนาความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานศิลปะในแขนงต่างได้ตามความถนัดและความสนใจ และ 7. เพื่อให้ นักศึกษามีวินัยในการใช้วัสดุและเทคโนโลยีทางศิลปะ นอกจากนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามยังให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอีกว่า เกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคโนโลยีศิลปะสำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมตรงตามวัตถุประสงค์รายวิชา อีกทั้งควรเน้นการเรียนรู้ทั้ง 4 แกน คือ สุนทรียศาสตร์ ศิลปวิจารณ์ ประวัติศาสตร์ศิลป์ และศิลปะปฏิบัติ

4.ด้านความเหมาะสมของเนื้อหาตำรา

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อ ความเหมาะสมของเกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคโนโลยีศิลปะสำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นว่า มีความเหมาะสมของเนื้อหาตำราในระดับมาก โดยมีความเห็นด้วยเกี่ยวกับเรื่อง มีความครอบคลุมตรงวัตถุประสงค์ของรายวิชาวัสดุและเทคโนโลยีศิลปะ และสามารถเป็นตำราพื้นฐานทางศิลปกรรมเพื่อศึกษาในวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในขั้นสูงต่อไป มากที่สุด สอดคล้องกับ วรรณญา สวัสดิบุตร (2532) ที่กล่าวไว้ว่าหนังสือเรียนที่ดีต้องมีคุณสมบัติด้านเนื้อหาที่ครบถ้วน ตรงตามที่หลักสูตรกำหนด สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และคำอธิบายรายวิชาและถูกต้องสามารถนำไปใช้อ้างอิงได้ ทั้งสัมพันธ์กับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน มีการแบ่งเนื้อหาออกเป็นบทชัดเจน จัดวางเนื้อหาตามลำดับยากง่าย เหมาะสมกับประสบการณ์ของผู้เรียน และสอดคล้องกับความคิดเห็นของ Crowford (1982) ที่กล่าวว่าลักษณะเนื้อหาทั้งที่เกี่ยวกับความรู้ทั่วไปและกิจกรรมศิลปะจะอยู่ในเขตโครงสร้างดังนี้ 1. นำเสนอหลักการ กฎเกณฑ์ ทฤษฎี ตรงตามข้อเท็จจริง 2. เน้นความเป็นธรรมชาติและลักษณะเฉพาะทางศิลปะ 3. เลือกสรรเทคนิคและกระบวนการในการสร้างสรรค์กิจกรรมศิลปะ 4. สอดแทรกเนื้อหาทางด้านศิลปวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิมเกี่ยวกับศิลปะ และ 5. สอดคล้องและสัมพันธ์กับพื้นฐานการเรียนวิชาอื่น ๆ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นด้วยเกี่ยวกับเรื่อง กรอบเรื่องเทคนิคกระบวนการใช้วัสดุสร้างงานศิลปะมีความละเอียดชัดเจนเป็นอันดับสุดท้าย ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามยังคงให้ค่าความเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ดังที่ มานพ ถนอมศรี (สัมภาษณ์, 2543) กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้วิชาวัสดุและเทคโนโลยีศิลปะ ควรจะทำให้ผู้เรียน

เมื่อเรียนรู้วัสดุและเทคนิคในตำราแล้ว ควรจะสามารถมีความรู้ความสามารถในการมองวัสดุเป็นและทะลุปรุโปร่งดังนี้ 1. คุณสมบัติที่มีคุณค่าในการสร้างสรรค์ของวัสดุที่มีความหลากหลายจะนำไปสู่เทคนิค (ทฤษฎี) 2. เทคนิค ใช้คุณสมบัตินี้ของวัสดุมาสู่เทคนิคทางศิลปะ (ปฏิบัติ) ความคิดสร้างสรรค์จะเกิดจากขบวนการทางเทคนิคการนำวัสดุมาคิดเทคนิคจะเกิดกระบวนการสร้างสรรค์ 3. ผลงานสำเร็จ คือผลสำเร็จของการใช้วัสดุและเทคนิค นอกจากนี้ผู้ตอบแบบสอบถามยังให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอีกว่า ตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะสำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ ต้องเขียนเนื้อหาให้ทันสมัยเจาะลึกหลากหลายและนำไปประยุกต์ใช้ได้ รวมทั้งมีแหล่งอ้างอิงที่ชัดเจน และควรเน้นให้มีความโดดเด่นสอดคล้องกับจิตวิญญาณเอเชีย อย่างไรก็ตาม ผู้ตอบแบบสอบถามก็ยังแสดงความเห็นด้วยว่า เกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะสำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความตรงตามเกณฑ์เบื้องต้นเหมาะสมที่จะเป็นตำราที่ดีได้

จากผลการวิจัย สรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อ ความเหมาะสมของเกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะสำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก ทั้งในด้านคุณลักษณะตำราเรียนที่ดีด้านความตรงตามหลักสูตรของตำรา ด้านความตรงตามวัตถุประสงค์รายวิชา และด้านความเหมาะสมของเนื้อหาตำรา สามารถที่จะนำไปพัฒนาเป็นตำราเรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ควรมีการศึกษา เกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ ในด้านการจัดทำเป็นรูปเล่มที่สมบูรณ์พร้อมใช้งาน
2. ควรมีการศึกษาถึงผลการนำ เกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะสำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ ไปใช้ ว่าได้ผลตามวัตถุประสงค์หรือไม่
3. ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษา เกณฑ์การสร้างตำราเรียน ในวิชาอื่น ๆ อีกและส่งเสริมให้มีการสร้างและผลิตตำราสำหรับรายวิชาต่าง ๆ ของสถาบันราชภัฏ ให้ครบถ้วนและเพียงพอแก่ความต้องการ
4. ผลการวิจัยที่ออกมาแล้ว ควรนำไปพัฒนาเป็นตำราต่อไป

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรมการฝึกหัดครู. โครงการปรับปรุงหลักสูตรการฝึกหัดครู หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู. กรุงเทพมหานคร : กรมการฝึกหัดครู, 2529.
- โกชัย - สมพร สารีบุตร. แนวการวิเคราะห์และประเมินผลแบบเรียน ฉบับปรับปรุง. พิมพ์ครั้งที่ 2 สถาบันราชภัฏเชียงใหม่, 2521.
- จินตนา ไบกาซูยี. "หนังสือเรียนที่ไม่ใช่แบบเรียน" ประชาศึกษา. (25 มีนาคม 2520) : 20.
- ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน. การจัดและบริหารงานห้องสมุด. มหาสารคาม : สำนักหอสมุดกลางและภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม, 2522.
- ชาญชัย อาจิ้นสมอาจารย์. นวัตกรรมหลักสูตรการสอน. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2538.
- ณพิศร กฤตติกากุล. "การจัดหน้าหนังสือตำรา." สถาปัตยกรรม. (ฉบับที่ 1 ปีการศึกษา 2527) : 85-87 .
- นงลักษณ์ ชายหาด. "หนังสือหายาก : มุมมองจากงานวิจัย" วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช 12 , 1 (ม.ค. - เม.ย. 2542)
- นพคุณ คุณาชีวะ. การวิเคราะห์หนังสือแบบเรียน Textbook Analysis. กรุงเทพมหานคร : แสงจันทร์การพิมพ์, 2530.
- บันลือ พฤกษ์วัน. วรรณกรรมกับเด็ก. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2524.
- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ. ประสบการณ์การเขียนตำราและเอกสารวิชาการ. เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การเขียนตำราและบทความทางการศึกษา 27-29 ตุลาคม 2529 (อัดสำเนา)
- ประคอง กรรณสูตร. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2538.
- ประชิด ทิถบุตร. การพัฒนาเนื้อหาวิชาวิชาการออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับนักศึกษาระดับอนุปริญญา สาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ วิทยาลัยครูสวนดุสิต สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์. กรุงเทพมหานคร : วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- ประสพ ลีเหมือดภัย. ทฤษฎีवादเขียน. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2541
- ประหยัด สายวิเชียร. "ครูกับการเลือกใช้แบบเรียน" ศึกษาสารศาสตร์สาส์น. ตุลาคม 2524 - กันยายน 2525) : 170 - 177.
- ปฏิรัฐะ บุญนาค. "ประสบการณ์และข้อเสนอแนะในการเขียนตำราและบทความทางวิชาการ เกษตร" แนวการเขียนตำราและบทความทางวิชาการ. สภาคอมอุดมศึกษาสตรีแห่งประเทศไทย. โครงการการศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาต่อเนื่องพัฒนา, 2523 : 27 - 37.

- ทองเจือ เขียดทอง. หัวหน้าโปรแกรมวิชาศิลปกรรม สถาบันราชภัฏธนบุรี. สัมภาษณ์,
10 กุมภาพันธ์ 2542.
- ทีศนา เขมมณี. "การเขียนบทความทางวิชาการ" คู่มือการเขียนบทความและหนังสือวิชาการ.
กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- เทวินทร์ เอี่ยมมี. การพัฒนาแบบเรียนทางศิลปศึกษาเรื่องการเรียนรู้คุณค่าทางศิลปะ
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2536.
- ธวัช ตราชู. การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์งานออกแบบกราฟิกในตำราศิลปะระหว่าง
อาจารย์และนักศึกษาศิลปะ สหวิทยาลัยอีสานใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล. การพัฒนาหลักสูตร : จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร :
อักษรบัณฑิต, 2529.
- อัคร บัวศรี. ทัศนศึกษาหลักสูตร เล่ม 2. พระนคร : มงคลการพิมพ์, 2504.
- พจน์ สะเพียรชัย. รายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การเขียนตำราาร่วมกันของ
สถาบันอุดมศึกษาของเอกชน. โดยทบวงมหาวิทยาลัย ณ โรงแรมแก่นอินน์
จ.ขอนแก่น 27-28 มกราคม 2533.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. "การเขียนตำราและบทความทางวิชาการ" เอกสารประกอบการประชุม
ปฏิบัติการเรื่องการเขียนตำราและบทความทางการศึกษา. 27 - 29 ตุลาคม 2529.
(อัดสำเนา)
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. การอุดมศึกษากับสังคมไทย. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2530.
- ไพโรจน์ พวงมณี. ความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาเกี่ยวกับหนังสือเรียนศิลปศึกษาระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพ
มหานคร. กรุงเทพมหานคร : วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2540.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ความรู้เกี่ยวกับสิ่งพิมพ์. หน่วยที่ 8-15 กรุงเทพมหานคร :
บริษัทรุ่งกิจการพิมพ์, 2529.
- มานพ ถนอมศรี. นักเขียนอิสระ. สัมภาษณ์, 10 กันยายน 2543.
- มะลิฉัตร เอื้ออานันท์. พจนานุกรมศัพท์และเทคนิคทางศิลปะ. กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ, 2540.
- ยงยุทธ คำศรี. อาจารย์ประจำวิชาวัสดุเทคนิคศิลปะ โปรแกรมวิชาศิลปกรรม สถาบันราชภัฏ
ธนบุรี. สัมภาษณ์, 23 ธันวาคม 2541.
- ยงยุทธ เกษสาคร. การใช้หลักสูตรธุรกิจการท่องเที่ยวก่อตั้งเที่ยวระดับอนุปริญญา
ในวิทยาลัยครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525. กรุงเทพมหานคร : อักษร
เจริญทัศน์, 2525.

- รัตนนา พุ่มไพศาล. เอกสารประกอบการสอนวิชา 422373 การเลือกและการเขียนหนังสือ
สำหรับผู้ใหญ่. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาการศึกษาออกโรงเรียน คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- รัฐจวน อินทรกำแหง. การเลือกหนังสือและสื่อทัศนวัสดุ. นครหลวงกรุงเทพมหานครบุรี :
มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520.
- เรวดี ธรรมอุปกกรณ์. กรรมการผู้อำนวยการสำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สัมภาษณ์,
29 กันยายน 2543.
- วรัญญา สวัสดิบุตร. การวิเคราะห์และการประเมินผลหนังสือเรียนสังคมศึกษา ส.605.
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- วันชัย ปัจจุบันนท์. การออกแบบกราฟิกสำหรับสิ่งพิมพ์ประเภทตำราเรียนระดับ
มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.
- วัลลภ กันทรัพย์. "การวิจัยกับการพัฒนาหลักสูตร" วารสารวิจัยทางการศึกษา. 16 (เมษายน -
มิถุนายน 2529) : 14 - 19.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. การออกแบบ. กรุงเทพมหานคร : นักพิมพ์วิมวอลอาร์ต, 2527.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. สัมภาษณ์,
25 กันยายน 2543.
- วิไลลักษณ์ เกตุเล็ก. การวิเคราะห์หนังสือประกอบการเรียนในกลุ่มสร้างเสริมประสบ
การณ์ชีวิตระดับประถมศึกษาที่จัดพิมพ์ครั้งสุดท้ายโดยสำนักพิมพ์เอกชนระหว่าง
ปี พ.ศ.2529 - 2537 กรุงเทพมหานคร : วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- วีณา มิ่งขวัญ. ปัญหาการเรียนของนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในโครงการจัดการศึกษา
สำหรับบุคคลากรประจำการ สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- วุฒิ วัฒนสิน. ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูศิลปศึกษา เกี่ยวกับรายวิชาทัศนศิลป์
ศึกษาในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนสังกัดกรม
สามัญศึกษา เขตการศึกษา 5. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- ศรันยพร รัตนสุวรรณ. การวิเคราะห์เนื้อหาตำราภาษาไทยสาขาเทคโนโลยีการศึกษา
ที่เขียนโดยอาจารย์สาขาเทคโนโลยีการศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- สงวน รอดบุญ. "การสอนศิลปศึกษา" เอกสารประกอบการสอน. ภาควิชาศิลปะวศ.ธนบุรี,
2536. (อัดสำเนา)
- สงัด อุทรานนท์. พื้นฐานและการพัฒนาหลักสูตร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : เชนเตอร์
พับลิเคชั่น, 2528.
- สถาบันราชภัฏ. หลักสูตรสถาบันราชภัฏ พ.ศ. 2536. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสภาสถาบัน
ราชภัฏ, 2536.
- สมพร จารุณี. ชุดอบรมความรู้เกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนและกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2538.

สายหยุด จำปาทอง. "แนวคิดในการพัฒนาวิทยาลัยครู" 15 ปีวิทยาลัยครูบุรีรัมย์.

กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮาส์, 2529.

สุชาติ ศิริไพบุลย์. การพัฒนาหลักสูตรรายวิชา. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, ม.ป.ป. (อัดสำเนา)

สุชาติ สุทธิ. เรียนรู้การเห็น : พื้นฐานการวิจารณ์ทัศนศิลป์ กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2531.

สุบงกช เย็นยอดวิชัย. การวิเคราะห์หลักสูตรวิชาศิลปะของวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร.

วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.

สุมิตร คุณานุกร. หลักสูตรและการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : ศึกษิตสยาม, 2520.

เสริมศรี ไชยศร. ระบบหลักสูตร - การสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. เชียงใหม่ : พระสิงห์การพิมพ์, 2526.

เสรี ชิวคำ. การสำรวจเนื้อหา เครื่องช่วยการเรียนรู้ และลักษณะทั่วไปของหนังสือเรียน
วิชาศิลปศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

สุพิทย์ สมภักดี. ปัญหาการสอนวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
ชั้นสูง ในวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

สุชาติ เกาทอง. หลักการทัศนศิลป์. กรุงเทพมหานคร : บริษัทวิทยุพัฒนา จำกัด, 2538.

อภิศักดิ์ บุญเลิศ. วาดเขียน กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2541.

อารี สุทธิพันธุ์. "ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนทัศนศิลป์" เอกสารประกอบการ
บรรยายเพื่อโครงการศึกษาค้นคว้าวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม
แห่งชาติ, 2523. (อัดสำเนา)

อัญชลี โสมดี. วิเคราะห์เนื้อหาของหนังสือเรียนทัศนศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ใน
ด้านความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้น พุทธศักราช 2521. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2531.

เอี่ยมพร หมอนสี. การวิเคราะห์แบบเรียนคณิตศาสตร์ในระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.

ภาษาอังกฤษ

Asch, R.L. A Critical Look at Textbook for Consistency Between Theory and Practice.
Studies in Art Education. 16 (1) 1974 - 1975 : 31 - 37.

Brown, J.W., Lewis, R.B., and Harclerod, F.F. AV Instruction Technology, Media and
Methods. New York : Mc Graw - Hill Book Co, 1973.

Clark, Leonard H. and Starr, Living S. Secondary School Teaching method. 3d. ed., New

York : Mcnillan Publishing Co., 1976.

- Clark, Sheila A.H. *Modern Theoretical Foundation of Appreciation and Creation in Art Education Textbooks 1960-1970*. Studies in Art Education. (1975)
- Crowford, R.A. *Content Analysis Scheme for Classroom Use Art Education 35* (1 January 1982) : 15.
- Diemert, H. *The Problem of Content in Art Education*. *Art Education 33* (7 November 1980) : 28 - 29.
- Dunnahoo, D.E. *Content analysis of elementary art teacher preparation textbook : A study of the status of discipline-base art education in art teacher preparation texts*. *Dissertation International Abstract*, 1991
- Gagne , Robert Mill , Briggs , Leslie J. *Principles of instructional design*. New York : Holt , Rinehart and Winston. 1974.
- Good, Carter V. *Dictionary of Education*. 3rd. ed. New York : McGraw-Hill Book, 1973
- Gregory, D.C. *Review of Elementary and Junior High School DBAE Instructional Resources*. *Art Education 42* (3 May 1989) : 14 - 21.
- Hummel, C. *School Textbooks and Lifelong Education : an Analysis of Schoolbooks from Three Countries*. Germany: Unesco Institue for Education, 1988.
- Kathleen M Wulf , arbara Schave. *Curriculum design : a handbook for educations*. London : Scott , 1984.
- Lampela, L.A. *Description of Art Textbook Use in Ohio*. *Studies in Art Education 35* (4) 1994 : 228 - 336.
- Mason, R *Artistic Achievement in Japanese Junior High School*. *Art Education*. (January 1994) : 8 - 19.
- Nicholls, Andrey and Nicholls, Howard. *Developing a Curriculum : A Practical Guide*. London : George Allen & Unwin, 1976.
- Posner, George J., Rudinsky , Alan N. *Coures Design : Guide to Curriculum Develop ment for Teachers*. New York : Longman Inc., 1978.
- Sadd, Nihad Sabeih. *Content Analysis of The Covics Education Textbooks in The Light of Educational Aims in Intermedieate School in Iraq, with Special Attention to The Methods Followed in Achiving Them*. *Dissertation Abstracts*, 1993.
- Smith Carl B., Smith, Charan L.,and Milulechs,Larry. *Teaching Reading in Secondary School Content Subjects : A Book Thinking Process*. New York: Hold Richart and Winston, 1978
- Taba, Hillda. *Curriculum Development : Theory and Practice*. New York : Harcourt, Brace and Wold, Inc., 1962.

UNESCO, Secondary Education for the Future Report of a Forum Meeting on New Trend and Process of Secondary Education, : Report of a Regional office for Education in Asia and Pacific Bangkok, 1986.

Wang, Ming. Programming Language in Computer-Assised Instruction Textbooks: A Content Analysis. Dissertation Abstracts, 1995.

Wesley , Edgar Bruce. Teaching social studies in high schools Boston : Heath. 1950.

Zelansky,P. and Fisher, M.P. The art seeing, New Jersey: Prentice-Hall, 1991.

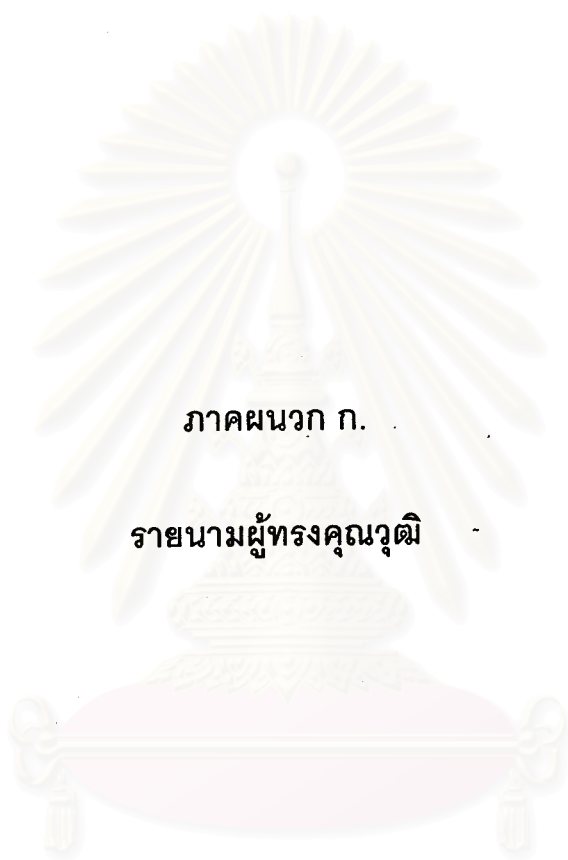
สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

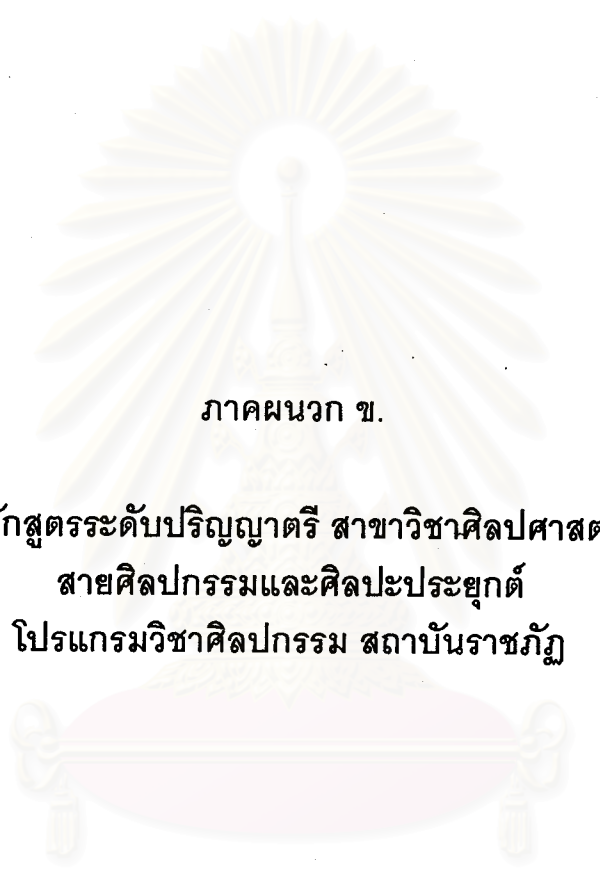

ภาคผนวก ก.

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข.

หลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาวิชาศิลปศาสตร์
สายศิลปกรรมและศิลปะประยุกต์
โปรแกรมวิชาศิลปกรรม สถาบันราชภัฏ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาวิชาศิลปศาสตร์
สายศิลปกรรมและศิลปะประยุกต์
โปรแกรมวิชาศิลปกรรม สถาบันราชภัฏ

โครงสร้างของหลักสูตร

หน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 140 หน่วยกิต โดยมีสัดส่วนหน่วยกิต แต่ละหมวดวิชาและแต่ละกลุ่มวิชา ดังนี้ (1) หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป 40 หน่วยกิต กลุ่มวิชาภาษา และการสื่อสาร 10 หน่วยกิต กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ 10 หน่วยกิต กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ 10 หน่วยกิต กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 10 หน่วยกิต (2) หมวดวิชาเฉพาะด้าน 90 หน่วยกิต กลุ่มวิชาเนื้อหา 68 หน่วยกิต กลุ่มวิชาวิทยาการจัดการ 15 หน่วยกิต กลุ่มวิชาปฏิบัติการ และฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 7 หน่วยกิต (3) หมวดวิชาเลือกเสรี 10 หน่วยกิต ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

1. หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป	40	หน่วยกิต
1.1 กลุ่มวิชาภาษาและการสื่อสาร	10	หน่วยกิต
1.2 กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์	10	หน่วยกิต
1.3 กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์	10	หน่วยกิต
1.4 กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	10	หน่วยกิต
2. หมวดวิชาเฉพาะด้าน	90	หน่วยกิต
2.1 กลุ่มวิชาเนื้อหา	68	หน่วยกิต
2.2 กลุ่มวิชาวิทยาการจัดการ	15	หน่วยกิต
2.3 กลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	7	หน่วยกิต
3. หมวดวิชาเลือกเสรี	10	หน่วยกิต

การจัดการเรียนการสอน

1. หมวดพื้นฐานทั่วไป 40 หน่วยกิต
 ระดับปริญญาตรีทุกสาขาวิชาให้เรียน 40 หน่วยกิต โดยมีข้อกำหนดดังนี้

กลุ่มวิชาภาษาและการสื่อสาร ให้เรียน	10 หน่วยกิต
1540201 การใช้ภาษาไทย	2 (2-0)
1540202 วาทการ	2 (2-0)
1540203 การอ่านเพื่อชีวิต	2 (2-0)
1540204 การเขียนเพื่อการสื่อสาร	2 (2-0)
1550101 ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	2 (2-0)

1550103	การอ่านภาษาอังกฤษทั่วไป	2 (2-0)
1550601	ภาษาอังกฤษเฉพาะกิจ	2 (2-0)
1560101	ภาษาญี่ปุ่นเบื้องต้น 1	2 (1-2)
1560102	ภาษาญี่ปุ่นเบื้องต้น 2	2 (1-2)
1570101	ภาษาจีนเบื้องต้น 1	2 (1-2)
1570202	ภาษาจีนเบื้องต้น 2	2 (1-2)
1580101	ภาษามาลเลย์เบื้องต้น 1	2 (1-2)
1580102	ภาษามาลเลย์เบื้องต้น 2	2 (1-2)
1590101	ภาษาฝรั่งเศสเบื้องต้น 1	2 (1-2)
1590102	ภาษาฝรั่งเศสเบื้องต้น 2	2 (1-2)
1610101	ภาษาเยอรมันเบื้องต้น 1	2 (1-2)
1610102	ภาษาเยอรมันเบื้องต้น 2	2 (1-2)
1630101	สารนิเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า	2 (1-2)
1650101	ภาษารัสเซียเบื้องต้น 1	2 (1-2)
1650102	ภาษารัสเซียเบื้องต้น 2	2 (1-2)
1660101	ภาษาเกาหลีเบื้องต้น 1	2 (1-2)
1660102	ภาษาเกาหลีเบื้องต้น 2	2 (1-2)
1670101	ภาษาลาวเบื้องต้น 1	2 (1-2)
1670102	ภาษาลาวเบื้องต้น 2	2 (1-2)
1580101	ภาษาเขมรเบื้องต้น 1	2 (1-2)
1680102	ภาษาเขมรเบื้องต้น 2	2 (1-2)
1690101	ภาษาพม่าเบื้องต้น 1	2 (1-2)
1690102	ภาษาพม่าเบื้องต้น 2	2 (1-2)
1710101	ภาษาเวียดนามเบื้องต้น 1	2 (1-2)
1710102	ภาษาเวียดนามเบื้องต้น 2	2 (1-2)
1720101	ภาษาสเปนเบื้องต้น 1	2 (1-2)
1720102	ภาษาสเปนเบื้องต้น 2	2 (1-2)

กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ ให้เรียน 10 หน่วยกิต

2510302	จิตวิทยาทั่วไป	2 (2-0)
1510101	ปรัชญาเบื้องต้น	2 (2-0)
1510601	ตรรกวิทยาทั่วไป	2 (2-0)
1520201	พุทธศาสนา	2 (2-0)
1520202	จริยธรรมกับชีวิต	2 (2-0)
1640201	เหตุการณ์โลกปัจจุบัน	2 (2-0)

1640202	ไทยศึกษา	2 (2-0)
2000101	สุนทรียะทางนาฏศิลป์ไทย	2 (2-0)
2060101	สังคีตนิยม	2 (2-0)
2510301	มนุษยสัมพันธ์	2 (2-0)
กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ ให้เรียน		10 หน่วยกิต
2520301	พื้นฐานวัฒนธรรมไทย	2 (2-0)
2530101	มนุษย์กับสังคม	2 (2-0)
2530201	ประชากรกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต	2 (2-0)
2540201	มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม	2 (2-0)
2540202	การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ	2 (2-0)
2540301	ภูมิศาสตร์ประเทศไทย	2 (2-0)
2550101	การเมืองการปกครอง	2 (2-0)
2560101	ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย	2 (2-0)
3590101	ระบบเศรษฐกิจไทยและสหกรณ์	2 (2-0)
2570201	มนุษย์กับเศรษฐกิจ	2 (2-0)
กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ให้เรียน		10 หน่วยกิต
4000101	มนุษย์กับวิทยาศาสตร์กายภาพ	2 (2-0)
4000103	วิทยาศาสตร์กับสังคม	2 (2-0)
4000104	วิทยาศาสตร์พัฒนาชีวิต	2 (2-0)
4070101	วิทยาศาสตร์เพื่อสุขภาพ	2 (1-2)
4080101	วิทยาศาสตร์การกีฬา	2 (1-2)
4090101	คณิตศาสตร์พื้นฐาน	2 (2-0)
4090102	คณิตศาสตร์กับการตัดสินใจ	2 (2-0)
4090103	คณิตศาสตร์เพื่อชีวิต	2 (2-0)
4120101	ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์	2 (2-0)
4120102	การประยุกต์ใช้คอมพิวเตอร์	2 (1-2)
2. หมวดวิชาเฉพาะด้าน		90 หน่วยกิต
2.1 กลุ่มวิชาเนื้อหา		68 หน่วยกิต
บังคับเรียน		20 หน่วยกิต
2001103	ทฤษฎีสี 1	2 (1-2)
2001104	ศิลปะไทย 1	2 (1-2)

2011202	ประวัติศาสตร์ศิลป์ 1	2 (1-2)
2012106	วัสดุและเทคนิคศิลปะ	2 (1-2)
2021101	หลักการเขียนภาพ	2 (1-2)
2021113	จิตรกรรมพื้นฐาน	2 (1-2)
2021201	ภาพพิมพ์พื้นฐาน	2 (1-2)
2021303	ประติมากรรม 1	2 (1-2)
2031401	หลักการออกแบบศิลปกรรม	2 (1-2)
2031402	เขียนแบบพื้นฐาน	2 (1-2)

เลือก ให้เลือกเรียนแขนงวิชาใดแขนงวิชาหนึ่ง เพียงแขนงวิชาเดียวไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต ดังนี้ .

1. แขนงวิชาออกแบบนิเทศศิลป์บังคับเฉพาะแขนงวิชา	35 หน่วยกิต
เลือกเฉพาะแขนงวิชาไม่น้อยกว่า	13 หน่วยกิต
2. แขนงวิชาศิลปะการพิมพ์บังคับเฉพาะแขนงวิชา	33 หน่วยกิต
เลือกเฉพาะแขนงวิชาไม่น้อยกว่า	15 หน่วยกิต
3. แขนงวิชาออกแบบประยุกต์ศิลป์บังคับเฉพาะแขนงวิชา	25 หน่วยกิต
เลือกเฉพาะแขนงวิชาไม่น้อยกว่า	23 หน่วยกิต

บังคับเฉพาะแขนงวิชา

1. แขนงวิชาออกแบบนิเทศศิลป์เรียน	35 หน่วยกิต	
2002903	การนำเสนอผลงาน	2 (1-2)
2004907	โครงการพิเศษออกแบบนิเทศศิลป์	3 (2-2)
2021106	วาดเส้น 2	2 (1-2)
2031105	การออกแบบนิเทศศิลป์ 1	3 (2-2)
2032103	การเขียนภาพประกอบ 1	2 (1-2)
2032103	การออกแบบนิเทศศิลป์ 2	3 (2-2)
2032104	การออกแบบนิเทศศิลป์ 3	3 (2-2)
2032106	การออกแบบตัวอักษรเพื่อการพิมพ์	2 (1-2)
2032403	การวิเคราะห์ข้อมูลการออกแบบ	3 (2-2)
2032409	การถ่ายภาพเพื่องานนิเทศศิลป์	3 (2-2)
2033101	การออกแบบนิเทศศิลป์ 4	3 (2-2)
2033104	การออกแบบนิเทศศิลป์ 5	3 (2-2)
2034104	การออกแบบนิเทศศิลป์ 6	3 (2-2)
2. แขนงวิชาศิลปะการพิมพ์เรียน	33 หน่วยกิต	
2002901	การพิมพ์เฉพาะบุคคล	2 (1-3)

2004906	โครงการพิเศษศิลปะการพิมพ์	2 (1-2)
2021203	การพิมพ์ซิลค์สกรีนบนพื้นราบ	2 (1-3)
2021212	การพิมพ์นูนเบื้องต้น	2 (1-3)
2022207	การพิมพ์ซิลค์สกรีนบนผ้า	3 (2-2)
2022214	การทำแม่พิมพ์ทรายยาง	2 (1-3)
2022215	การทำแม่พิมพ์ตราโลหะ	2 (1-3)
2023206	การพิมพ์ร่องลึกเบื้องต้น	2 (1-3)
2023208	การพิมพ์หนังสือและสิ่งพิมพ์	3 (2-2)
2031101	การออกแบบตัวอักษร	2 (1-2)
2031106	การออกแบบการพิมพ์	2 (1-2)
2031115	หลักการผลิตงานโฆษณา	2 (1-3)
2032202	การถ่ายภาพ	2 (1-2)
2042201	การออกแบบบรรจุภัณฑ์	3 (2-2)

3. แขนงวิชาออกแบบประยุกต์ศิลป์เรียน 25 หน่วยกิต

2002903	การนำเสนอผลงาน	2 (1-2)
2004910	โครงการพิเศษออกแบบประยุกต์ศิลป์	3 (2-2)
2021105	วาดเส้น 1	2 (1-2)
2021203	การพิมพ์ซิลค์สกรีนเบื้องต้น	2 (1-3)
2022306	ประติมากรรมประยุกต์	2 (1-2)
2031106	การออกแบบการพิมพ์	2 (1-3)
2031114	การเขียนภาพประกอบ 1	2 (1-2)
2031210	การออกแบบลวดลาย	2 (1-2)
2031403	จิตวิทยาการออกแบบ	3 (2-2)
2032404	เทคนิคการถ่ายภาพ 1	3 (2-2)
2041104	ทฤษฎีการออกแบบผลิตภัณฑ์	2 (1-2)

เลือกเฉพาะแขนงวิชา

1. แขนงวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ ให้เลือกเรียนจากรายวิชาเลือกในกลุ่มวิชาจิตรกรรม กลุ่มวิชาประติมากรรม กลุ่มวิชาภาพพิมพ์ กลุ่มวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์กลุ่มวิชาออกแบบตกแต่ง และกลุ่มวิชาออกแบบพาณิชย์ศิลป์ หรือนิเทศศิลป์ โดยไม่ซ้ำกับรายวิชาที่เคยเรียนมาแล้วไม่น้อยกว่า 13 หน่วยกิต

2. แขนงวิชาศิลปะการพิมพ์ให้เลือกเรียนจากรายวิชาเลือกในกลุ่มวิชาจิตรกรรม กลุ่มวิชาประติมากรรม กลุ่มวิชาภาพพิมพ์ กลุ่มวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์ กลุ่มวิชาออกแบบตกแต่ง และกลุ่มวิชาออกแบบพาณิชย์ศิลป์ หรือนิเทศศิลป์โดยไม่ซ้ำกับรายวิชาที่เคยเรียนมาแล้วไม่น้อยกว่า 15 หน่วยกิต

3. แขนงวิชาออกแบบประยุกต์ศิลป์ ให้เลือกเรียนจากรายวิชาเลือกในกลุ่มวิชาจิตรกรรม กลุ่มวิชาประติมากรรม กลุ่มวิชาภาพพิมพ์ กลุ่มวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์ กลุ่มวิชาออกแบบตกแต่ง และกลุ่มวิชาออกแบบพาณิชย์ศิลป์ หรือนิเทศศิลป์ โดยไม่ซ้ำกับรายวิชาที่เคยเรียนมาแล้วไม่น้อยกว่า 23 หน่วยกิต โดยให้เรียนในกลุ่มวิชาใดกลุ่มวิชาหนึ่งไม่น้อยกว่า 14 หน่วยกิต และเลือกเรียนจากกลุ่มอื่นอีกไม่น้อยกว่า 9 หน่วยกิต

รายวิชาเลือกเฉพาะแขนงวิชา

1. กลุ่มวิชาจิตรกรรม

2021106	วาดเส้น 2	2 (1-2)
2021107	กายวิภาค	3 (2-2)
2021108	จิตรกรรมไทย 1	2 (1-2)
2021109	จิตรกรรมไทย 2	3 (2-2)
2021112	ภาพทิวทัศน์	3 (2-2)
2021114	หุ่นนิ่ง	3 (2-2)
2021115	คนเหมือน	3 (2-2)
2021116	จิตรกรรมสร้างสรรค์	3 (2-2)
2022101	จิตรกรรม 2	2 (1-2)
2022103	จิตรกรรม 3	2 (1-2)
2022107	การระบายสีน้ำ	2 (1-2)
2022108	จิตรกรรมประยุกต์	2 (1-2)
2032402	การออกแบบด้วยคอมพิวเตอร์	3 (2-2)

2. กลุ่มวิชาประติมากรรม

2021302	ประติมากรรมไทย 1	2 (2-0)
2021304	ประติมากรรม 2	2 (1-2)
2021305	การปั้น-การหล่อ	3 (2-2)
2021306	การแกะสลัก	3 (2-2)
2022305	ประติมากรรมสร้างสรรค์	3 (2-2)
2022307	การทำหุ่นจำลอง	2(1-2)
2022308	เทคนิคการทำหุ่นจำลอง	3 (2-2)
2022309	การหล่อพลาสติก	2 (1-2)
2022310	ประติมากรรมโครงสร้าง	2 (1-2)
2022306	ประติมากรรมตกแต่ง	3 (2-2)
2024307	ประติมากรรมไทย	2 (1-2)
2032402	การออกแบบด้วยคอมพิวเตอร์	3 (2-2)

3 กลุ่มวิชาภาพพิมพ์

2021206	การออกแบบภาพพิมพ์ 1	2 (2-0)
2021207	ออกแบบภาพพิมพ์ 2	3 (2-2)
2022210	ซิลค์สกรีน 2	3 (2-2)
2022211	ออกแบบภาพพิมพ์ 3	3 (2-2)
2022212	ออกแบบภาพพิมพ์ 4	3 (2-2)
2022213	การสร้างสื่อประสมทางการพิมพ์	3 (2-2)
2022217	ภาพพิมพ์ผิวนูน	3 (2-2)
2023205	ซิลค์สกรีน 3	2 (1-2)
2023208	การพิมพ์หนังสือและสิ่งพิมพ์	2 (1-2)
2032402	การออกแบบด้วยคอมพิวเตอร์	3 (2-2)

4. กลุ่มวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์

2022307	การทำหุ่นจำลอง	2 (1-2)
2031201	เทคนิคการย้อมสี	3 (2-2)
2031202	บาติก 1	3 (2-2)
2031203	บาติก 2	3 (2-2)
2031204	บาติก 3	3 (2-2)
2031205	บาติก 4	3 (2-2)
2031206	บาติก 5	3 (2-2)
2031207	การทอผ้าพื้นเมือง 1	3 (2-2)
2031208	การทอผ้าพื้นเมือง 2	3 (2-2)
2031209	การทอผ้าพื้นเมือง 3	3 (2-2)
2031404	การออกแบบผลิตภัณฑ์ 2 มิติ	3 (2-2)
2032402	การออกแบบด้วยคอมพิวเตอร์	3 (2-2)
2032403	การวิเคราะห์ข้อมูลการออกแบบ	3 (2-2)
2033301	การออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้า	3 (2-2)
2041101	ทฤษฎีการออกแบบผลิตภัณฑ์	2 (1-2)
2041102	วัสดุผลิตภัณฑ์	2 (1-2)
2041103	การออกแบบผลิตภัณฑ์ 3 มิติ	3 (2-2)
2041104	การออกแบบสร้างสรรค์เศษวัสดุ	3 (2-2)
2041105	ผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน	3 (2-2)
2041106	การออกแบบเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน	3 (2-2)
2041107	การออกแบบผลิตภัณฑ์ไม้	3 (2-2)
2041108	ผลิตภัณฑ์เครื่องจักรสาร	3 (2-2)

2041109	ออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องรัก	3 (2-2)
2041110	ออกแบบผลิตภัณฑ์กระดาษ	3 (2-2)
2042104	การออกแบบของที่ระลึก	3 (2-2)
2042105	ผลิตภัณฑ์จากสารเคมี 1	3 (2-2)
2042106	ผลิตภัณฑ์จากสารเคมี 2	3 (2-2)
2042107	ผลิตภัณฑ์จากสารเคมี 3	3 (2-2)
2042125	ออกแบบผลิตภัณฑ์ถัก ทอ ย้อม	3 (2-2)
2042201	การออกแบบบรรจุภัณฑ์	3 (2-2)

5. กลุ่มวิชาออกแบบตกแต่ง

2024306	ประวัติมากรรมตกแต่ง	3 (2-2)
2031211	เทคนิคการออกแบบลายผ้า	3 (2-2)
2032401	การออกแบบเขียนแบบโครงสร้าง	3 (2-2)
2032402	การออกแบบด้วยคอมพิวเตอร์	3 (2-2)
2032403	การวิเคราะห์ข้อมูลการออกแบบ	3 (2-2)
2041401	ทฤษฎีการออกแบบตกแต่ง	3 (2-2)
2041402	ออกแบบตกแต่งสถานที่	3 (2-2)
2041403	การออกแบบตกแต่งภายใน	3 (2-2)
2041404	การออกแบบงานตั้งแสดง	3 (2-2)
2041405	เทคนิคการออกแบบนิทรรศการ	3 (2-2)
2041406	การออกแบบตกแต่งภายนอก	3 (2-2)
2041407	เทคโนโลยีทางการออกแบบ	3 (2-2)
2041602	เทคนิคการออกแบบเครื่องประดับ	3 (2-2)
2042101	ปูนปั้น	3 (2-2)
2042108	ผลิตภัณฑ์จากสารเคมี 4	3 (2-2)
2042109	การออกแบบเครื่องปั้นดินเผา 1	3 (2-2)
2042110	การออกแบบเครื่องปั้นดินเผา 2	3 (2-2)
2042111	การออกแบบเครื่องปั้นดินเผา 3	3 (2-2)
2042112	การออกแบบเครื่องปั้นดินเผา 4	3 (2-2)
2042115	ผลิตภัณฑ์จากเปลือกหอย 1	2 (1-2)
2042116	ผลิตภัณฑ์จากเปลือกหอย 2	3 (2-2)
2042117	ผลิตภัณฑ์จากเปลือกหอย 3	3 (2-2)
2042118	ผลิตภัณฑ์จากเปลือกหอย 4	3 (2-2)
2042119	ออกแบบโลหะภัณฑ์ 1	3 (2-2)
2042120	ออกแบบโลหะภัณฑ์ 2	3 (2-2)

2042121	ออกแบบโลหะภัณฑ์ 3	3 (2-2)
2042122	ออกแบบเครื่องหนัง 1	2 (1-2)
2042123	ออกแบบเครื่องหนัง 2	3 (2-2)
2042124	ออกแบบเครื่องหนัง 3	2 (1-2)
2042404	จิตรกรรมและภาพพิมพ์ตกแต่ง	3 (2-2)

6. กลุ่มวิชาออกแบบนิเทศศิลป์หรือพาณิชย์ศิลป์

2003901	เทคนิคการนำเสนอรูปแบบการออกแบบ	3 (2-2)
2022308	เทคนิคการทำหุ่นจำลอง	3 (2-2)
2031102	การออกแบบตัวอักษร 1	3 (2-2)
2031103	การออกแบบตัวอักษร 2	3 (2-2)
2031105	การออกแบบนิเทศศิลป์ 1	3 (2-2)
2031107	ออกแบบโฆษณา 1	3 (2-2)
2031108	ออกแบบโฆษณา 2	3 (2-2)
2031109	ออกแบบโฆษณา 3	3 (2-2)
2031110	ออกแบบโฆษณา 4	3 (2-2)
2031111	ออกแบบโฆษณา 5	3 (2-2)
2031112	ออกแบบโฆษณา 6	3 (2-2)
2031113	ออกแบบโฆษณา 7	3 (2-2)
2032103	ออกแบบนิเทศศิลป์ 2	3 (2-2)
2032104	ออกแบบนิเทศศิลป์ 3	3 (2-2)
2032402	การออกแบบด้วยคอมพิวเตอร์	3 (2-2)
2032403	การวิเคราะห์ข้อมูลการออกแบบ	3 (2-2)
2032405	เทคนิคการถ่ายภาพ 2	3 (2-2)
2032406	เทคนิคการถ่ายภาพ 3	3 (2-2)
2032407	เทคนิคการถ่ายภาพ 4	3 (2-2)
2032408	เทคนิคการถ่ายภาพ 5	3 (2-2)
2033101	การออกแบบนิเทศศิลป์ 4	3 (2-2)
2033104	เทคนิคการสร้างสรรค์สื่อภาพและเสียง	3 (2-2)
2033105	การออกแบบนิเทศศิลป์ 5	3 (2-2)
2034104	การออกแบบนิเทศศิลป์ 6	3 (2-2)
2034105	การออกแบบนิเทศศิลป์ 7	3 (2-2)
2041407	เทคโนโลยีทางการออกแบบ	3 (2-2)

2.2	กลุ่มวิชาวิทยาการจัดการ	15 หน่วยกิต
	บังคับเรียน	9 หน่วยกิต
3561101	องค์การและการจัดการ	3 (3-0)
3561204	ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ	3 (3-0)
3591105	เศรษฐศาสตร์ทั่วไป	3 (3-0)

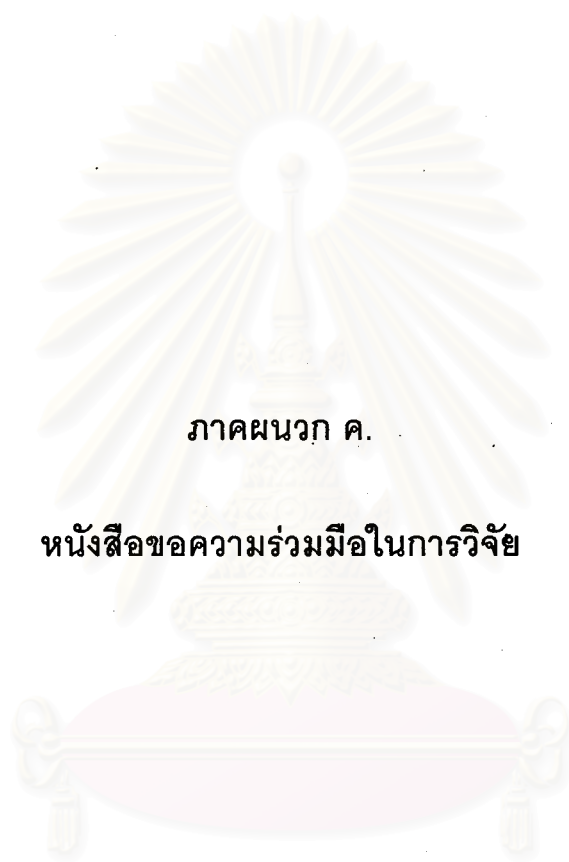
เลือก	เลือกเรียนไม่น้อยกว่า	6 หน่วยกิต
3542401	การโฆษณาและการส่งเสริมการขาย	3 (3-0)
3561203	ธุรกิจทางศิลปะ	3 (3-0)
3562104	การจัดการธุรกิจด้วยคอมพิวเตอร์	3 (3-0)
3562201	ธุรกิจการพิมพ์	2 (2-0)
3054503	ธุรกิจงานโฆษณา	3 (3-0)
3563101	การจัดการธุรกิจโฆษณา	3 (3-0)

2.3	กลุ่มวิชาปฏิบัติและการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	7 หน่วยกิต
2003802	การเตรียมฝึกประสบการณ์วิชาชีพศิลปกรรม 3	2 (90)
2004802	การฝึกประสบการณ์วิชาชีพศิลปกรรม 3	5 (350)

3. หมวดวิชาเลือกเสรี เรียน 10 หน่วยกิต

ให้เลือกเรียนรายวิชาใดๆ ในหลักสูตรวิทยาลัยครูโดยไม่ซ้ำกับรายวิชาที่เคยเรียนมาแล้วและต้องไม่เป็นรายวิชาที่กำหนดให้เรียน โดยไม่นับหน่วยกิตรวมในเกณฑ์การสำเร็จหลักสูตรของโปรแกรมวิชานี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค.

หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ ทม.0302(2770.0603)419

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ปราโมทย์ แสงพลสิทธิ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายอนันต์ ประภาโส นิสิตชั้นปริญญาโท ภาควิชาศิลปศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิทยานิพนธ์เรื่อง "การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคโนโลยีศิลปะสำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ" โดยมี รองศาสตราจารย์ปิยะชาติ แสงอรุณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยที่นิสิตสร้างขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ
โทร.218-2682

ที่ ทม.0302(2770.0603)418

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

16 กุมภาพันธ์ 2544

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

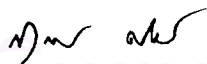
เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์พีระพงษ์ กุลพิศาล

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายอนันต์ ประภาโส นิสิตชั้นปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การสร้างตำราเรียนนิชาวิศดุและเทคนิคศิลปะสำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ" โดยมี รองศาสตราจารย์ปิยะชาติ แสงอรุณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยที่นิสิตสร้างขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุศักดิ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร.218-2682

ที่ ทม.0302(2770.0603)420

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประชิด ทิณบุตร

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายอนันต์ ประภาโส นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การสร้างตำราเรียนนิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะสำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ" โดยมี รองศาสตราจารย์ปิยะชาติ แสงอรุณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยที่นิสิตสร้างขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ
โทร.218-2682

ที่ ทม.0302(2700.0603)425

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

๒ กุมภาพันธ์ 2544

เรื่อง ขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือวิจัย

เรียน รองคณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายอนันต์ ประภาโส นิสิตชั้นปริญญาโท ภาควิชาศิลปศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การสร้างตำราเรียนนิชาวัตตและเทคนิคศิลปะสำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ" โดยมี รองศาสตราจารย์ปิยะชาติ แสงอรุณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม กับผู้เชี่ยวชาญด้านการเขียนตำรา ผู้บริหาร และผู้สอนนิชาวัตตและเทคนิคศิลปะสถาบันราชภัฏ ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงาน ในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายอนันต์ ประภาโส เก็บข้อมูลดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร. 218-2682

ที่ ทม.0302(2700.0603)424

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

16 กุมภาพันธ์ 2544

เรื่อง ขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือวิจัย

เรื่อง รองคณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายอนันต์ ประภาโส นิสิตชั้นปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปศึกษา สถาบันราชภัฏวชิรเวศน์ จังหวัดบุรีรัมย์ ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะสำหรับโครงการศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ" โดยมี รองศาสตราจารย์ปิยะชาติ แสงอรุณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม กับผู้เชี่ยวชาญด้านการเขียนตำรา ผู้บริหาร และผู้สอนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะสถาบันราชภัฏ ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายอนันต์ ประภาโส เก็บข้อมูลดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร 0-2682

ที่ ทม.0302(2700.0603)423

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

๑๖ กุมภาพันธ์ 2544

เรื่อง ขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ชัยชาญ จารุกัลล์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายอนันต์ ประภาโส นิสิตชั้นปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การสร้างตำราเรียนนิชาว์สดุและเทคนิคศิลปะสำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ" โดยมี รองศาสตราจารย์ปิยะชาติ แสงอรุณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม กับผู้เชี่ยวชาญด้านการเขียนตำรา ผู้บริหาร และผู้สอนนิชาว์สดุและเทคนิคศิลปะสถาบันราชภัฏ ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายอนันต์ ประภาโส เก็บข้อมูลดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร. 218-2682

ที่ ทม.0302(2700.0603)421

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

๑๖ กุมภาพันธ์ 2544

เรื่อง ขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์บงกชรัตน์ เกตุศรีพงษ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายอนันต์ ประภาโส นิสิตชั้นปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะสำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ" โดยมี รองศาสตราจารย์ปิยะชาติ แสงอรุณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม กับผู้เชี่ยวชาญด้านการเขียนตำรา ผู้บริหาร และผู้สอนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะสถาบันราชภัฏ ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายอนันต์ ประภาโส เก็บข้อมูลดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร. 218-2682

ที่ ทม.0302(2700.0603)422

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

16 กุมภาพันธ์ 2544

เรื่อง ขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์กรีธา เจริญธรรมสถิตย์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายอนันต์ ประภาโส นิสิตชั้นปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะสำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ" โดยมี รองศาสตราจารย์ปิยะชาติ แสงอรุณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม กับผู้เชี่ยวชาญด้านการเขียนตำรา ผู้บริหาร และผู้สอนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ สถาบันราชภัฏ ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงาน ในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายอนันต์ ประภาโส เก็บข้อมูลดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

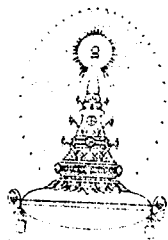
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุตक्षण ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร. 218-2682

ที่ ทม.0302(2770.0603)429

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

๑๖ กุมภาพันธ์ 2544

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

ด้วย นายอนันต์ ประภาโส นิสิตชั้นปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะสำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ" โดยมี รองศาสตราจารย์ปิยะชาติ แสงอรุณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับผู้เชี่ยวชาญด้านการเขียนตำรา ผู้บริหาร และผู้สอนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะสถาบันราชภัฏ ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านโปรดอนุญาตให้ นายอนันต์ ประภาโส ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

ท.ร.218-2682

ที่ ทม.0302(2770.0603)430

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

๒๖ กุมภาพันธ์ 2544

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน รองคณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

ด้วย นายอนันต์ ประภาโส นิสิตชั้นปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะสำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ" โดยมี รองศาสตราจารย์ปิยะชาติ แสงอรุณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับผู้เชี่ยวชาญด้านการเขียนตำรา ผู้บริหาร และผู้สอนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะสถาบันราชภัฏ ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านโปรดอนุญาตให้ นายอนันต์ ประภาโส ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุตลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร.218-2682

ที่ ทม.0302(2770.0603)432

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

๑๖ กุมภาพันธ์ 2544

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน รองคณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

ด้วย นายอนันต์ ประภาโส นิสิตชั้นปริญญาโท ภาควิชาศิลปศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะสำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ" โดยมี รองศาสตราจารย์ปิยะชาติ แสงอรุณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับผู้เชี่ยวชาญด้านการเขียนตำรา ผู้บริหาร และผู้สอนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะสถาบันราชภัฏ ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านโปรดอนุญาตให้ นายอนันต์ ประภาโส ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุตติพงษ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร. 218-2682

ที่ ทม.0302(2770.0603)433

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

๑๖ กุมภาพันธ์ 2544

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

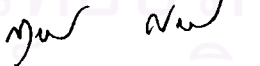
เรียน ประธานโปรแกรมศิลปกรรม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

ด้วย นายอนันต์ ประภาโส นิสิตชั้นปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การสร้างตำราเรียนนิชาวัสดูและเทคนิคศิลปะสำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ" โดยมี รองศาสตราจารย์ปิยะชาติ แสงอรุณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับผู้เชี่ยวชาญด้านการเขียนตำรา ผู้บริหาร และผู้สอนนิชาวัสดูและเทคนิคศิลปะสถาบันราชภัฏ ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านโปรดอนุญาตให้ นายอนันต์ ประภาโส ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุตลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร.218-2682

ที่ ทม.0302(2770.0603)434

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

16 กุมภาพันธ์ 2544

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรัสพรพรรณ ททรัพย์ปรุง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

ด้วย นายอนันต์ ประภาโส นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะสำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ" โดยมี รองศาสตราจารย์ปิยะชาติ แสงอรุณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับผู้เชี่ยวชาญด้านการเขียนตำรา ผู้บริหาร และผู้สอนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะสถาบันราชภัฏ ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านโปรดอนุญาตให้ นายอนันต์ ประภาโส ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร.218-2682

ที่ ทม.0302(2770.0603)427

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

๑๖ กุมภาพันธ์ 2544

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน อาจารย์มานพ ถนนอมศรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

ด้วย นายอนันต์ ประภาโส นิสิตชั้นปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การสร้างตำราเรียนนิชาวัตศุและเทคนิคศิลปะสำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ" โดยมี รองศาสตราจารย์ปิยะชาติ แสงอรุณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับผู้เชี่ยวชาญด้านการเขียนตำรา ผู้บริหาร และผู้สอนนิชาวัตศุและเทคนิคศิลปะสถาบันราชภัฏ ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านโปรดอนุญาตให้ นายอนันต์ ประภาโส ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร.218-2682

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โทร.218-2682

ที่ ทม.0302(2770.0603)426

วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2544

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์เรวัติ ธรรมอุปกกรณ์

ด้วย นายอนันต์ ประภาโส นิสิตชั้นปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคโนโลยีศิลปะสำหรับโปรแกรมศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ" โดยมี รองศาสตราจารย์ปิยะชาติ แสงอรุณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับผู้เชี่ยวชาญด้านการเขียนตำรา ผู้บริหาร และผู้สอนวิชาวัสดุและเทคโนโลยีศิลปะสถาบันราชภัฏ ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป ตามเอกสารแนบ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านโปรดอนุญาตให้ นายอนันต์ ประภาโส ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ที่ ทม.0302(2770.0603)435

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

16 กุมภาพันธ์ 2544

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

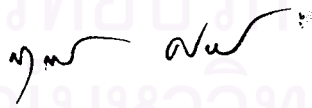
เรียน อาจารย์ยงยุทธ คำศรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

ด้วย นายอนันต์ ประภาโส นิสิตชั้นปริญญาโท ภาควิชาศิลปศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคโนโลยีศิลปะสำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ" โดยมี รองศาสตราจารย์ปิยะชาติ แสงอรุณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับผู้เชี่ยวชาญด้านการเขียนตำรา ผู้บริหาร และผู้สอนวิชาวัสดุและเทคโนโลยีศิลปะสถาบันราชภัฏ ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านโปรดอนุญาตให้ นายอนันต์ ประภาโส ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร.218-2682

ที่ ทม.0302(2770.0603)436

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

16 กุมภาพันธ์ 2544

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

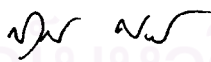
เรียน อาจารย์พิสิษฐุ์ พันธุ์เทียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

ด้วย นายอนันต์ ประภาโส นิสิตชั้นปริญญาโท ภาควิชาศิลปศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคโนโลยีศิลปะสำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ" โดยมี รองศาสตราจารย์ปิยะชาติ แสงอรุณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับผู้เชี่ยวชาญด้านการเขียนตำรา ผู้บริหาร และผู้สอนวิชาวัสดุและเทคโนโลยีศิลปะ สถาบันราชภัฏ ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านโปรดอนุญาตให้ นายอนันต์ ประภาโส ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร.218-2682

ที่ ทม.0302(2770.0603)437

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

16 กุมภาพันธ์ 2544

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

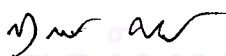
เรียน อาจารย์รัชนีชัย วัจนะจำนงค์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

ด้วย นายอนันต์ ประภาโส นิสิตชั้นปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะสำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ" โดยมี รองศาสตราจารย์ปิยะชาติ แสงอรุณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับผู้เชี่ยวชาญด้าน การเขียนตำรา ผู้บริหาร และผู้สอนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะสถาบันราชภัฏ ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงาน รายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านโปรดอนุญาตให้ นายอนันต์ ประภาโส ได้ทำการรวบรวมข้อมูลดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

วิชาการ

218-2682

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โทร.218-2682

ที่ ทม.0302(2770.0603)428

วันที่ 1๖ กุมภาพันธ์ 2544

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์

ด้วย นายอนันต์ ประภาโส นิสิตชั้นปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การสร้างตำราเรียนนิชาวัตศิลป์และเทคนิคศิลปะสำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ" โดยมี รองศาสตราจารย์ปิยะชาติ แสงอรุณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับผู้เชี่ยวชาญด้านการเขียนตำรา ผู้บริหาร และผู้สอนนิชาวัตศิลป์และเทคนิคศิลปะสถาบันราชภัฏ ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป ตามเอกสารแนบ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านโปรดอนุญาตให้ นายอนันต์ ประภาโส ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โทร.218-2682

ที่ ทม.0302(2770.0603)431

วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2544

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์วัฒน์ จูฑะวิภาค

ด้วย นายอนันต์ ประภาโส นิสิตชั้นปริญญาโท ภาควิชาศิลปศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การสร้างตำราเรียนนิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะสำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ" โดยมี รองศาสตราจารย์ปิยะชาติ แสงอรุณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับผู้เชี่ยวชาญด้านการเขียนตำรา ผู้บริหาร และผู้สอนนิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะสถาบันราชภัฏ ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป ตามเอกสารแนบ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านโปรดอนุญาตให้ นายอนันต์ ประภาโส ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

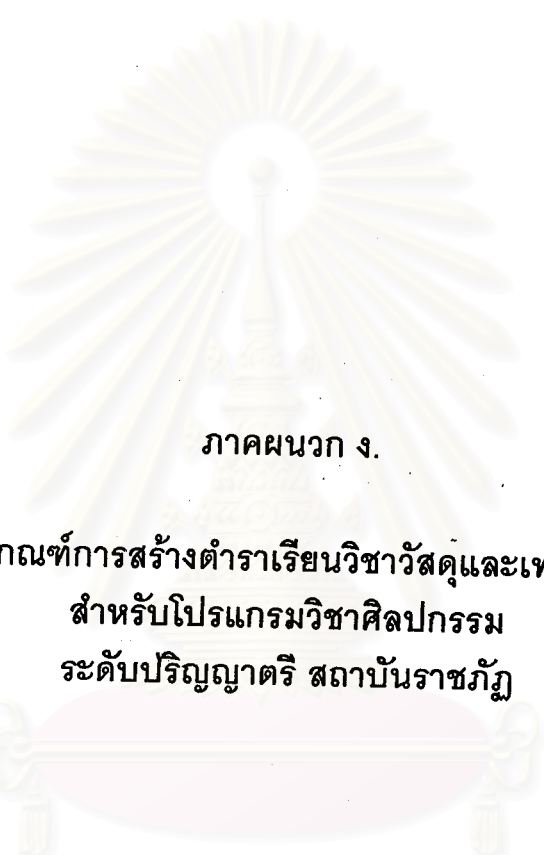
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

สถาบันวิจัยและพัฒนา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ง.

เอกสารเกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ
สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม
ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เอกสารเกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ
สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม
ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ

ชื่อผู้ทำวิจัย นายอนันต์ ประภาโส รหัสประจำตัว 4083823027
นิสิตภาควิชา ศิลปศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา

ชื่อหัวข้อวิทยานิพนธ์ (ภาษาไทย) การศึกษาเกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิค
ศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ

ชื่อหัวข้อวิทยานิพนธ์ (ภาษาอังกฤษ) A STUDY OF CRITERIA FOR CONSTRUCTION OF
TEXT BOOK FOR MATERIALS AND TECHNIQUES COURSE IN ART PROGRAMME OF
BACHELOR DEGREE RAJABHAT INSTITUTE

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ปิยะชาติ แสงอรุณ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาเกณฑ์การสร้างตำราเรียนรายวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชา
ศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ

วัตถุประสงค์ของหลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาศิลปศาสตร์ สายศิลปกรรมและ
ศิลปประยุกต์ โปรแกรมวิชาศิลปกรรม

เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้และประสบการณ์สามารถประกอบอาชีพด้านศิลปกรรมได้
อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีคุณสมบัติดังนี้

1. มีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานด้านศิลปกรรมเป็นอย่างดี
2. มีเจตคติที่ดีต่องานด้านศิลปกรรมและสามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาสังคมและ
ท้องถิ่นเป็นอย่างดี
3. มีความซื่อสัตย์ และความรับผิดชอบต่อสังคมและวิชาชีพศิลปกรรม
4. มีความสามารถในการจัดระบบงานบริหารและสร้างสรรค์งานด้านศิลปกรรมอย่างมี
ประสิทธิภาพ
5. มีสำนึกในการสร้างงานศิลปกรรมที่มีบทบาทต่อการส่งเสริมและทำนุบำรุง
ศิลปวัฒนธรรมของชาติ

คำอธิบายรายวิชา

วัสดุและเทคนิคศิลปะ 2 (1 - 2)

ศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับชนิดและคุณสมบัติของวัสดุที่นำมาใช้ในงานศิลปะ โดยเน้นการค้นคว้าทดลองเทคนิคใหม่ เพื่อการเลือกนำไปใช้ในการสร้างสรรค์งานศิลปะอย่างมีคุณค่า

วัตถุประสงค์รายวิชา วัสดุและเทคนิคศิลปะ

1. นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับวัสดุ
2. นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจด้านเทคนิคการใช้วัสดุ
3. นักศึกษาได้ทดลองวัสดุทางศิลปะต่าง ๆ
4. นักศึกษาได้ค้นคว้าเทคนิคใหม่ ๆ จากการใช้วัสดุทางศิลปะ
5. นักศึกษารู้จักเลือกใช้วัสดุและเทคนิคได้เหมาะสมกับการสร้างสรรค์งานศิลปะ
6. นักศึกษาสามารถพัฒนาความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานศิลปะในแขนงต่างได้ตามความถนัดและความสนใจ
7. นักศึกษามีวินัยในการใช้วัสดุและเทคนิคทางศิลปะ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ

1. กรอบวัตถุประสงค์และขอบเขตของเนื้อหา

1. วัตถุประสงค์ของตำรา

- เพื่อให้ผู้อ่านมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับชนิดและคุณสมบัติของวัสดุทางศิลปะ
- เพื่อให้ผู้อ่านมีทักษะด้านเทคนิคการใช้วัสดุทางศิลปะ
- เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความคิดในการนำวัสดุไปสร้างสรรค์ศิลปกรรม

2. ขอบเขตเนื้อหาของตำรา

- วัสดุและเทคนิคสำหรับศิลปกรรม 2 มิติ

- การวาด (Drawing)

- การลงสี (Coloring)

- การพิมพ์ (Printing)

- วัสดุและเทคนิคสำหรับศิลปกรรม 3 มิติ

- วิธีสกัดออก (Subtraction)

- วิธีเพิ่ม (Addition)

- วิธีแทนที่ (Substitution)

- วิธีขึ้นรูปด้วยมือ (Manipulation)

- วิธีใช้วัสดุที่ค้นพบ (Found Object)

- ความคิดในการนำวัสดุไปสร้างสรรค์ศิลปกรรม

กรอบเนื้อหาสาระ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของวัสดุที่ใช้ในงานศิลปะ

- อิทธิพลและบทบาทของวัสดุในงานศิลปะ
- วิวัฒนาการการใช้วัสดุทางศิลปะ
- วัสดุท้องถิ่นกับการสร้างสรรค์งานศิลปะ

2. ประเภทของวัสดุทางศิลปะ

- วัสดุที่มาจากธรรมชาติ

- สีจากธรรมชาติ

- ดิน

- หิน

- ไม้
- หนัง
- ฯลฯ
- วัสดุที่มนุษย์สร้างขึ้น
  - สีสังเคราะห์
  - วัสดุสังเคราะห์
  - กระดาษ
  - โลหะ
  - ฯลฯ

3. วัสดุที่ใช้ในงานศิลปกรรม 2 มิติ

- วัสดุที่ใช้ในงานวาดเส้น
- นิยามของวัสดุวาดเส้น
  - ดินสอชนิดต่าง ๆ
  - กระดาษชนิดต่าง ๆ
  - ยางลบชนิดต่าง ๆ
  - วัสดุอื่น ๆ ที่ทำให้เกิดร่องรอย
- วัสดุที่ใช้ในงานลงสี
- นิยามของวัสดุสำหรับลงสี
  - ประเภทของสีชนิดต่าง ๆ ที่ใช้ในการสร้างสรรค์งานศิลปะ
- สีน้ำ
  - คุณสมบัติของสีน้ำ
  - ตัวอย่างผสมสี
  - คุณสมบัติของกระดาษ
  - คุณสมบัติของฟู่กัน
  - วัสดุอื่น ๆ ที่ใช้ร่วมกับสีน้ำได้
- สีอะคริลิก
  - คุณสมบัติของสีอะคริลิก
  - ตัวอย่างผสมสี
  - วัสดุรองรับสีอะคริลิก
    - ผ้าใบ (Canvas)
    - กระดาษ
  - วัสดุอื่น ๆ ที่ใช้รองรับสีอะคริลิกได้
  - ฟู่กัน
  - วัสดุอื่น ๆ ที่ใช้ร่วมกับสีอะคริลิกได้

-สีน้ำมัน

- คุณสมบัติของสีน้ำมัน
- ตัวกลางผสมสี
- วัสดุรองรับ (ผ้าใบ)
- พู่กัน
- วัสดุที่ใช้ในงานพิมพ์
- นิยามของวัสดุในการพิมพ์
- วัสดุสำหรับการพิมพ์
  - ไม้
  - โลหะ
  - แผ่นยาง
  - กระดาษอัด
  - วัสดุปะติด
  - หมึกพิมพ์

4. วัสดุที่ใช้ในงาน 3 มิติ

- วัสดุที่ใช้ในกลวิธีสกัดออก(Subtraction)
  - ไม้
  - หิน
- วัสดุที่ใช้ในกลวิธีการเพิ่ม(Addition)
  - พลาสติก
  - โลหะ
  - ไม้
- วัสดุที่ใช้ในกลวิธีแทนที่ / หล่อ(Substitution)
  - น้ำดินเหลว
  - ปูนปลาสเตอร์
  - เรซิน
- วัสดุที่ใช้ในกลวิธีขึ้นรูปด้วยมือ(Manipulation)
  - ดินเหนียว
- วัสดุที่ใช้ในกลวิธีการใช้วัสดุที่ค้นพบ(Found Object)
  - วัตถุธรรมชาติและวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้นนำมาจัดวางเป็นงานศิลปกรรม

5. หลักการใช้วัสดุในงานศิลปะ

- การใช้วัสดุที่เหมาะสมกับประเภทของงานศิลปะ
- ความคงทนถาวรของวัสดุในงานศิลปะประเภทต่าง ๆ
- คุณค่าวัสดุท้องถิ่นต่องานสร้างสรรค์ศิลปะ
- การวางแผนงานและระบบการใช้วัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน
- การจัดเก็บและดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์

2.เทคนิคการใช้วัสดุสร้างงานศิลปะ

1.นิยามของคำว่า เทคนิค

2.เทคนิคการวาด (Drawing)

- นิยามของการวาดเส้น
- การแรเงา (Hatching)
- การแรเงาขวาง (Cross Hatching)
- การเกลี่ยเรียบ (Gradiation)
- การถู (Blending)
- การวาดเส้นรอบนอก (Contour)
- การวาดโดยใช้จุด (Pionting)

3.เทคนิคการลงสี (Coloring)

- นิยามของการลงสี
- กลวิธีการระบายสีน้ำ
- กลวิธีการระบายสีอะคริลิก
- กลวิธีการระบายสีน้ำมัน
- กลวิธีสีผสม

4.เทคนิคการพิมพ์ (Printing)

- กระบวนการพิมพ์หิน
- กระบวนการพิมพ์ร่องลึก
- กระบวนการพิมพ์พื้นราบ

5.เทคนิคการขึ้นรูป (Forming)

- กลวิธีสกัดออก (Subtraction)
- กลวิธีเพิ่ม (Addition)
- กลวิธีแทนที่ / หลอ (Substitution)
- กลวิธีขึ้นรูปด้วยมือ (Manipulation)
- กลวิธีใช้วัสดุที่ค้นพบ (Found Object)

3.การสร้างสรรค์งานศิลปะ

- 1.กระบวนการความคิดสร้างสรรค์งานศิลปะ
- 2.การทดลองด้วยเทคนิควิธีการทางวัสดุต่าง ๆ
- 3.การทดลองปฏิบัติงานศิลปะ
- 4.การประเมินผลงาน
- 5.การปรับปรุงพัฒนางานศิลปะ

4. กิจกรรมเสนอแนะ

1. กิจกรรมการวาด

- ทดลองวาดเส้นด้วยดินสอชนิดต่าง ๆ
- ทดลองวาดเส้นด้วยวัสดุอื่น ๆ ที่ทำให้เกิดร่องรอย
- สร้างสรรค์งานศิลปะด้วยการวาดเส้น

2. กิจกรรมการลงสี

- ทดลองใช้สีชนิดต่าง ๆ
- สร้างสรรค์งานศิลปะด้วยการลงสี

3. กิจกรรมการพิมพ์

- ทดลองพิมพ์ด้วยการแกะแผ่นยาง
- ทดลองพิมพ์ด้วยวัสดุปะติด
- สร้างสรรค์งานศิลปะกรรมด้วยการพิมพ์

4. กิจกรรม 3 มิติ

- ทดลองขึ้นรูปด้วยดิน
- ทดลองการแกะสลัก
- ทดลองการเชื่อมด้วยกระดาษบอร์ด

5. กิจกรรมสร้างสรรค์

- ทดลองใช้วัสดุและเทคนิคใหม่ ๆ นำมาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ
- ทดลองนำวัสดุและเทคนิคต่าง ๆ มาผสมผสานกันสร้างสรรค์ผลงานใหม่

5. บรรณานุกรม

กรมวิทยาศาสตร์. เยื่อกระดาษ. กรุงเทพฯ : กองวิจัย กรมวิทยาศาสตร์ กระทรวงอุตสาหกรรม.

2519.

ชลูด นิมเสมอ. องค์ประกอบศิลปะ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช. 2534.

นวนน้อย บุญวงศ์. หลักการออกแบบ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

2542.

ประหยัด พงษ์ดำ. ภาพพิมพ์แกะไม้. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช 2539.

วิรุณ ตั้งเจริญ. ทัศนศิลป์. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์. 2536.

สาคร คันธโชติ. วัสดุผลิตภัณฑ์. กรุงเทพฯ : เอกสารประกอบการสอนภาควิชาออกแบบผลิตภัณฑ์
คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2525.

สุชาติ เกาทอง. หลักการทัศนศิลป์. กรุงเทพฯ : บริษัท วิทย์พัฒน์ จำกัด. 2539.

อรกุล อ่อนสุวรรณ. วิชาหิน. กรุงเทพฯ : กองเศรษฐกิจและการเผยแพร่ กรมทรัพยากรธรณี
กระทรวงอุตสาหกรรม. 2516.

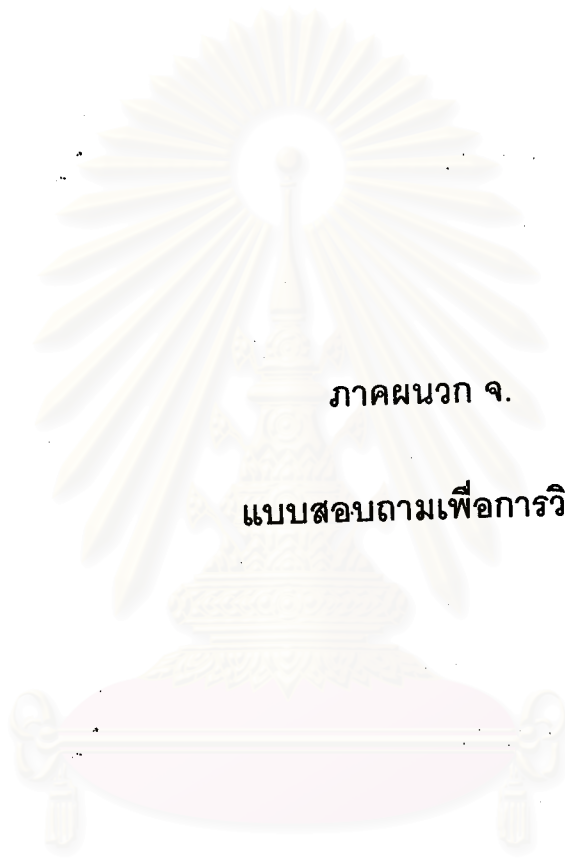
อารี สุทธิพันธุ์. การระบายสีน้ำ. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์. 2535.

เอนก วีระเวชพิสัย. วัสดุอุปกรณ์การตกแต่ง. กรุงเทพฯ : คณะมัณฑนศิลป์
มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2524.

- Anfam, David A. and others. Techniques of the Great Masters of Art. New Jersey : Chartwell Book.1985.
- Galton, Jeremy. The Encyclopedia of Oil Painting Techniques. Philadelphia : Running Press. 1991.
- Smith, Ray and others. An Introduction of Art Techniques. London : Dorling Kinderslay. 1995
- Sporre, Dennis J. Perceiving The Arts an introduction to the Humanities. Prentice-Hall , Inc., Englewood Cliffs , New Jersey. 1978.
- Simpson, Ian . The Encyclopedia Drawing Techniques. London : Quarto Publishing. 1996.
- Stephenson, Jonathan. The Materials and Techniques of Painting. London : Thames and Hudson. 1995.
- Simpson, Ian . The Encyclopedia Drawing Techniques. London : Quarto Publishing. 1996.
- Stephenson, Jonathan. The Materials and Techniques of Painting. London : Thames and Hudson. 1995.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก จ.

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาเกณฑ์การสร้างตำราเรียน
 วิชาวัสดุและเทคโนโลยีศิลปะ
 สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม
 ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ

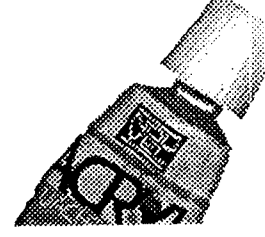
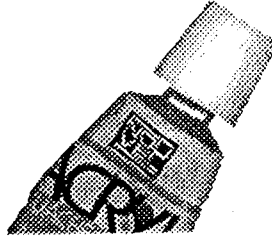
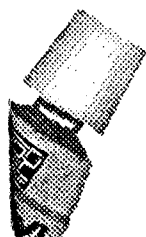
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
 รองศาสตราจารย์ ปิยะชาติ แสงอรุณ

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้วิจัย
 นายอนันต์ ประภาโส

ภาควิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาเกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวิศวะและเทคโนโลยีศิลปะ
สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม
ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวิศวะและเทคโนโลยีศิลปะ สำหรับโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ตามเอกสารที่ได้แนบมาพร้อมแบบสอบถามนี้ แบบสอบถามชุดนี้ประกอบด้วยคำถามที่เกี่ยวข้องกับลักษณะตำราเรียนที่ดี ด้านความตรงหลักสูตรของตำรา ด้านวัตถุประสงค์ของตำรา และด้านความเหมาะสมของเนื้อหา ตลอดจนข้อเสนอแนะอื่น ๆ ตามความคิดเห็นที่เป็นจริงของท่าน

ผู้วิจัยใคร่ขอความร่วมมือจากท่านกรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงมากที่สุด ตามสภาพที่ปรากฏ และตรงกับความต้องการของท่าน และขอขอบพระคุณท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือในการทำวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างสูง

นายอนันต์ ประภาโส

นิสิตบัณฑิตศึกษา ภาควิชาศิลปศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 สถานภาพโดยทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ หญิง ชาย
2. อายุ 20-30 ปี 31-40 ปี
 41-50 ปี 50 ปีขึ้นไป
3. ตำแหน่งทางวิชาการปัจจุบัน
 อาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
 รองศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์
4. ตำแหน่งทางการบริหารการศึกษาปัจจุบัน
 อาจารย์ประจำวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ
 หัวหน้าโปรแกรม รองคณบดี
 คณบดี อื่น ๆ โปรดระบุ.....
5. วุฒิการศึกษาสูงสุด
 ปริญญาตรี ปริญญาโท
 ปริญญาเอก อื่น ๆ โปรดระบุ.....
6. ท่านมีประสบการณ์ทางวิชาการในลักษณะใดบ้าง
 เขียนบทความทางวิชาการ ทำงานวิจัย
 เขียนตำรา อื่น ๆ โปรดระบุ.....
7. ระยะเวลาในการทำงานทางวิชาการ
 3-5 ปี 5-10 ปี
 10-15 ปี 15 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 เกณฑ์การสร้างตำราเรียนวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ตามระดับความเห็นของท่าน ลงในช่องว่างทางขวามือ

เกณฑ์การเลือกตอบในตารางมีความหมายดังนี้

ระดับที่	ระดับความคิดเห็น
5	เห็นด้วยมากที่สุด
4	เห็นด้วยมาก
3	เห็นด้วยปานกลาง
2	เห็นด้วยน้อย
1	เห็นด้วยน้อยที่สุด

ตัวอย่างการแปลผล

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
0.	ด้านลักษณะตำราเรียนที่ดี โครงสร้างเนื้อหามีความถูกต้อง.....	✓				

หมายความว่า

เกณฑ์การสร้างตำราเรียนรายวิชาวัสดุและเทคนิคศิลปะ เห็นว่ามีโครงสร้างเนื้อหาถูกต้องมากที่สุด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
	ด้านคุณลักษณะตำราเรียนที่ดี					
1.	โครงสร้างเนื้อหามีความถูกต้อง.....					
2.	โครงสร้างเนื้อหาใหม่และทันสมัย.....					
3.	มีความกว้างขวางครอบคลุมครบถ้วน.....					
4.	มีความกระชับรัดกุม.....					
5.	มีความชัดเจน เข้าใจง่าย.....					
6.	มีความต่อเนื่องประสานสัมพันธ์กัน.....					
7.	เปิดโอกาสให้ผู้อ่านได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง.....					
8.	เสริมสร้างความคิดต่อผู้อ่าน.....					
9.	มีแหล่งอ้างอิงและที่มาอย่างชัดเจน.....					
10.	เนื้อหาสอดคล้องกับพัฒนาการและความสามารถของผู้เรียน.....					
	ด้านความตรงตามหลักสูตรของตำรา					
11.	ความรู้ด้านศิลปกรรม.....					
12.	ทักษะทางศิลปกรรม.....					
13.	เจตคติที่ดีต่องานศิลปกรรม.....					
14.	ส่งเสริมให้นำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาสังคมและท้องถิ่น.....					
15.	ส่งเสริมให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม.....					
16.	ส่งเสริมให้มีความรับผิดชอบต่อวิชาชีพศิลปกรรม.....					
17.	ความสามารถในการจัดระบบงานบริหาร.....					
18.	สามารถสร้างงานศิลปกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ.....					
19.	ส่งเสริมให้สามารถประกอบอาชีพด้านศิลปกรรมได้.....					
20.	มีจิตสำนึกในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ.....					
	ด้านความตรงตามวัตถุประสงค์รายวิชา					
21.	ความรู้เกี่ยวกับชนิดและประเภทของวัสดุศิลปะ.....					
22.	ความรู้เกี่ยวกับคุณสมบัติต่าง ๆ ของวัสดุ.....					
23.	ทักษะในด้านเทคนิคการใช้วัสดุ.....					
24.	ความสามารถทดลองเกี่ยวกับวัสดุตามประเภทของงาน.....					
25.	การค้นคว้าเทคนิคใหม่ ๆ จากการใช้วัสดุ.....					
26.	สามารถเลือกใช้วัสดุทางศิลปกรรมได้อย่างเหมาะสม.....					
27.	สามารถเลือกใช้เทคนิคทางศิลปกรรมได้อย่างเหมาะสม.....					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
28.	สร้างความรับผิดชอบและจิตสำนึกในการใช้วัสดุทางศิลปะ.....					
29.	พัฒนาความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานศิลปะในแขนงต่าง ๆ ได้ตามความถนัด.....					
30.	ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์.....					
	ด้านความเหมาะสมของเนื้อหาตำรา					
31.	มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร.....					
32.	มีความครอบคลุมตรงวัตถุประสงค์ของรายวิชา วัสดุและเทคนิคศิลปะ.....					
33.	กรอบเรื่องวัสดุที่ใช้ในงานศิลปะมีความครบถ้วน.....					
34.	กรอบเรื่องเทคนิคกระบวนการใช้วัสดุสร้างงานศิลปะมีความ ละเอียดชัดเจน.....					
35.	กรอบเรื่องการสร้างสรรคงานศิลปะด้วยเทคนิควิธีการทางวัสดุ ให้ความรู้ชัดเจนสามารถปฏิบัติงานได้.....					
36.	เนื้อหาทั้งหมดเหมาะสมกับประสบการณ์และความรู้พื้นฐานของ ผู้เรียน.....					
37.	ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าและทดลองปฏิบัติได้ ด้วยตนเอง.....					
38.	สามารถเอื้อต่อผู้สอนให้นำไปใช้สอนในรายวิชาได้ดี.....					
39.	สามารถเป็นตำราพื้นฐานทางศิลปกรรมเพื่อศึกษาในวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในขั้นสูงต่อไป.....					
40.	มีบรรณานุกรมที่เหมาะสมและเชื่อถือได้.....					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับตำราเรียนรายวิชาดัสดุและเทคนิคศิลปะ

1. ด้านคุณลักษณะตำราเรียนที่ดี.....

.....

.....

.....

2. ด้านความตรงตามหลักสูตรของตำรา.....

.....

.....

.....

3. ด้านความตรงตามวัตถุประสงค์รายวิชา.....

.....

.....

.....

4. ด้านความเหมาะสมของเนื้อหาตำรา.....

.....

.....

.....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียน

นายอนันต์ ประภาโส เกิดเมื่อวันที่ 8 เมษายน 2504 ที่จังหวัดกรุงเทพฯ จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนเทศบาลวัดปริวาสในปีการศึกษา 2514 ชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนวิซากร ในปีการศึกษา 2518 ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนหอวัง ในปีการศึกษา 2521 ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจาก วิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภา ในปีการศึกษา 2523 สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีศิลปบัณฑิต สาขาวิชาประยุกต์ศิลปศึกษา จากคณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ในปีการศึกษา 2528 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต ที่ภาควิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2540 เป็นอาจารย์พิเศษและวิทยากรด้านศิลปะตามสถาบันต่าง ๆ ตั้งแต่ พ.ศ.2529 - ปัจจุบัน เขียนบทความเกี่ยวกับศิลปะเผยแพร่ตั้งแต่ พ.ศ.2526 - ปัจจุบัน ได้รับคัดเลือกจากสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยให้เป็นบุคคลพิการตัวอย่างประจำปี 2539 ได้รับรางวัล "Special Prize" ในการประกวดศิลปกรรมผู้พิการในเอเชียแปซิฟิก ณ ประเทศญี่ปุ่น ในปี พ.ศ.2539 มีผลงานส่งเสริมความรู้ด้านศิลปะ หนังสือวาดเส้น ในปี พ.ศ.2537 เป็นบรรณาธิการนิตยสาร เพื่อนตัวศิลปะ-ออกแบบ ตั้งแต่ พ.ศ.2539 - ปัจจุบัน ปัจจุบันเป็นจิตรกรอิสระ ครูสอนศิลปะ และเจ้าของสำนักพิมพ์ศิลปะประภา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย